

Výskumný ústav detskej psychológie
a patopsychológie
Cyprichova 42
831 05 Bratislava

Európsky školský prieskum o alkohole a iných drogách (ESPAD) v SR za rok 2019

Záverečná správa

Záverečnú správu napísal:
prof. PhDr. Alojz Nociar, CSc.
koordinátor ESPAD v SR

Bratislava, december 2019

Európsky školský prieskum o alkohole a iných drogách (ESPAD) v SR za rok 2019

Záverečná správa

Koordinujúca inštitúcia: Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie

Spolupracujúce inštitúcie: Katedra psychológie VŠZaSP sv. Alžbety v Bratislave
Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky

Záverečnú správu napísal:
prof. PhDr. Alojz Nociar, CSc.
vedúci katedry psychológie VŠZaSP sv. Alžbety
a koordinátor ESPAD v SR od 1995 do 2019

OBSAH

I.	ÚVOD.....	4
II.	ESPAD2019 A OSTATNÉ PRIESKUMY.....	5
III.	ESPAD2019: CIELE, POPULÁCIA A VZORKA.....	9
IV.	TERÉNNÁ FÁZA PRIESKUMU.....	11
V.	NÁSTROJ NA ZBER ÚDAJOV.....	13
VI.	ZADANIE A SPRACOVANIE ÚDAJOV.....	14
VII.	PREDBEŽNÝ PREHĽAD VÝSLEDKOV.....	16
	1. Porovnanie trendov pri tabaku a alkohole.....	16
	2. Porovnanie trendov pri nelegálnych drogách.....	19
VIII.	POROVNANIE PODĽA VÝBEROVÝCH PREMENNÝCH.....	21
	1. Porovnanie podľa krajov.....	21
	2. Porovnanie podľa veku.....	24
	3. Porovnanie podľa pohlavia.....	26
	4. Porovnanie podľa typu školy.....	29
IX.	POROVNANIE PODĽA DODATKOVÝCH PREMENNÝCH.....	33
	1. Nové verzus tradičné spôsoby fajčenia.....	33
	2. Drogy a úplná verzus neúplná rodina.....	35
	3. Agresivita, šikanovanie a drogy.....	38
	4. Internet, gaming, gambling a kyberšikana	41
	5. Ponuka alkoholu od dospelého a užívanie drog.....	46
X.	VÝBER ZO ŠTANDARDNÝCH TABULIEK.....	51
XI.	DOTAZNÍK ESPAD 2019.....	66
XII.	REALIZAČNÉ VÝSTUPY.....	86
XIII.	LITERATÚRA.....	88

I. ÚVOD

Školské prieskumy patria medzi kľúčové indikátory, ktorých sledovanie na národnej úrovni členských krajín EÚ podporuje Európske monitorovacie centrum pre drogy v Lisabone. K školským prieskumom tohto druhu patrí aj ESPAD: Projekt európskeho školského prieskumu o alkohole a iných drogách („European School Survey Project on Alcohol and other Drugs“), ktorý sa na Slovensku konal po siedmy raz na jar roku 2019.

Projekt ESPAD sa začal v polovici 90. rokov 20. storočia z iniciatívy výskumníkov zo švédskej Rady pre alkohol a drogy (CAN). Podporovala ho aj ministerská skupina pre boj proti obchodovaniu s drogami Pompidou Group pri Rade Európy. Od roku 2012 tento prieskum koordinuje Európske monitorovacie centrum pre drogy (EMCDDA).

Cieľ ESPAD je získať porovnateľné informácie o užívaní legálnych a nelegálnych drog u európskej mládeže vo veku 16 rokov. Na Slovensku sme tento prieskum hneď od začiatku vykonávali u študentov všetkých ročníkov všetkých typov stredných škôl a po predĺžení povinnej školskej dochádzky aj v deviatych ročníkoch základných škôl.

Medzinárodné porovnanie sa týka iba kohorty študentov s rokom narodenia 2003. Na rozdiel od väčšiny účastníckych krajín sme opäť skúmali populáciu zo štyroch ročníkov stredných škôl, aj deviatych tried ZŠ, t.j. vo veku od 15 – 16 do 18 – 19 rokov.

Národným koordinátorom projektu ESPAD na Slovensku bol od 1995 do 2019 autor tejto správy. Okrem VÚDPaP ako koordinačného pracoviska sa na projekte podieľali Úrad verejného zdravotníctva SR (ÚVZ SR) a Katedra psychológie Vysoké školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave. Vykonanie ESPAD v roku 2018 a 2019 finančne podporilo Národné monitorovacie centrum pre drogy (NMCD).

Kvôli nutnosti uzavrieť projekt spolu s finančným rokom, teda v decembri roku 2019, podávame správu s tým, že konečné výsledky sa spracujú osobitne pre NMCD a EMCDDA do štandardných tabuliek a do textu príslušnej kapitoly až po zaradení definitívnej verzie našej databázy do aktuálne utváratej medzinárodnej databázy.

Okrem medzinárodného porovnania kohorty 16-ročných ostatné časti databázy, teda vyššie ročníky a študenti narodení pred rokom 2003, sme spracovali vo vlastnej réžii. Postupovali sme tak, ako pri minulých prieskumoch, a sčasti aj v jednom prípade medzinárodného porovnania 17 – 18-ročných študentov v rámci Európy (Andersson a kol. 2007): súbor obsahuje po vyčistení štandardným spôsobom 9 338 respondentov (49,8 % chlapcov, 50,2 % dievčat), pričom sa vyradilo menej ako 1 % dotazníkov.

II. ESPAD2019 A OSTATNÉ PRIESKUMY

Vždy jeden rok pred ESPAD sa v 4-ročných odstupoch od 1994 do 2018 konali celonárodné školské prieskumy o tabaku, alkohole a drogách u žiakov druhého stupňa základných škôl TAD1 – (skratka TAD znamená dotazník „Tabak, Alkohol, Drogy“) a študentov prvých až štvrtých ročníkov stredných škôl (TAD2). Výsledky v TAD2 sú porovnateľné s ESPAD od roku 2002; a v TAD1 od roku 2006 (prehľady výsledkov – pozri tab. 1 a grafy 1 a 2). Výsledky analýz týchto troch prieskumov TAD od roku 1994 do 2002 a troch prieskumov ESPAD od roku 1995 do roku 2003 boli publikované aj v osobitnej monografii (Nociar 2004). Ďalšie prieskumy TAD a ESPAD sa analyzovali v štúdiách a záverečných správach v nasledujúcich rokoch až do roku 2018 a 2019.

Prvotný zámer školských prieskumov TAD bolo zmapovať terén pred začiatkom preventívneho programu „Škola bez alkoholu, nikotínu a drog“ (Novotný, Nociar 1994), a preto sa prieskumy okrem žiakov základných škôl a stredných škôl týkali aj učiteľov na oboch druhoch škôl. Ukázalo sa, že tento prieskum môže predstavovať vhodný doplnok k ESPAD pri odskúšavaní určitých zmien v znení otázok, aj pri zvažovaní zmien v koncepcii školských prieskumov pri prechode od epidemiológie drog a čisto prevalenčných popisov a odhadov trendov k viacnásobným analýzám údajov – ktoré by mali tvoriť doplnok a rozšírenie obvyklého popisného prezentovania výsledkov.

Pokiaľ ide o novšie zistenia, už pri porovnaní prieskumov TAD z rokov 2002 a 2006 okrem marihuany (+ 3,4 %), amfetamínov (+ 1,4 %) a extázy (+ 0,6 %) sa ukázala buď stagnácia alebo určitý pokles výskytu užívania ostatných nelegálnych drog počas života. Tento trend sa v roku 2010 potvrdil a pokles sa už týkal aj vyššie uvedených drog.

V siedmom školskom prieskume TAD2 sme zaznamenali mierny nárast fajčenia tabaku. Pri alkohole bol nárast výskytu podnapitosti a problémov v dôsledku pitia, a to najmä u dievčat, pričom výskyt opitosti a znakov závislosti o niečo poklesol. Taktiež pokles výskytu užívania nelegálnych drog počas života sa v roku 2018 zastavil, narástlo však užívanie marihuany, extázy a inhalátov, mierne aj stimulancií a LSD. Prejavil sa silný pro-legalizačný trend hlavne pri marihuane. Zaujímalo nás, či sa zistený trend k zastaveniu poklesu a stabilizácii užívania nelegálnych drog potvrdí aj v nasledujúcom prieskume ESPAD na jar 2019.

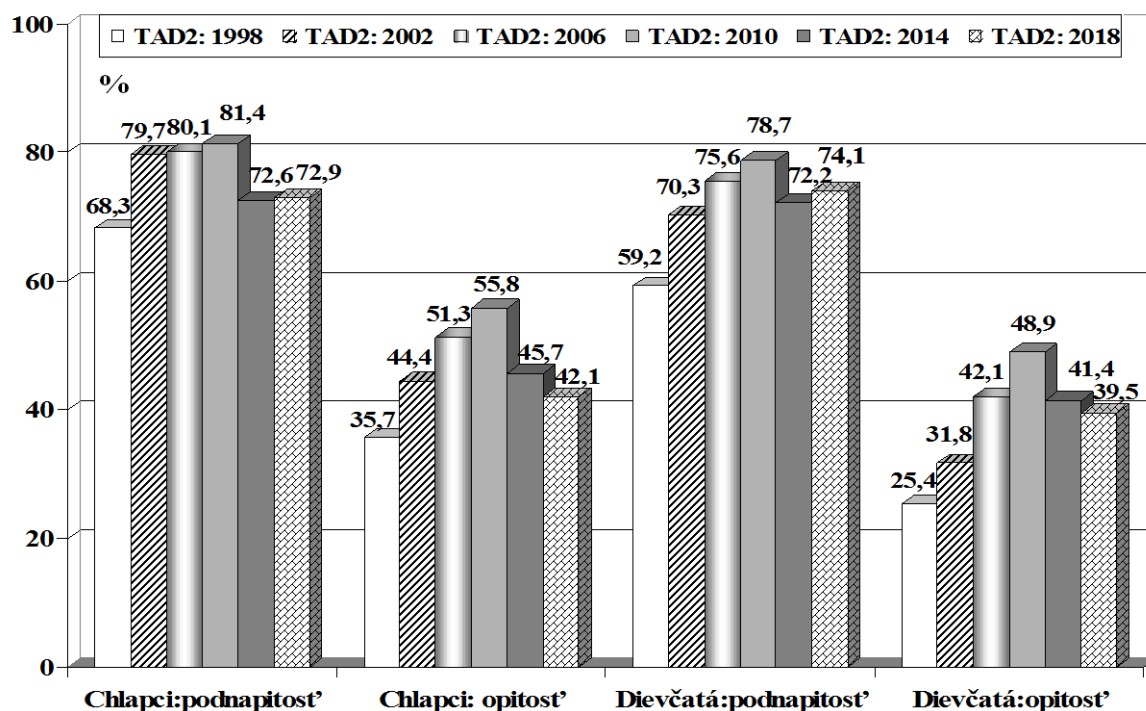
Zistenia prieskumov TAD z rokov 2006 – 2018 ilustruje nasledujúci súhrn, ktorý porovnáva hlavné výsledky (Nociar 2018; pozri tab. 1):

Tab. 1. Celoživotný výskyt užívania alebo abúzu legálnych aj nelegálnych drog
– výsledky TAD2 z rokov 2006 až 2018 (v %)

Droga	Chlapci				Dievčatá				SPOLU			
	2006	2010	2014	2018	2006	2010	2014	2018	2006	2010	2014	2018
Už niekedy vyfajčil cigaretu	72,4	69,9	62,4	58,5	65,9	65,8	61,8	58,9	68,6	67,6	62,1	58,7
Fajčí občas (1-2x mesačne)	40,5	41,0	36,1	34,1	41,2	41,3	39,1	36,0	40,9	41,2	37,7	35,0
Fajčí pravidelne (1-2 denne)	29,3	29,1	25,1	25,9	25,5	24,5	22,6	23,5	27,0	26,5	23,8	24,8
Už sa niekedy podnapil/a	81,8	81,4	72,6	72,8	77,3	78,7	72,2	74,1	79,1	79,9	72,4	73,4
Opil/a sa tak, že mal/a „okno“	53,3	55,8	45,7	42,0	42,7	48,9	41,4	39,4	47,1	51,9	43,5	40,8
CAGE 3-4: znaky svedčia pre problémy s pitím	6,8	10,2	6,1	7,2	5,1	8,8	6,1	6,8	5,7	9,4	6,1	6,9
ADS: znaky podstatnej až ťažkej závislosti	5,8	6,5	7,6	5,5	2,8	3,0	6,8	4,5	4,0	5,7	7,2	5,0
Niekedy v živote marihuany	39,1	36,4	30,6	32,4	26,5	22,4	24,5	28,5	31,6	28,5	27,4	31,6
Niekedy v živote extázu	6,8	5,6	2,3	5,2	5,5	3,5	2,3	4,0	6,0	4,4	2,3	4,6
Niekedy v živote inhaláty	6,0	5,4	3,3	5,4	4,4	4,1	3,0	4,4	5,1	4,7	3,1	4,9
Niekedy v živote amfetamíny	3,2	3,6	2,1	1,3	5,6	2,7	1,3	1,2	4,5	3,1	1,7	1,2
Niekedy v živote heroín	1,0	0,6	0,7	0,4	0,6	0,4	0,4	0,1	0,8	0,5	0,6	0,3
Niekedy v živote kokaín	1,9	2,0	1,1	1,9	1,6	1,0	1,1	1,8	1,7	1,4	1,1	1,9
Niekedy v živote LSD	3,9	2,8	2,8	3,0	1,7	1,2	1,3	1,5	2,6	1,9	2,0	2,3
Niekedy v živote stimulanciá	3,8	4,7	3,3	3,8	3,5	3,0	2,3	2,7	3,7	3,7	2,8	3,3
Je za legalizáciu marihuany	37,6	40,9	44,5	54,6	20,8	22,4	33,1	47,3	27,7	30,5	38,5	51,2
Koľkí si myslia, že ich kamaráti fajčia marihuany	75,9	71,2	64,5	66,9	61,4	56,7	56,7	55,0	67,3	63,1	60,4	61,4

K príčinám poklesu je stále ťažké povedať niečo konkluzívne. Predbežne azda len toľko, že Slovensko sa zrejme pridáva k väčšine iných európskych krajín, kde sa takýto pokles prejavil už skôr (Hibell a kol. 2009). Je tiež možné, že sme svedkami zmeny drogovej scény, s nástupom nových syntetických drog. Možné je aj to, že tak ako po vlne nárastu spotreby alkoholu na obyvateľa po 2. svetovej vojne prakticky vo všetkých krajinách Európy, kde sa až po vyše dvadsiatich rokoch dostavil pokles (Smart 1989), sa odohráva niečo podobné aj v oblasti drog. Najprv bol pokles užívania nelegálnych drog badateľný v západoeurópskych krajinách, s určitým časovým odstupom sa ale prejavil aj v krajinách bývalého východného bloku, kde tiež užívanie nelegálnych drog napokon dosiahlo svoj prirodzený vrchol a potom pokles (Nociar, Sieroslawski, Csémy 2016).

Od začiatku prieskumov TAD v roku 1994 sa do roku 2010 pravidelne potvrdzovali pozorovania, ktoré poukazovali na stúpajúce nadmerné pitie alkoholu u mladých ľudí vôbec a u dievčat zvlášť. Týkalo sa to nielen pitia škodlivého pre zdravie a hazardného pitia, ale aj tzv. nárazového pitia („binge drinking“), teda pitia s cieľom čo najrýchlejšie sa opiť. Tento trend sa skončil o štyri roky a potvrdili to výsledky TAD2 pre alkohol, s poklesom opitosti (nie však podnapitosti) u oboch pohlaví v r. 2018 – pozri obr. 1:

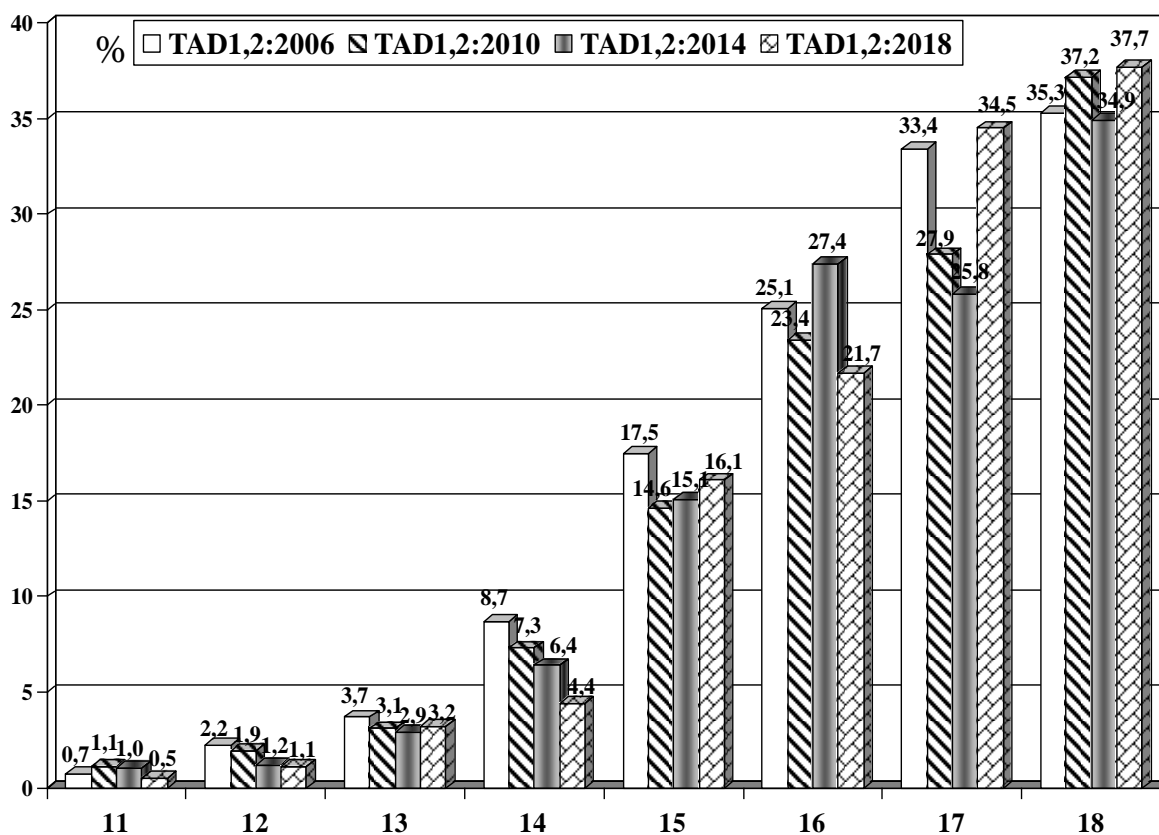

Obr. 1. Študenti SŠ podľa pohlavia: podnapitosť a opitosť 1 a viackrát počas života.

Zdroj údajov: ŠZÚ SR. Spracovanie a grafika: A. Nociar

Na obrázku č. 1 sa prvýkrát naplno prejavil fakt „emancipácie“ pitia, keď výskyt podnapitosti počas života bol v roku 2018 mierne vyšší u dievčat, ako u chlapcov. Pričom vo výskyte opitosti dievčatá pôvodný náskok chlapcov (10,3 %) „stiahli“ na 2,6 %.

Pokles v celoživotnom užívaní najrozšírenejšej nelegálnej drogy – marihuany sa pri porovnaní výsledkov z rokov 2006 a 2010 prejavil v celom vekovom spektre (okrem 18-ročných), a to aj u žiakov základných škôl. A pretože sa pokles potvrdil aj v ďalších prieskumoch, je dosť nepravdepodobné, že išlo len o prípadnú chybu alebo náhodnú variáciu vo výberovom súbore stredoškôľakov. Celkový pokles v užívaní marihuany sa však pri porovnaní výsledkov z rokov 2006 až 2014 prejavil v prakticky celom vekovom spektre aj u žiakov základných škôl, v roku 2018 však u stredoškôľakov (len s výnimkou 16-ročných) došlo znovu k nárastu – pozri obr. 2:

Obr. 2. Porovnanie výskytu užívania marihuany podľa veku: Slovensko 2006 až 2014
Zdroj údajov: ÚVZ SR. Spracovanie a grafika: A. Nociar

K príčinám poklesu je ešte i dnes ťažké povedať niečo podložené faktami. Predbežne azda len toľko, že Slovensko aj naďalej pokračuje v trende poklesu užívania nelegálnych drog tradičného typu (heroín, marihuana, extáza), tak ako je to vo väčšine krajín EÚ, v ktorých sa takýto pokles prejavuje už dlhšie (Hibell a kol. 2012). Je ale takisto možné, podobne ako sa to stalo na konci heroínovej epidémie (so začiatkom nástupu extázy a pervitínu), že sme sa stali svedkami prebiehajúcej zmeny drogovej scény, s nástupom nových syntetických drog, najmä rôznych syntetických kanabinoidov a katinónov, ako tzv. syntetického kokaínu (mefedrón). Je to súčasť pokračovania nekonečného príbehu s rotujúcimi variantami staronových vzorcov nových syntetických drog či „Legal Highs“, ktoré usilovne produkujú tzv. „nelegálni chemici“. Tieto nové drogy s často neznámymi účinkami aj rizikami sa, samozrejme, v podobe ich chemických vzorcov nedostanú ihneď do zoznamov UNODC, a na ne, žiaľ, reaguje medzinárodná aj národná kontrola skoro vždy beznádejne neskoro.

III. ESPAD2019: CIELE, POPULÁCIA A VZORKA

V prieskume ESPAD sa za 25 rokov spracovalo bezmála 69-tisíc dotazníkov (tab. 2):

Tab. 2. Počty dotazníkov ESPAD zaradených do databázy od roku 1995 do 2019

Roky/počty dotazníkov	Chlapci	Dievčatá	Spolu
1995	4 516	3 763	8 279
1999	3 715	4 260	7 975
2003	4 976	6 311	11 287
2007	5 404	5 387	10 791
2011	5 971	5 274	11 245
2015	5 180	4 853	10 033
2019	4 652	4 686	9 338
1995 – 2019	34 414	34 534	68 948

Hlavný cieľ prieskumu ESPAD v roku 2019 bolo získať údaje o výskyte užívania drog u žiakov 9. tried základných škôl a v štyroch ročníkoch všetkých typov stredných škôl v Slovenskej republike a poskytnúť na medzinárodné porovnanie výsledky kohorty s rokom narodenia 2003. Chceli sme aj odhadnúť trendy za roky 1995 – 2019 podľa hlavných výberových premenných v širšom vekovom rozsahu, než medzinárodná časť.

Ďalšie čiastkové ciele prieskumu ESPAD v roku 2019 boli:

- porovnať trendy z rokov 1995 až 2019 pre kraje, typy škôl, pohlavie a vek;
- preskúmať dôkladnejšie výskyt problémov s alkoholom vo vzťahu drogám;
- skúmať rizikové správanie študentov v súvislosti s rodinným zázemím aj s výskytom šikanovania a agresivity v školách;
- pokračovať v sledovaní trendov v oblasti používania internetu, hrania a hráčstva;
- zaradiť a vyhodnotiť nové otázky týkajúce sa súčasných trendov vo fajčení;
- dať hlavné výsledky k dispozícii na použitie v protidrogovej prevencii na školách a na aktualizáciu interaktívnych PC vzdelávacích programov v primárnej prevencii.

Prípravy na prieskum ESPAD sa v roku 1994 začínali v čase prudkého rastu užívania nelegálnych drog na Slovensku. Mali sme napr. najvyššie percentá liečených drogovovo závislých pod 20 rokov v hlavných mestách Európy (Nociar, Šteliar 1996). Preto sme chceli prispieť k spresneniu opisu situácie u dospievajúcej mládeže ako ohrozenej časti populácie vo vzťahu k drogám a bol to i hlavný dôvod, že sme sa rozhodli pre prieskum vo všetkých ročníkoch stredných škôl a nie iba u 16-ročných.

Situáciu nám komplikovali zmeny v počtoch a premenúvanie typov škôl, predĺženie povinnej školskej dochádzky, no napriek tomu sme dokázali zachovať aj medzinárodnú porovnateľnosť v súboroch 15 až 16-ročných, aj v záujme krajiny opis vekového rozsahu do 18 – 19 rokov. Pri siedmich vlnách porovnáваме trendy iba u stredoškolákov, a teda v rokoch 2007 až 2019 neporovnáваме s rokmi 1995 až 2003 celý súbor, ale len ročníky 1 až 4, keďže súbory na medzinárodné porovnanie tvorili od roku 2007 už i žiaci 9. tried základných škôl, lebo medzi pätinou až štvrtinou kohorty 16-ročných sa nachádza tam. Výsledky v štandardných tabuľkách (s. 51 – 65) sú však vždy z celého súboru.

Výberový súbor pre školský prieskum ESPAD 2019 bol vytvorený zo zoznamu základných a stredných škôl, tried a študentov v školskom roku 2018/2019, ktorý sme získali z Centra vedecko technických informácií. Výberový súbor je reprezentatívny pre žiakov základných škôl z 9. ročníkov a z 1. až 4. ročníkov všetkých typov stredných škôl. Špeciálne triedy a školy sa do prieskumu ESPAD nezaraďujú.

Tab. 3. Počty škôl a tried, ktoré boli zaradené do výberového súboru z roku 2019

Typy škôl	Počty škôl	Počty tried
Základné školy	38	76
4-ročné gymnáziá	22	110
8-ročné gymnáziá	10	50
Stredné odb. školy 4/5-ročné	46	230
Stredné odb. školy 3-ročné	24	96
Spolu	140	562

Na konštrukciu výberového súboru sme použili proporcionálny stratifikovaný náhodný výber. Z celkového počtu 3 155 škôl bolo vybratých 140. Metóda výberu bola rovnaká ako pri predchádzajúcich prieskumoch: na základe údajov o základnom súbore podľa počtu žiakov základných škôl, resp. študentov stredných škôl vzhľadom na strata, sme vypočítali parametre na vytvorenie výberových súborov. Jednotka výberu bola škola, s posledným krokom náhodného výberu tried v každom ročníku.

Vzorka 15 – 16 ročných, určená na medzinárodné porovnanie s krajinami Európy, bola vytvorená z deviatych ročníkov základných a z prvých ročníkov stredných škôl narodených v roku 2003. Rozsah vzorky narodených v 2003 bol 2 328. V poslednom kroku sme zaradili taktiež všetkých respondentov s rokom narodenia 2003, ktorí boli aj v druhých ročníkoch stredných škôl (bolo ich tam spolu 95).

IV. TERÉNNÁ FÁZA PRIESKUMU

Terénna fáza slovenskej časti európskeho prieskumu ESPAD2019 o alkohole, tabaku a drogách u žiakov ZŠ a SŠ sa pripravila na základe Národného výskumného plánu, ktorý sformuloval hlavný výskumník projektu, ktorým je autor tejto správy. Plán bol napísaný v angličtine a bol prezentovaný na regionálnom stretnutí účastníkov ESPAD v Prahe v máji 2018. Bol odovzdaný aj na Národné monitorovacie centrum pre drogy (NMCD) pri Ministerstve zdravotníctva SR.

Na príprave prieskumu ESPAD sme vždy spolupracovali s ministerstvami školstva a zdravotníctva. Po rokovaní so sekciou regionálneho školstva, sme list s odporúčaním pre riaditeľov škôl sprostredkovali sieti regionálnych centier ÚVZ SR, ktorá vykonala zber údajov. Okrem rozmnoženia dotazníkov sme tiež pripravili dokumenty, inštrukcie a hodnotiace záznamové hárky z triedy pre osoby, ktoré zbierali údaje v triedach.

Osoby, ktoré zbierali údaje boli zamestnanci oddelení pre deti a dorast a pre ochranu zdravia zo siete regionálnych Úradov verejného zdravotníctva (ÚVZ), ktoré patria pod ústredný ÚVZ SR v Bratislave. Učitelia sa na konaní prieskumu nezúčastnili a neboli prítomní ani počas zberu údajov. Uvedená sieť vykonala rovnaké prieskumy v rokoch 1995 až 2019 a zúčastnila sa aj na ďalších školských prieskumoch TAD u žiakov, študentov a učiteľov v rokoch 1994 až 2018.

Po prekladoch dotazníka ESPAD 2019 z angličtiny do slovenčiny sa vykonal preklad do maďarčiny v decembri 2018. NMCD malo zabezpečiť rozmnoženie oboch verzií v počte 14-tisíc kusov, výberové konanie však posunulo termín tlače až na marec-apríl 2019. Prázdne obálky v počte 14-tisíc pre anonymný zber dát podľa tried a ďalšie materiály zakúpila a dopravila na ÚVZ SR spolupracujúca organizácia – Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety (VŠZaSP) v decembri roku 2018.

Keďže sa verejné obstarávanie v rámci MZ SR oneskorilo, dotazníky sa rozmnožili v apríli, a až potom sa distribuovali do siete RÚVZ. Zber dát na vybraných školách reprezentatívnej vzorky bol napokon vykonaný v priebehu mája 2019, t.j. vyše mesiaca od plánovaného termínu, a to v ôsmich krajoch SR a išlo o reprezentatívny prieskum z hľadiska pohlavia, regiónu a typu školy. Vyplnené dotazníky boli vložené (každý v zalepenej obálke) do väčších obálok podľa tried, a to spolu so záznamami z tried a označené kódmi škôl. Takto sa dáta mali doručiť do ÚVZ SR a hlavný výskumník mal ihneď zorganizovať ich distribúciu zadávateľom do vytvoreného programu v SPSS.

Dotazník bol administrovaný v triedach skupinovo ako anonymný, pričom žiaci a študenti s ním dostali vždy prázdnu obálku, do ktorej vyplnený dotazník bez osobných identifikačných údajov vložili, zalepili ju a odovzdali asistentovi z toho-ktorého RÚVZ ako vedúcemu prieskumu. Zber údajov prebiehal podľa možnosti v škole naraz v tých triedach, na ktorých sa dohodli asistenti vykonávajúci prieskum s vedením školy.

Údaje sa vždy analyzovali na národnej úrovni, úrovni krajov a pre porovnania podľa pohlavia a vekových skupín. V nijakom prípade sa údaje z ESPAD neanalyzovali do úrovne jednotlivých škôl alebo tried a taktiež jedinec zostával neidentifikovateľný.

Napriek tomu boli vznesené námietky ohľadne dodržiavania GDPR pri projekte, ktoré viedli k niekoľkotýždňovému pozastaveniu distribúcie zozbieraných dotazníkov a bolo treba niekoľko rokovaní, až kým sa sporné body nevyriešili. Napokon boli po úpravách v Záznamoch z tried a ďalších zmenách dáta, pokladané už nie za osobné a podliehajúce GDPR, ale za anonymizované, doručené na ÚVZ SR, ako aj priamo na koordinačné pracovisko projektu: VÚDPaP. V každom prípade tak nastal ďalší časový posun o vyše dva mesiace oproti termínom Národného plánu pre ESPAD 2019.

Záznamy z tried vyplnené asistentmi slúžili ako základ vytvorenia dvoch súborov s údajmi k metodologickej časti medzinárodnej štúdie. Priemerný čas trvania zberu údajov v jednej triede bol približne 47 minút. Zber údajov trval zväčša 40 až 55 minút (občas aj o 10 až 20 minút kratšie, alebo 10 až 20 minút dlhšie; rozpätie od 10 do 130).

V prieskumoch v rokoch 2011 až 2019 sme zaznamenávali postupne čoraz viac problémov pri spolupráci so školami a študentami, ako tomu bolo v predchádzajúcich vlnách prieskumu ESPAD. Hoci drvivá väčšina študentov bola ochotná spolupracovať, úplné odmietnutie účasti na prieskume, ako aj ďalšie problémy a poznámky pri zbere údajov v triedach sa objavili o niečo častejšie ako v minulosti. Na rozdiel od krajín ako Nemecko či Anglicko, kde odmietlo prieskum viacej než polovica škôl, sme však až taký neúnosný rozsah problému ešte stále v roku 2019 nezaznamenali.

V záznamových hárkoch bolo viac poznámok o vyrušovaní počas prieskumu, o hluku, či o hlasnom smiechu, žmurkaní na spolužiakov, hlasnom rozprávaní so spolužiakmi, kritizovaní obsahu otázok, atď. Medzi poznámkami, ktoré robili študenti bola únava z množstva iných dotazníkov, meraní a ankiet, ktoré im už boli v škole predložené.

Vo väčšine prípadov ale vyplňali študenti dotazníky ESPAD so záujmom a seriózne, občas aj vyjadrili záujem dozvedieť sa výsledky po spracovaní údajov. Okrem častejšieho vyrušovania sme zaznamenali aj to, že pre niektorých študentov bol dotazník príliš dlhý a postupne o jeho vyplnenie stratili záujem.

V. NÁSTROJ NA ZBER ÚDAJOV

Dotazník ESPAD2019 sa v jadrovej časti základných otázok prakticky nelíši od verzie z roku 2015: po základných informáciách (pohlavie, rok narodenia) nasledovali bloky otázok na legálne drogy (alkohol a tabak), na nelegálne drogy, vnímané riziko ich užívania a o ich dostupnosť. Zostal aj modul CAST o problémoch s marihuanou. Na druhej strane nastala zmena škálovania odpovedí na otázky k celoživotnej prevalencii nezákonných drog (zo 7-bodovej na 3-bodovú škálu – s výnimkou marihuany).

Už do ESPAD2015 pribudol dosť obsiahly modul o webe a internete, gamingu a sociálnych sieťach, vyradené boli dva dodatkové moduly: Integrácia (päť otázok), Psycho-sociálne miery (päť otázok). Z otázok špecifických pre krajinu sme z verzie 2019 vyradili tri otázky na odhad závislosti od nikotínu, prevzaté z Fagerströmovej škály o fajčení.

Na druhej strane zase pribudli otázky o nových spôsoboch fajčenia tzv. e-cigariet, šnupacieho tabaku, vodnej fajky (šiša, resp. shisha) a taktiež otázka o tzv. horúcom no nie horiacom tabaku.

Z ďalších otázok špecifických pre krajinu štyri umožňovali odhad problémov s alkoholom (CAGE) a zvyšok príznaky závislosti od alkoholu (Škála závislosti od alkoholu – ADS). Výsledky CAGE a ADS zo stredných škôl sme získali popri prieskumoch TAD2 v roku 2006 až 2018 a ESPAD v roku 2007, 2015 aj v 2019.

Škála ADS s podškálami¹ (Nociar, Juráš, Škultétyová 1991) sa použila na odhad prítomnosti a stupňa jednotlivých príznakov syndrómu závislosti u danej populácie.

Ponechali sme taktiež modul o verbálnom a fyzickom šikanovaní, ako aj pôvodné otázky o agresii v prostredí školy, spolu 11 položiek. Túto časť sme tiež rozšírili aj o otázky k problematike kyberšikany.

Ďalšie nové položky boli prevzaté z TAD2 – išlo o vek prvej ponuky alkoholu od dospelej osoby a o vek prvého zážitku podnapitosti, ktoré sme dali už v prieskume TAD2 do súvislosti s užívaním iných nelegálnych drog, predovšetkým marihuany.

Výsledky všetkých pre krajinu špecifických otázok budú v tejto záverečnej správe prezentované len súhrnne, no ako súčasť databázy sa budú môcť použiť na prípadné neskoršie podrobnejšie spracovania alebo na špeciálne výskumné štúdie.

¹ 1=Strata kontroly, 2=Obsedantno-kompulzívne pitie, 3=Psycho-percepčné, 4=Psycho-fyzické odvykacie príznaky, 5=Návrat syndrómu, 6=Tolerancia.

VI. ZADANIE A SPRACOVANIE ÚDAJOV

Distribúciu dotazníkov ESPAD, zadávanie, kontrolu a spracovanie údajov a kontakt s medzinárodnou koordináciou riadil vedúci katedry psychológie VŠZaSP sv. Alžbety v Bratislave prof. PhDr. Alojz Nociar, CSc.: hlavný výskumník slovenskej časti projektu. Ďalšími členmi tímu projektu boli: MUDr. Jana Hamade, PhD. (ÚVZ SR); Mgr. Alena Kopányiová, PhD. (VÚDPaP) a RNDr. Mária Slovíková, CSc. (CVTI).

Ak vo vyplnenom dotazníku chýbali údaje o veku a pohlaví, či nedali sa doplniť podľa záznamového hárku triedy, dotazník sa v prvých štyroch vlnách vyradil. Od 2011 sa už nevyradil, ale na základe nových smerníc zadal. Databáza bola napokon centrálné vyčistená rovnakou procedúrou pre všetky krajiny. Podiel vyradených dotazníkov bol veľmi malý (v roku 2011 to bolo 1,2 %, v roku 2015 to bolo 1,0 %). Vzhľadom na oneskorenie projektu ESPAD na Slovensku, sme ako posledná krajina boli až 29.9. 2019 zaradení medzi tých, ktorí dáta odovzdali načas, takže štandardná procedúra bola použitá v siedmej vlne prieskumu ESPAD v roku 2019 iba na ročník narodenia 2003. Zvyšok súboru sme si vyčistili tak isto, ako sme to vykonávali pri prvých vlnách prieskumov (t.j. opravy dát mimo rozsahu, zistenie chýbajúceho údaju buď z dotazníka, alebo zo záznamového hárku triedy, vyradenie dotazníka s chýbajúcim viac ako 50 % odpovedí, či evidentné odignorovanie obsahu, náhodné odpovedanie a pod.).

Na zadávanie údajov sme použili programy napĺňania buď priamo v SPSS 20, alebo po prepise do excelu sa zadávalo i do týchto hárkov, ktoré sme potom načítali do SPSS. Údaje boli reprezentatívne pre deviaty ročník základnej školy a štyri ročníky stredných škôl a osem krajov, vyvážené pre vek a pohlavie, a preto pri štatistickom spracovaní nebolo potrebné váženie údajov.

Od júla do konca septembra 2019 boli zadané údaje časti databázy s deviatimi triedami základných škôl a prvými ročníkmi stredných škôl ako medzinárodná priorita. Údaje zostávajúcich ročníkov 2 až 4, t.j. už celého výberového súboru boli zadané do konca októbra a spracované aj vyčistené v priebehu novembra 2019. Skorigovali sme iba hrubé chyby, napr. sa doplnilo pohlavie tam, kde sa dalo odčítať zo záznamových hárkov, v ktorých sa uvádza počet chlapcov a dievčat. Vyčistenie častí súboru 16-ročných sa vykonalo centrálné, štandardizovaným postupom v rámci celoeurópskej databázy, ostatné časti súboru sme napokon skontrolovali a vyčistili vo vlastnej réžii.

Pre potreby tejto záverečnej správy boli vykonané základné výpočty frekvenčných tabuliek a krostabulácie pre celý súbor podľa hlavných premenných pohlavia, veku, typu školy a regiónu, ktorých hlavná časť je súčasťou tabuľkovej prílohy.

Pokiaľ ide o porovnanie trendov medzi siedmimi vlnami ESPAD, do úvahy sme brali len výsledky stredných škôl, bez deviatych tried základných škôl. Štandardné tabuľky podľa regiónov a typov škôl sú však vždy z celých súborov respondentov. V uvedenom zmysle sú striktne porovnateľné iba výsledky takto definovaných celých súborov z roku 2003 a z rokov 2007 až 2019, keďže po zmene v rozsahu povinnej školskej dochádzky nastalo zvýšenie vekových priemerov asi o jeden rok (z cca 16,5 v roku 1995 na cca 17,5 v roku 2011), čiže vekový rozsah sa posunul približne o jeden rok vyššie. Významnosť rozdielov medzi výsledkami štyroch vln prieskumu sa dá rátať iba pre rovnaké vekové skupiny, dané rokom narodenia, kým pri celých súboroch možno porovnať iba roky 1995 s 1999 a roky 2003 s 2007, 2011, 2015 a 2019.

Napísali sme taktiež rutiny na výpočty súbežne sledovaných premenných na odhad problémov s alkoholom pre CAGE aj pre ADS (Nociar 2001), ako aj pre CAST pri problémoch s marihuanou. Podobne bolo treba redefinovať nanovo viacero subrutín pre výpočty kompozitných indexov, napr. celkového užívania nelegálnych drog vrátane marihuany, ako aj bez marihuany. Tieto sme dali do súvislosti s výsledkami ostatných prevalenčných indexov, ako aj dodatkových modulov a ad-hoc premenných (napr. vzťah prvej ponuky alkoholu k prvému zážitku jeho farmakologického účinku, triedenie prípadných účastníkov šikanovania na agresorov, obeť a „divákov“ a pod.).

Prehľad o časti týchto výsledkov podáva aj táto záverečná správa, podrobnejšie analýzy však už spadajú mimo jej možný rozsah, v budúcnosti sa však môžu stať súčasťou špeciálnych štúdií.

VII. PREDBEŽNÝ PREHLAD VÝSLEDKOV

1. Porovnanie trendov pri tabaku a alkohole

Celoživotná prevalencia legálnych drog u študentov prvých až štvrtých ročníkov SŠ sa oproti stavu z roku 2003 podstatne nezmenila až do roku 2011. Napríklad jeden a viackrát počas života fajčilo v roku 2011 80,0 % študentov (77,3 % v roku 2007), oproti 78,6 % v roku 2003; jeden a viackrát počas života pilo alkohol 96,4 % študentov z roku 2011 (97,1 % v roku 2007) oproti 98,0 % v roku 2003). Nezmenili sa príliš ani frekvencie pri fajčení 40 a viackrát za život (40,7 % v roku 2011, 40,3 v roku 2007 a 39,2 % v 2003), ako aj pití 40 a viackrát za život (49,4 % v roku 2011, 46,4 v roku 2007 a 48,6 % v 2003). V rokoch 2015 a 2019 nastala zmena a mierny nárast alebo stabilizáciu vystriedal už pokles vo frekvencii i množstve užívania legálnych drog.

O čosi iná bola situácia pri 30-dňovej prevalencii týchto dvoch legálnych drog: kým v roku 2003 za posledný mesiac vôbec nefajčilo 56,1 % (v roku 2007 to bolo 56,5 %), v 2011 počet nefajčiacych klesol na 52,4 %; a pritom 1 – 5 a viac cigariet denne v roku 2003 fajčilo len 31,2 % (v roku 2007 už 32,7 %), v roku 2011 to bolo 35,1 % študentov.

Strácal sa rozdiel v pravidelnom fajčení medzi chlapcami a dievčatami, pretože kým 1 – 5 alebo viac cigariet denne v roku 2003 fajčilo 35,4 % chlapcov (v roku 2007 nastal pokles na 33,4 %) a v roku 2011 to bolo 36,4 %, u dievčat aj naďalej pokračoval rast: z 28,1 % v roku 2003 (31,8 % v roku 2007) na 33,7 % v roku 2011. Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami sa teda znížil zo 7,3 % v roku 2003 na 2,7 % v roku 2011.

Podobný trend ako pri tabaku je aj pri alkohole: kým v roku 2003 vypilo akýkoľvek alkohol 6 – 9 a viackrát mesačne 33,7 % chlapcov (34,6 % v 2007) v roku 2011 to bolo 31,9 %, čo je pokles u chlapcov; v roku 2003 to bolo u dievčat 17,0 %, avšak v roku 2007 to bolo už 22,2 % a v roku 2011 20,5 %, čo je však 3,5 až päťpercentný nárast.

Pri otázke na objem alkoholu za 30 dní (5 a viac dávok 3 – 5 a viackrát pri jednej príležitosti), bol trend jasný: v roku 2007 tak pilo 26,7 % študentov (26,8 % v roku 2011), čo je o 7,2 % viac, ako v roku 2003 (pozri obr. 4). Pritom v roku 2003 to bolo 27,9 % chlapcov a v roku 2007 to bolo už 33,3 % chlapcov (32,2 % v roku 2011); no u dievčat od roku 2003 do 2007 trval nárast: z 12,8 % na 20,5 % (20,8 % v roku 2011). A pritom celkový trend k nárastu sa opätovne potvrdil aj v roku 2019.

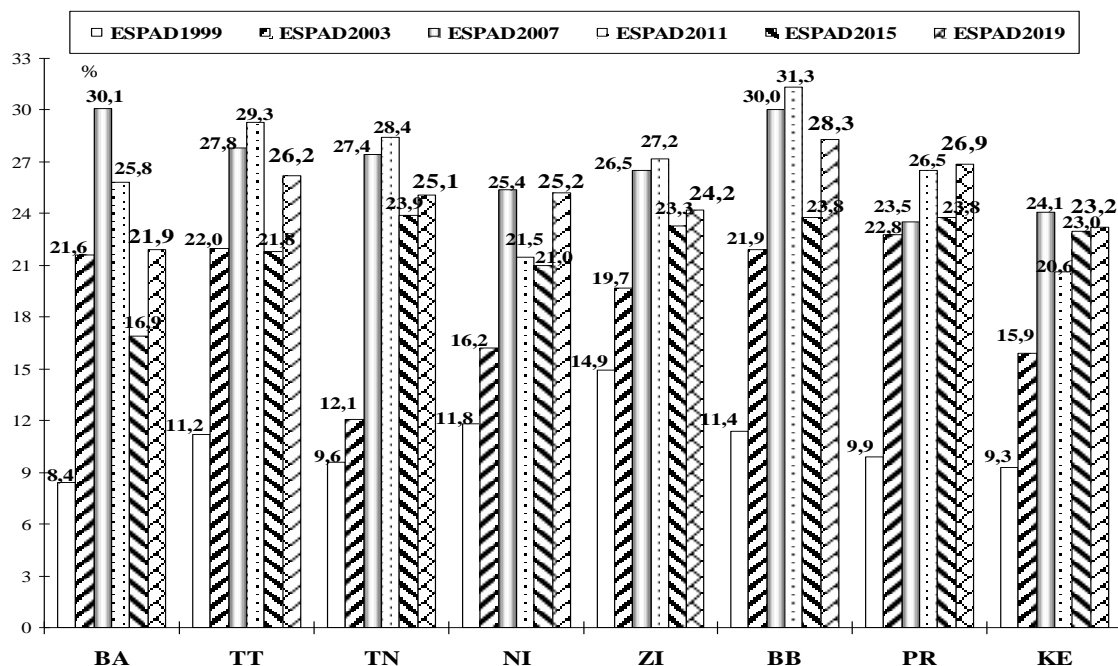
Súhrn údajov z posledných štyroch prieskumov v SR je v nasledujúcej tabuľke:

Tab. 4. Frekvencia výskytu užívania a možného abúzu legálnych drog – výsledky ESPAD z roku 2007 v porovnaní s výsledkami ESPAD z rokov 2011 – 2019 (v %)

Legálne drogy	Chlapci				Dievčatá				SPOLU			
	2007	2011	2015	2019	2007	2011	2015	2019	2007	2011	2015	2019
Fajčil/a cigarety 40 či viackrát počas života	41,3	42,1	35,3	31,4	37,2	39,2	33,3	31,0	39,2	40,7	34,4	31,2
Prvá cigareta v 13 alebo menej rokoch	50,3	47,5	37,9	26,7	38,2	37,4	31,4	25,0	44,3	42,6	34,7	25,9
Pravidelne fajčí cigarety: 1 – 5 denne alebo viac	33,4	36,4	29,0	26,4	31,8	33,7	25,7	26,5	32,7	35,1	27,3	26,4
5 + pohárov po sebe 3–5 alebo viackrát za 30 dní	33,3	32,2	26,2	27,1	20,5	20,8	18,1	23,1	26,7	26,8	22,3	25,1
Opil/a sa 10 a viackrát za život	28,9	31,0	26,1	23,5	14,1	17,6	16,1	18,1	21,4	24,7	21,2	20,8
CAGE 3-4: možné problémy s pitím	6,6	9,4	6,4	6,1	6,2	8,3	6,0	8,6	6,4	8,9	6,2	7,5
ADS: znaky podstatnej až ťažkej závislosti	4,1	5,0	3,2	4,6	3,1	3,4	2,2	4,3	3,6	4,1	2,7	4,4

Možno povedať, že v roku 2015 vo všetkých vyššie uvedených charakteristikách výskytu už jednoznačne došlo k značnému poklesu, a teda situácia v užívaní legálnych drog sa o čosi zlepšila. Toto s výnimkou pravidelného fajčenia u dievčat platí o tabaku aj v roku 2019, lenže pri alkohole je situácia už iná: okrem mierneho poklesu silnej opitosti sa zvýšilo tzv. nárazové pitie a tiež známky problémov s alkoholom (CAGE) i príznakov podstatnej závislosti (ADS); a zostáva už len dodať, že hlavne u dievčat.

Taktiež pri fajčení ide o tabakové cigarety či tabak, no s VÝNIMKOU e-cigariet a ďalších nových spôsobov fajčenia (šiša, horúci-no-nehoriaci tabak, vaporizácia). Týmto otázkam a ich implikáciám pre celkový výskyt fajčenia, sa ešte táto správa bude venovať v časti IX.1.

Obr. 3. Prieskumy ESPAD 1999 – 2019 na Slovensku u študentov 1. – 4. ročníkov SŠ podľa krajov. (Päť a viac dávok alkoholu 3 a viackrát za minulý mesiac)

Zdroj údajov: ŠZÚ SR. Spracovanie a grafika: A. Nociar

Spôsob pitia, ktorý ukazuje predošlý obrázok, znamená epizodický abúzus. Občas sa označuje ako pijanský záťah, či nárazové pitie “binge drinking”. Významný faktor je aj objem vypitého alkoholu v prepočte na gramy absolútneho alkoholu (t.j. množstvo alkoholu v prepočte na 100 % lieh). Dotazník ESPAD takýto typ odhadu umožňuje a dali by sa porovnávať trendy pre jednotlivé druhy alkoholických nápojov aj podľa pohlavia tak, ako v predchádzajúcich správach po ukončení prieskumov v 2007 – 2015.

Tentokrát sme údaje za uvedené roky spracovali tak, aby sa dali presnejšie porovnať jednotlivé nápoje, ktoré respondenti uviedli, a to bez započítania prípadných iných nápojov vypitých pri ostatnej príležitosti pitia. Chceli sme sa tiež vyhnúť tomu typu skreslenia, akého sa dopúšťajú napr. i oficiálne štatistiky spotreby absolútneho alkoholu na obyvateľa, ktoré sa rozratúvajú na celkový počet obyvateľov, čo je nezmysel, keďže kojenci (ak len nie sú deti alkoholických matiek) žiadny alkohol nepijú. Oficiálna štatistika daný problém obchádza pragmaticky, a to tak, že uvedie aj spotrebu podľa obyvateľstva nad 15 rokov – čo napokon tiež nie je celkom presné, lebo ako aj z našich dát vieme, pijú aj tínejždri, ba aj mladšie deti, hoci by podľa príslušných zákonov alkohol piť nemali.

Vypočítali sme najprv priemernú spotrebu alkoholu v gramoch pre päť druhov nápojov a vzali do úvahy iba pitie jednotlivých druhov, teda bez miešania alebo vypitia aj iného druhu alkoholu pri jednej príležitosti, ako napr. pivo plus destilát. Výsledky sú uvedené tak celkovo, ako aj s porovaním podľa pohlavia (pozri tab. 5).

Tab. 5. Odhad priemerného množstva alkoholu pri poslednom pití v prepočte na gramy: výsledky z prieskumu ESPAD v rokoch 2007 – 2019

Druh nápoja/ %alkoholu	Chlapci				Dievčatá				SPOLU			
	2007	2011	2015	2019	2007	2011	2015	2019	2007	2011	2015	2019
Pivo (4 – 5)	21,3*	25,4*	22,4*	25,6*	13,8	17,0	13,8	16,9	18,5	22,0	19,0	22,1
Mušť (do 5)	6,4	4,4	5,9	9,9*	4,5	4,6	5,5	7,6	5,4	4,5	5,7	8,9
Alkopops (do 5)	4,8	6,9	5,6	9,6*	5,1	5,5	4,5	7,6	5,0	5,8	4,8	8,5
Víno (10 – 12)	20,1*	27,9*	19,7	27,7*	15,4	20,2	18,7	24,7	16,9	22,3	19,0	25,9
Destilát (40 a viac)	34,4*	47,1*	45,4*	43,7*	27,7	37,2	36,9	37,5	30,4	41,4	40,8	40,8

* Rozdiel chlapci – dievčatá významný v danom roku na 0,001 hladine (t-test)

Podľa WHO rizikové pitie znamená takú úroveň spotreby alkoholu alebo spôsob pitia, ktorých výsledkom bude pravdepodobne škoda, ak súčasné pijanské návyky budú trvať aj naďalej. Za hranicu rizikového pitia sa podľa WHO pokladá 20 gramov čistého alkoholu u žien, 40 gramov čistého alkoholu u mužov za deň, pričom u dospelých by sme tieto hodnoty mohli znížiť až na polovicu. Podľa údajov v tab. 5 priemery pre chlapcov i dievčatá dosahujú najmä pri destilátoch a u dievčat tiež pri víne rozhranie rizikového pitia; a pri odhade súčasného pitia (miešania) rôznych druhov alkoholu, sú priemery spotreby značne vyššie a prekračujú hranice zdravie poškodzujúceho pitia.

Odhady ukázali, že od 1995 (napr. 10,3 gramov u piva a 9,7 u destilátov) množstvo vypitého alkoholu pri poslednom pití dievčat aj chlapcov sa buď blíži, alebo prekračuje hranice rizikového pitia podľa WHO, čo sú platné u dospelých. V priebehu rokov sa obe pohlavia postupne blížia už k hranici zdraviu škodlivého pitia, ktoré vedie k škodám na zdraví – keď hranica zdraviu škodlivého pitia podľa WHO je 40 gramov čistého alkoholu u žien a 60 gramov čistého alkoholu u mužov (Gual a kol. 2007).

Ďalším nepriaznivým faktorom je tiež zloženie pitia, kde rovnako u chlapcov, ako u dievčat od roku 1995 do 2019 stúplo množstvo vypitého alkoholu vôbec, no najmä vo forme destilátov.

2. Porovnanie trendov pri nelegálnych drogách

Podrobnejšie výsledky študentov štyroch ročníkov stredných škôl zo siedmich vln prieskumov ESPAD sú v štandardných tabuľkách, ktoré slúžia ako vyčerpávajúci zdroj informácií o celom súbore, aj v členení podľa pohlavia. V tejto časti záverečnej správy sa prezentujú predbežné a súhrnné interpretácie výsledkov a ich grafické znázornenia, ktoré obsahujú niektoré informácie o jednotlivých krajoch, ako aj prehľad výsledkov v členení podľa ostatných hlavných výberových premenných: veku, pohlavia a typu škôl.

Konštrukcia výberového súboru sa plánovala a uskutočnila podľa aktualizovaných údajov o školskom systéme a tak sa dá predpokladať, že výsledky sú reprezentatívne pre cieľovú populáciu, t.j. pre kohortu ročníka 2003, určenú na porovnanie s krajinami Európy, aj pre ostatok súboru ďalších troch ročníkov stredných škôl na Slovensku.

V roku 2015 sme podobne ako pri tabaku a alkohole zistili potešiteľný trend k poklesu užívania tabaku, alkoholu a drog, ktorý však už nepokračoval jednoznačným spôsobom, azda s výnimkou marihuany a heroínu, aj v roku 2019. Trend k vzostupu užívania väčšiny iných drog od extázy po kokaín ukazuje nasledujúca tabuľka:

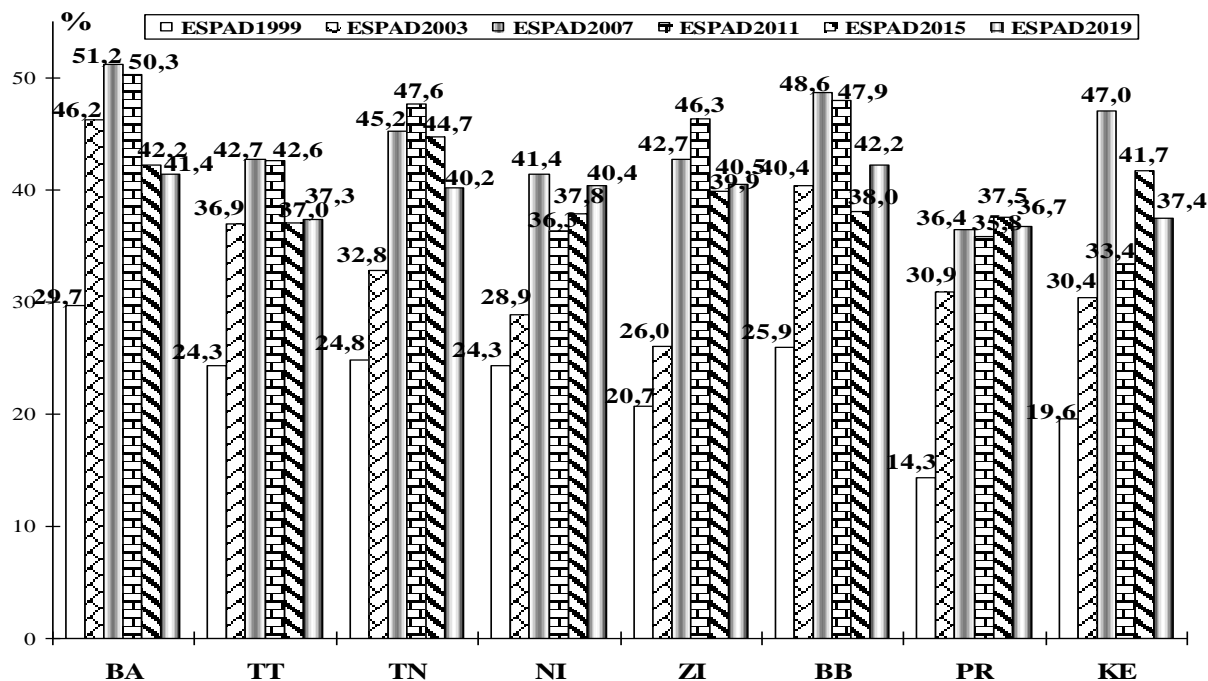
Tab. 6. Frekvencia výskytu užívania nelegálnej drogy: výsledky ESPAD z roku 2007 v porovnaní s výsledkami ESPAD z rokov 2011 – 2019 (v %)

Drogy/užitie počas života	Chlapci				Dievčatá				SPOLU			
	2007	2011	2015	2019	2007	2011	2015	2019	2007	2011	2015	2019
Marihuana	50,1	47,4	42,8	42,2	37,7	38,2	36,6	36,9	43,8	43,0	39,8	39,5
Extáza	8,3	6,6	4,8	7,6	6,4	4,9	3,2	7,1	7,4	5,8	4,0	7,4
Inhaláty	10,3	9,5	7,0	7,9	8,5	8,1	6,4	8,7	9,4	8,9	6,7	8,3
Amfetamíny	2,5	3,1	1,5	2,6	2,1	2,2	1,0	2,2	2,3	2,7	1,3	2,4
Pervitín	8,1	6,8	2,4	2,6	6,4	6,0	1,9	2,3	7,3	6,4	2,2	2,5
LSD	6,2	6,6	5,1	5,7	5,0	4,9	3,3	4,6	5,6	5,8	4,2	5,2
“Magické huby”	8,0	8,4	6,5	4,3	3,8	5,3	4,5	3,0	5,9	6,9	5,0	3,6
Heroín	1,7	2,0	1,4	0,9	1,3	1,2	1,0	0,8	1,5	1,6	1,2	0,9
Kokaín	2,3	3,4	2,4	3,0	2,5	2,7	1,5	2,5	2,4	3,0	1,9	2,8
Syntetické kanabinoidy	–	5,0	3,4	2,4	–	2,3	1,8	1,3	–	3,7	2,6	1,8
Katinóny (mefedrón)	–	1,9	1,1	0,9	–	0,9	0,7	0,5	–	1,4	0,9	0,7
Iná syntetická droga	–	–	3,9	4,0	–	–	3,7	3,3	–	–	3,8	3,6
“Herba”	–	–	–	3,7	–	–	–	2,7	–	–	–	3,1
Salvia divinorum	–	–	–	3,2	–	–	–	2,5	–	–	–	2,8

Celkové porovnanie prieskumov vzhľadom na prevalenciu drog u stredoškolákov podľa jednotlivých výberových premenných ukazujú grafy v nasledujúcej časti, kde sa okrem marihuany ukázal mierny vzostup užívania ostatných drog vo väčšine krajov.

VIII. POROVNANIE PODĽA VÝBEROVÝCH PREMENNÝCH

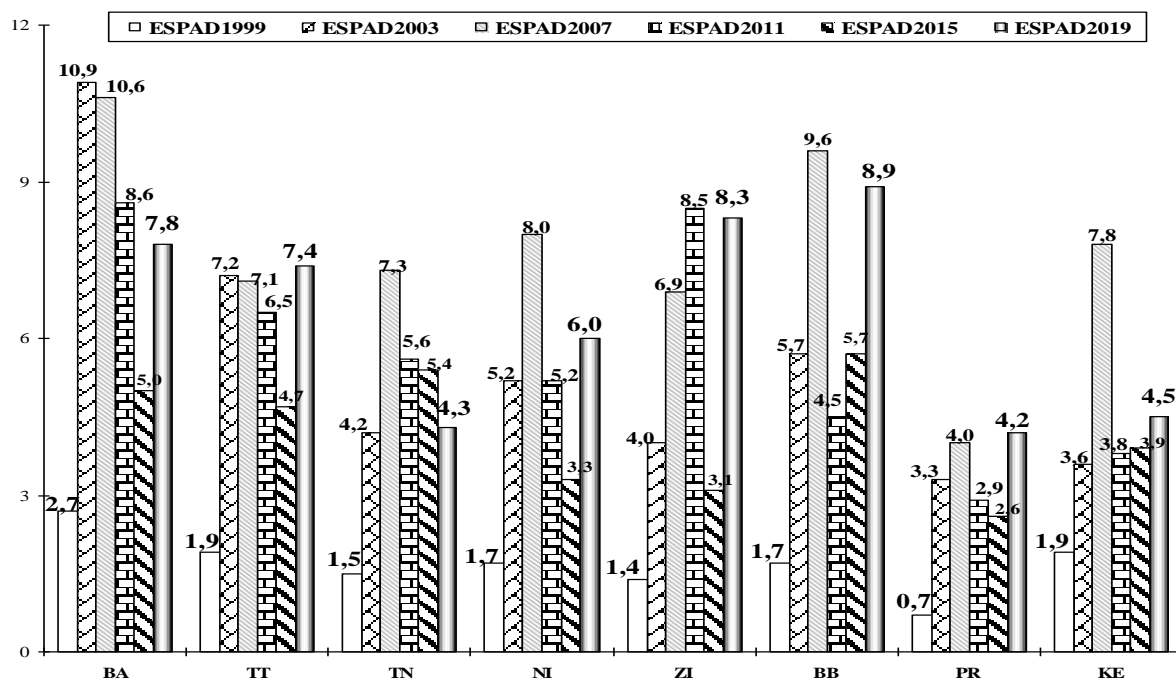
1. Porovnanie podľa krajov

Obr. 4. Prieskumy ESPAD 1999 – 2019 na Slovensku u študentov 1. – 4. ročníkov SŠ podľa krajov.

(1 a viackrát za život: **Marihuana** alebo hašiš)

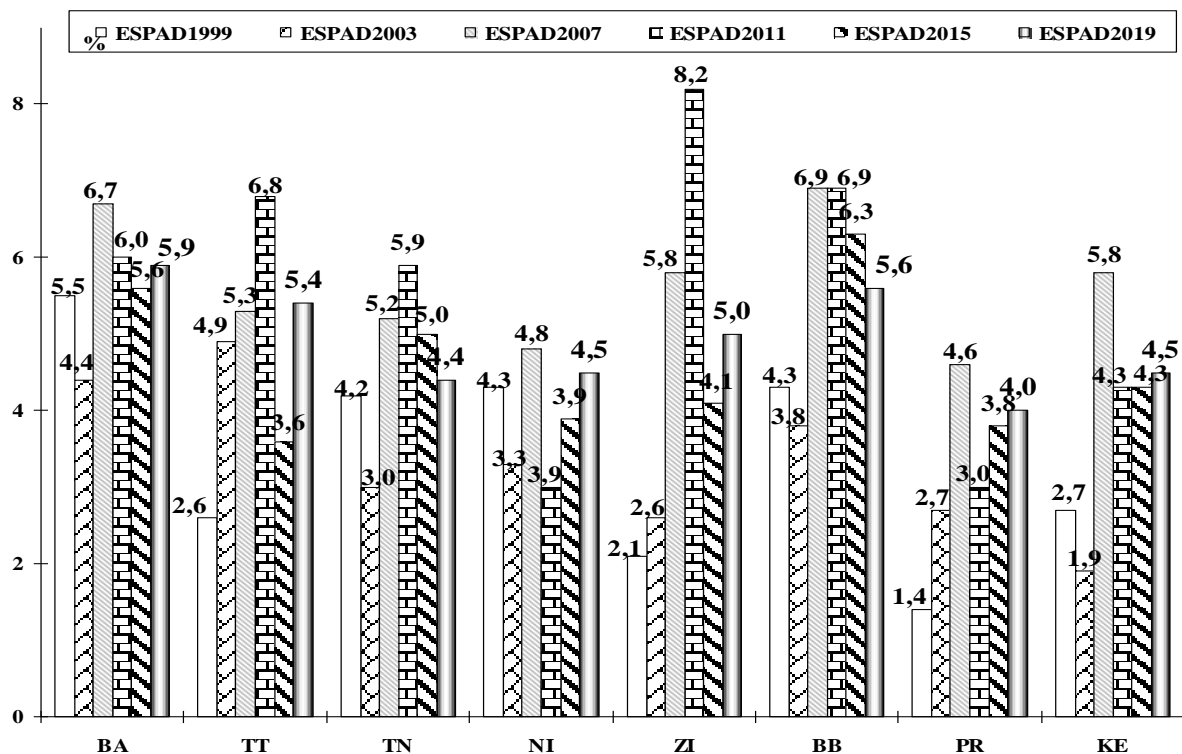
Zdroj údajov: ÚVZ SR. Spracovanie a grafika: A. Nociar

Obr. 5. Prieskumy ESPAD 1999 – 2019 na Slovensku u študentov 1. – 4. ročníkov SŠ podľa krajov.

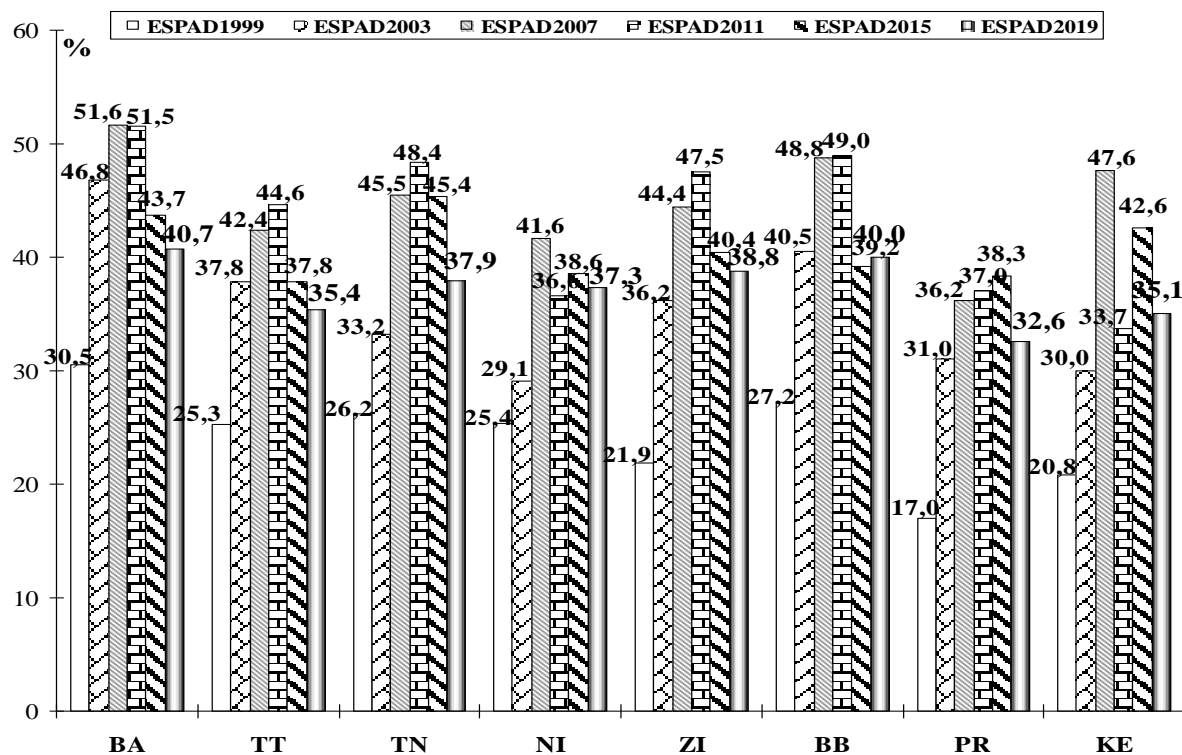
(1 a viackrát za život: **Extáza**)

Zdroj údajov: ÚVZ SR. Spracovanie a grafika: A. Nociar

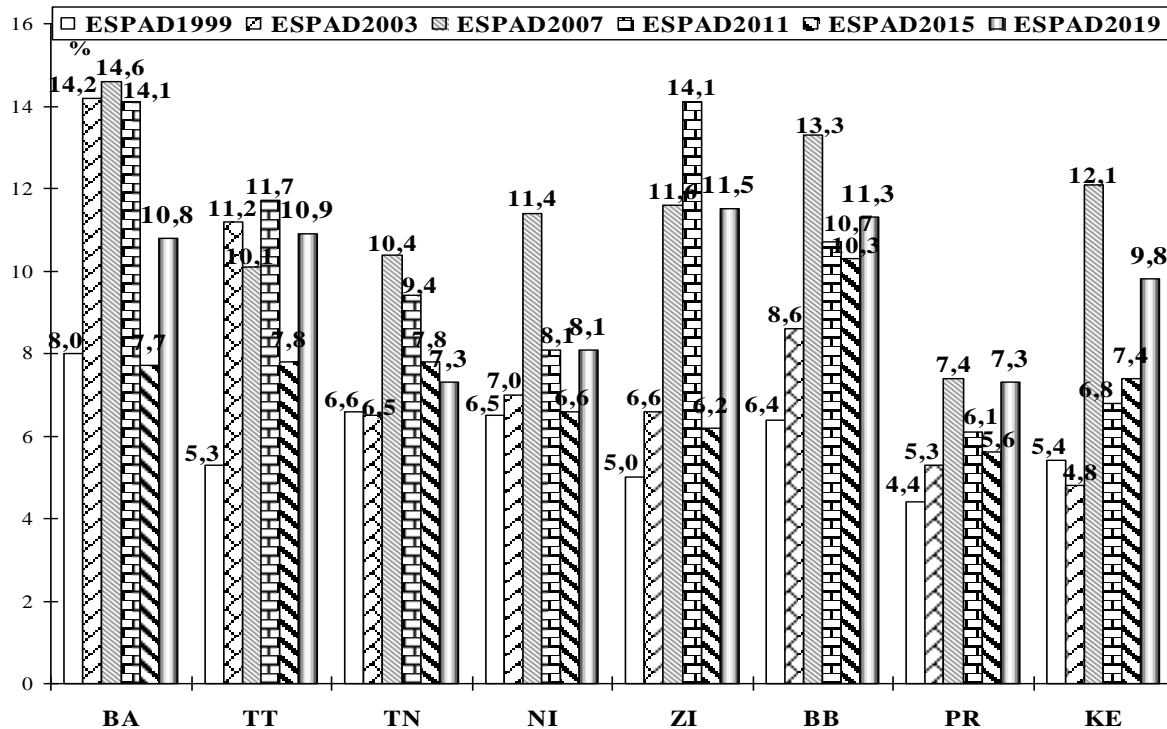
Obr. 6. Prieskumy ESPAD 1999 – 2019 na Slovensku u študentov 1. – 4. ročníkov SŠ podľa krajov. (1 a viackrát za život: LSD a halucinogény)

Zdroj údajov: ÚVZ SR. Spracovanie a grafika: A. Nociar

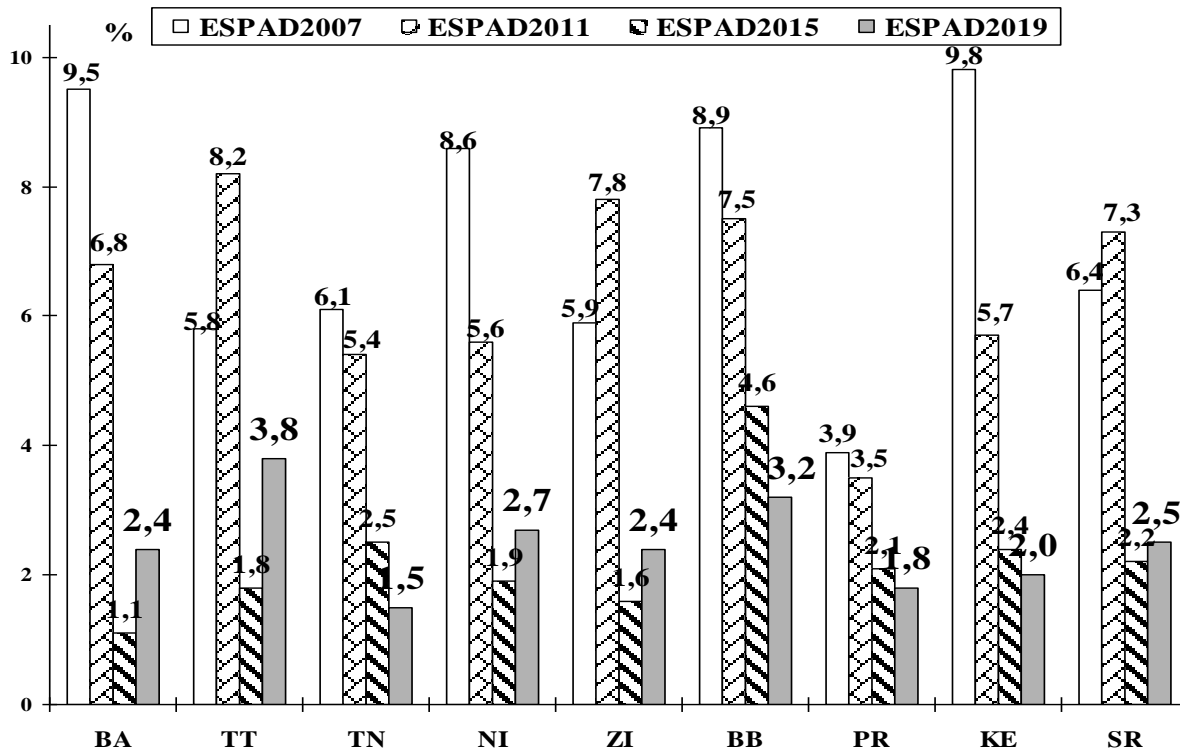

Obr. 7. Prieskumy ESPAD 1999 – 2019 na Slovensku u študentov 1. – 4. ročníkov SŠ podľa krajov. (1 a viackrát za život: Užitie akejkoľvek nelegálnej drogy, vrátane marihuany)

Zdroj údajov: ÚVZ SR. Spracovanie a grafika: A. Nociar

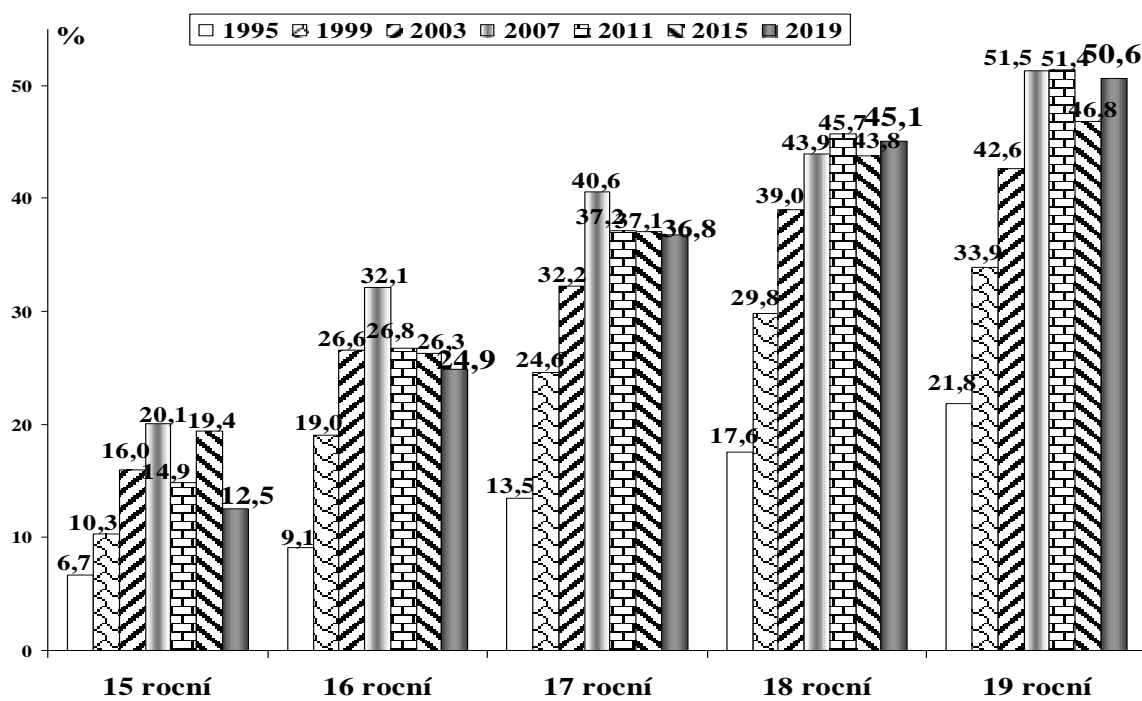
Obr. 8. Prieskumy ESPAD 1999 – 2019 na Slovensku u študentov 1. – 4. ročníkov SŠ podľa krajov.
 (1 a viackrát za život: Užitie akejkoľvek nelegálnej drogy, okrem marihuany)
 Zdroj údajov: ŠZÚ SR. Spracovanie a grafika: A. Nociar

Obr. 9. Prieskumy ESPAD 2007 – 2019 na Slovensku u študentov 1. – 4. ročníkov SŠ podľa krajov.
 (1 a viackrát za život: **Pervitín**)
 Zdroj údajov: ÚVZ SR. Spracovanie a grafika: A. Nociar

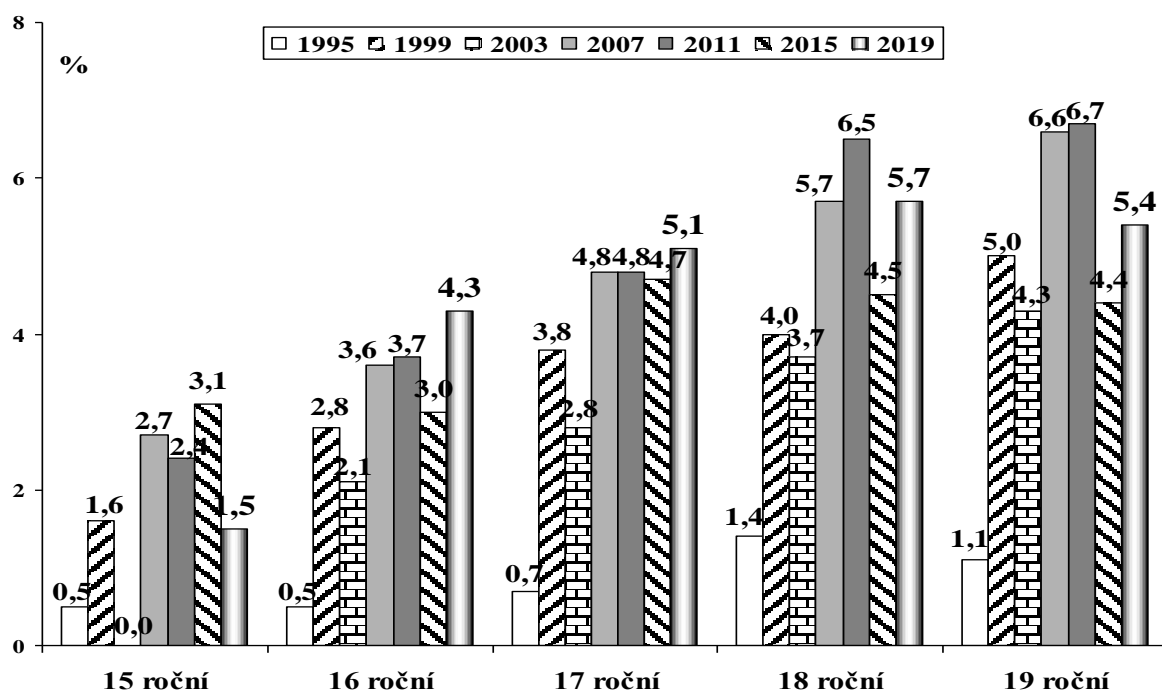
2. Porovnanie podľa veku

Porovnanie výsledkov celých súborov v prieskumoch ESPAD 1995 až 2019 podľa veku je na obrázkoch č. 10 až 19:

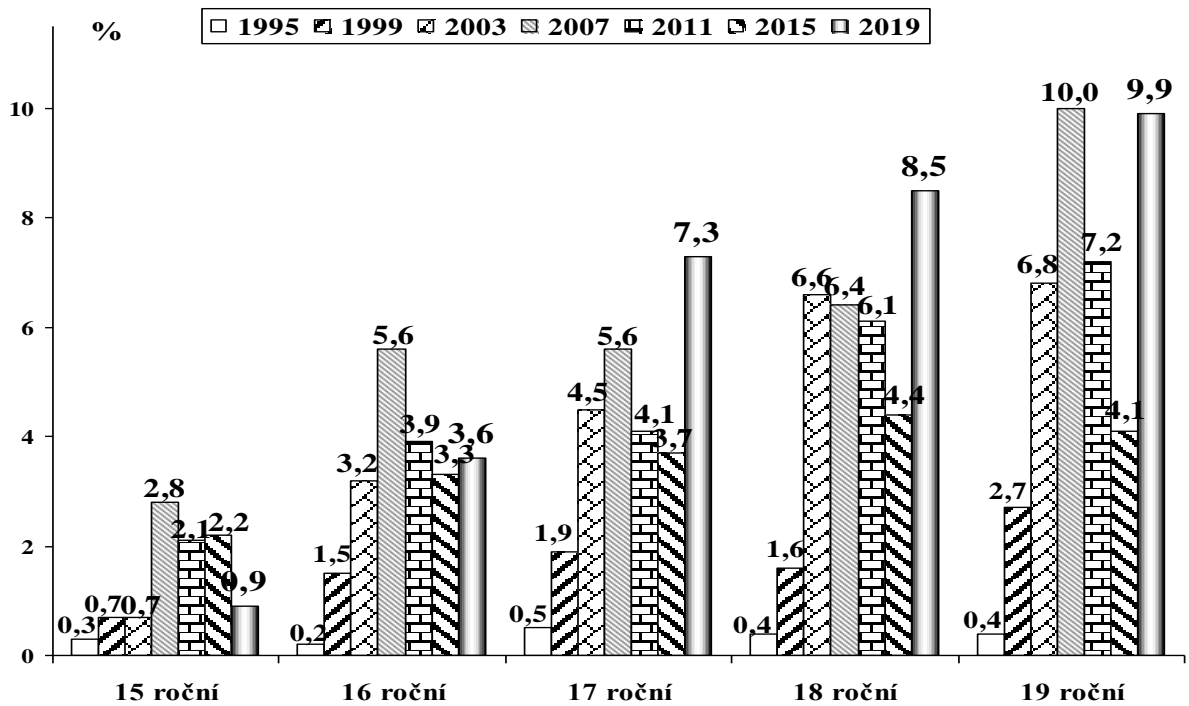
Obr. 10. Porovnanie podľa veku: Marihuana alebo hašiš 1 a viackrát počas celého života.

Zdroj údajov: ÚVZ SR, ÚZV, NCPZ. Spracovanie a grafika: A. Nociar

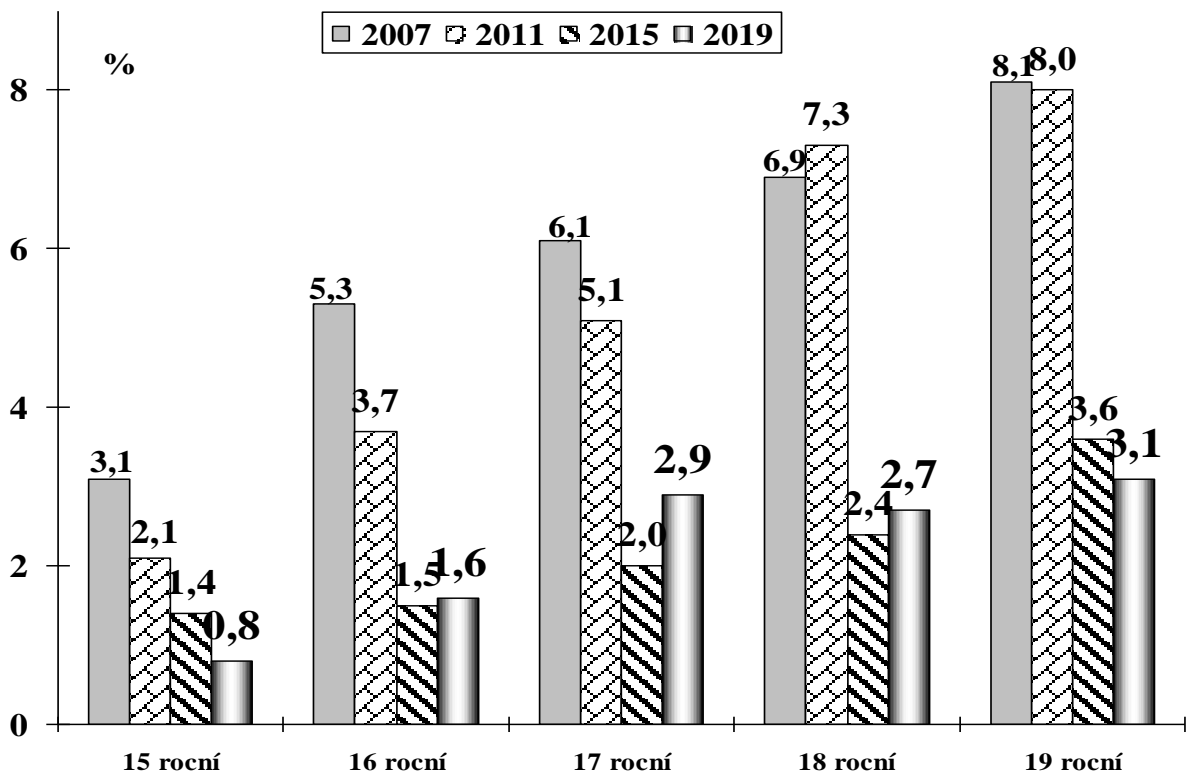

Obr. 11. Porovnanie podľa veku: LSD a halucinogény 1 a viackrát počas celého života.

Zdroj údajov: ÚVZ SR, ÚZV, NCPZ. Spracovanie a grafika: A. Nociar

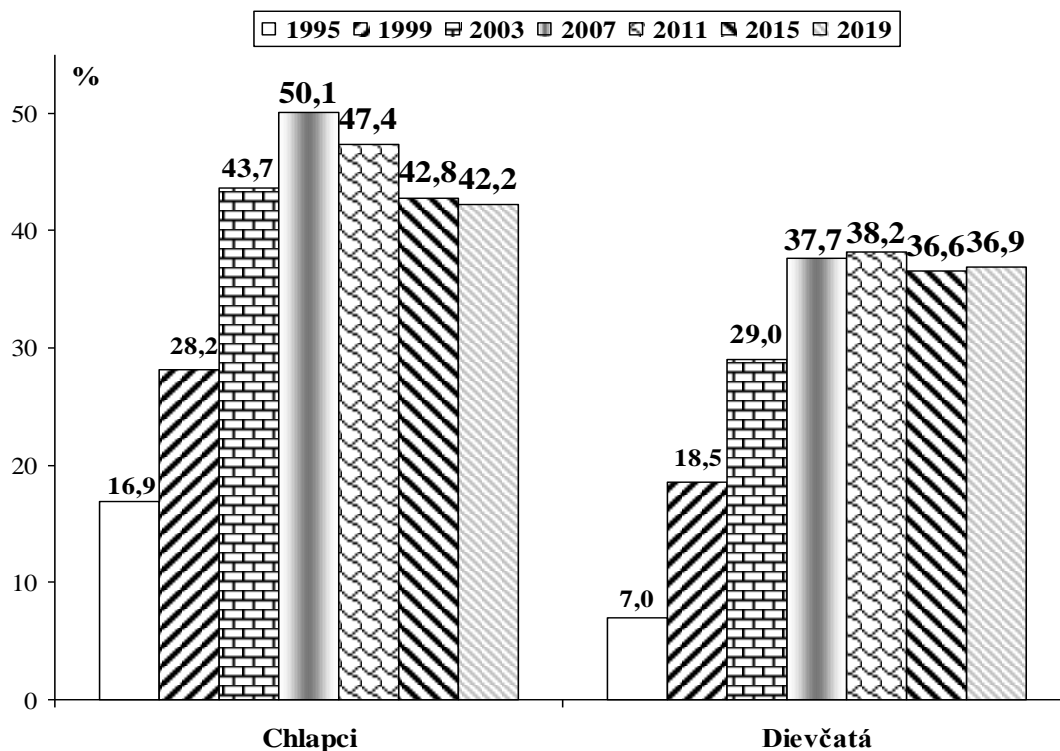

Obr. 12. Porovnanie študentov podľa veku: Extáza 1 a viackrát počas celého života.
Zdroj údajov: ÚVZ SR, ÚZV, NCPZ. Spracovanie a grafika: A. Nociar

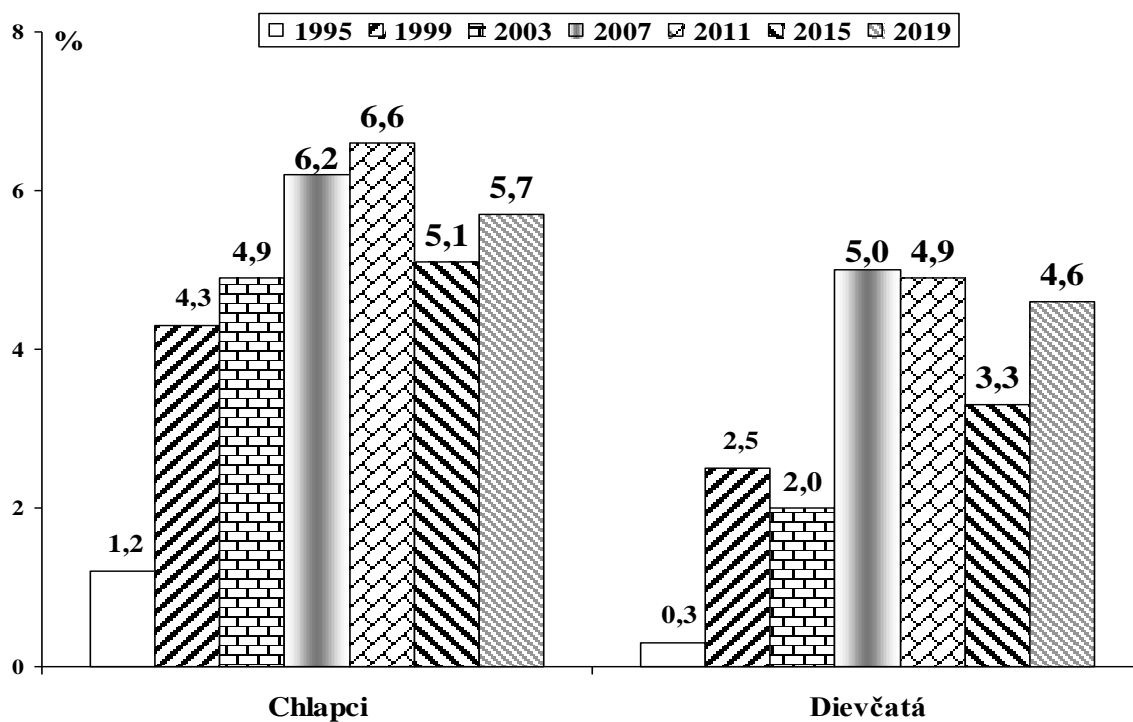
Obr. 13. Porovnanie podľa veku: Pervitín 1 a viackrát počas celého života.
Zdroj údajov: ÚVZ SR, ÚZV, NCPZ. Spracovanie a grafika: A. Nociar

3. Porovnanie podľa pohlavia

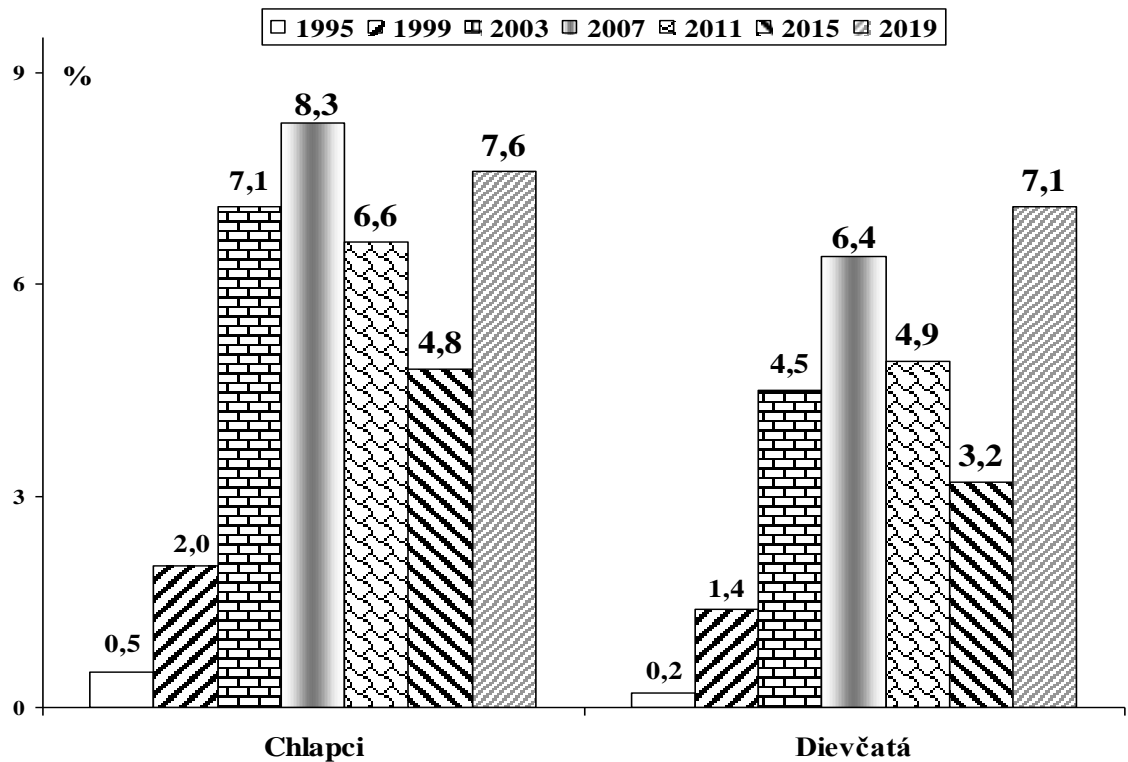
Obr. 14. Porovnanie podľa pohlavia: Marihuana alebo hašiš 1 a viackrát počas celého života.

Zdroj údajov: ÚVZ SR, ÚZV, NCPZ. Spracovanie a grafika: A. Nociar

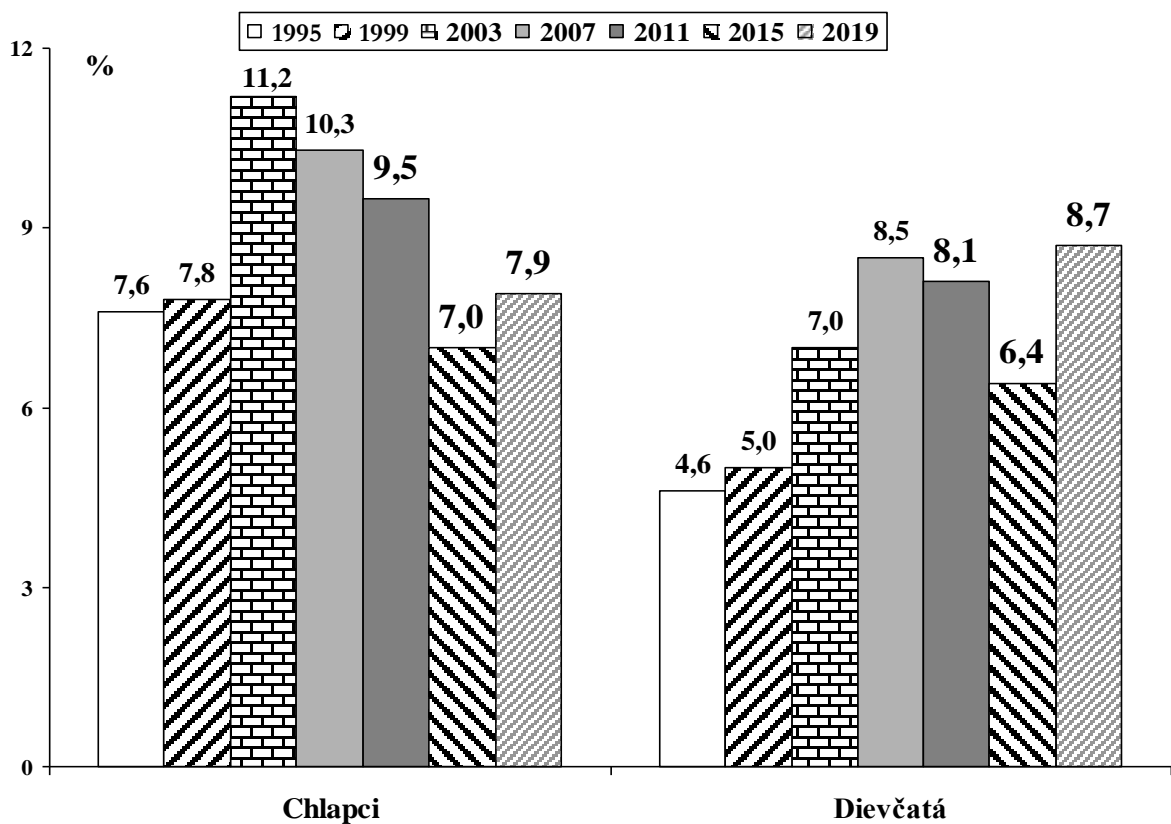

Obr. 15. Porovnanie podľa pohlavia: LSD a halucinogény 1 a viackrát počas celého života.

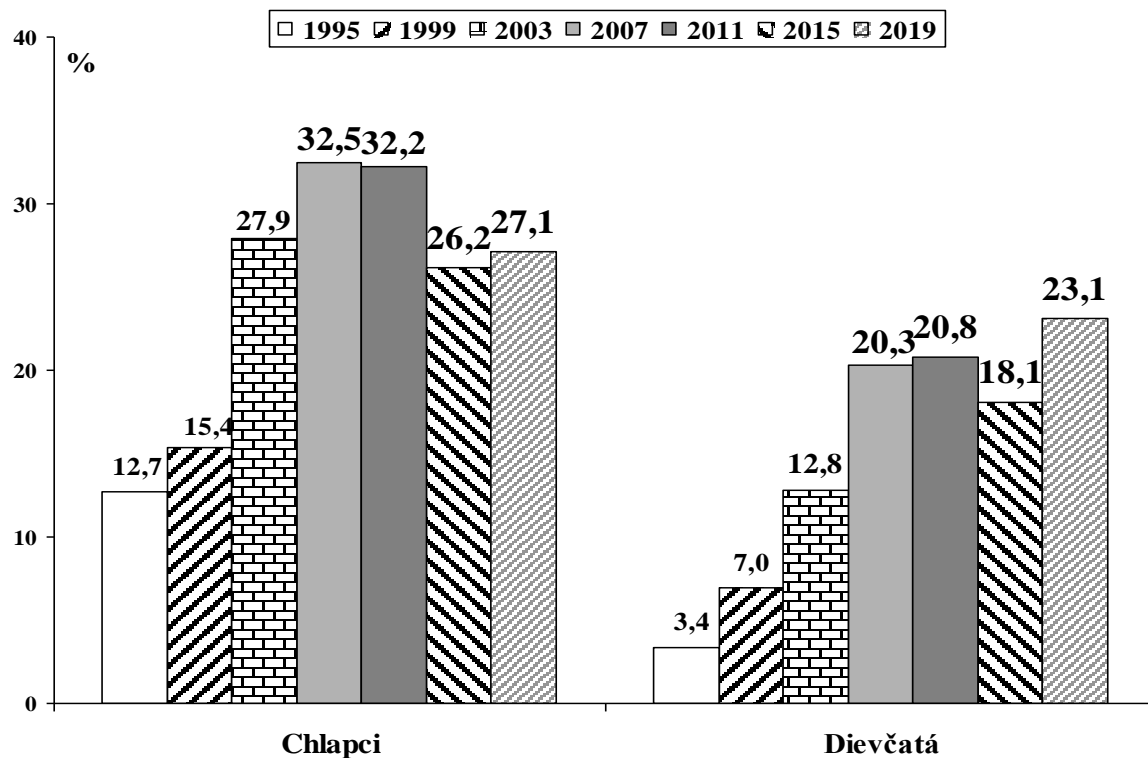
Zdroj údajov: ÚVZ SR, ÚZV, NCPZ. Spracovanie a grafika: A. Nociar

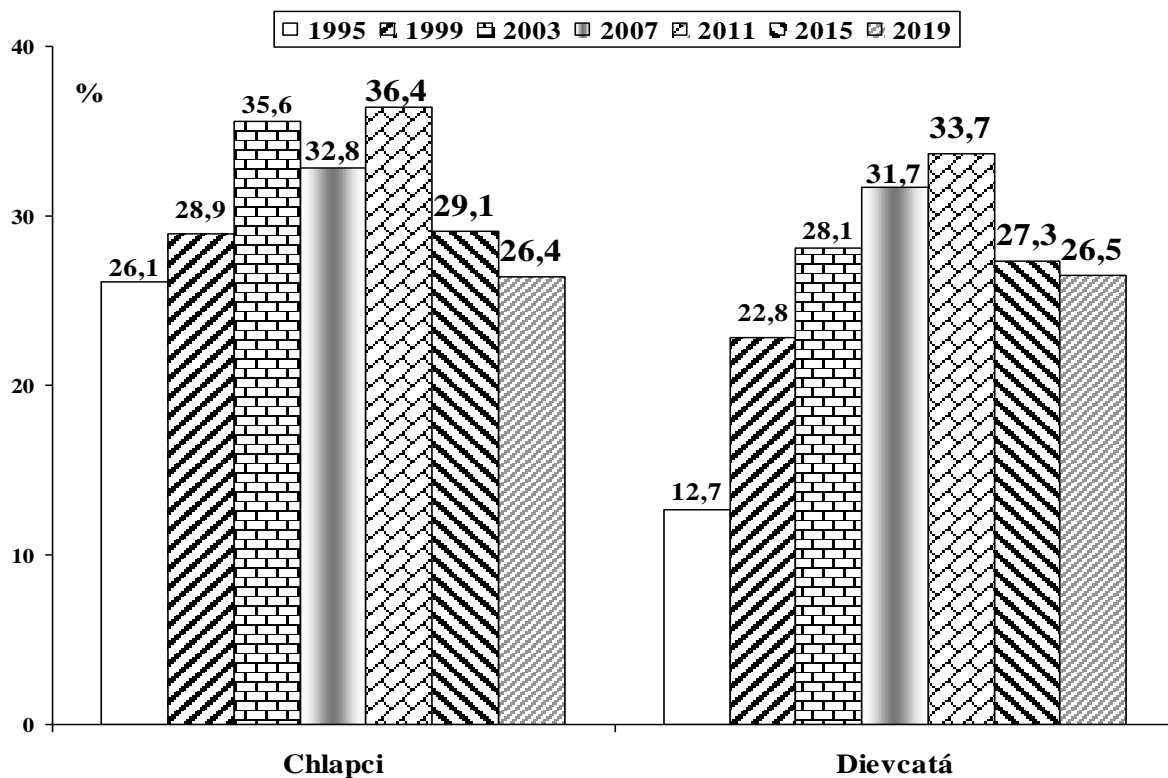
Obr. 16. Porovnanie podľa pohlavia: Extáza 1 a viackrát počas celého života.
 Zdroj údajov: ÚVZ SR, ÚZV, NCPZ. Spracovanie a grafika: A. Nociar

Obr. 17. Porovnanie podľa pohlavia: Prehavé inhaláty 1 a viackrát počas celého života.
 Zdroj údajov: ÚVZ SR, ÚZV, NCPZ. Spracovanie a grafika: A. Nociar

Obr. 18. Porovnanie podľa pohlavia: Päť a viac dávok alkoholu 3 a viackrát za minulých 30 dní.
Zdroj údajov: ÚVZ SR, ÚZV, NCPZ. Spracovanie a grafika: A. Nociar

Obr. 19. Porovnanie podľa pohlavia: 1 až 5 alebo viac cigariet denne za predchádzajúcich 30 dní.
Zdroj údajov: ÚVZ SR, ÚZV, NCPZ. Spracovanie a grafika: A. Nociar

Ako je zrejmé aj z dvoch posledných grafov, situácia v pití alkoholu aj vo fajčení cigariet sa v priebehu času nepriaznivo menila u dievčat od 15 do 19 rokov: v rokoch 2003 a 2007 uviedlo pravidelné fajčenie prakticky rovnako veľa dievčat ako pred štyrmi rokmi chlapcov; o ďalšie štyri roky sme svedkami opätovného vzostupu pravidelného fajčenia u oboch pohlaví. V roku 2015 a 2019 však nastal pokles pravidelného fajčenia.

Dievčatá konzumujú viac legálnych aj nelegálnych drog ako ich rovesníčky pred dvadsaťpäť rokmi, a zároveň užívajú o niečo menej drog ako chlapci, azda s výnimkou trankvilizérov a sedatív, či vypitia alkoholu spolu s tabletami.

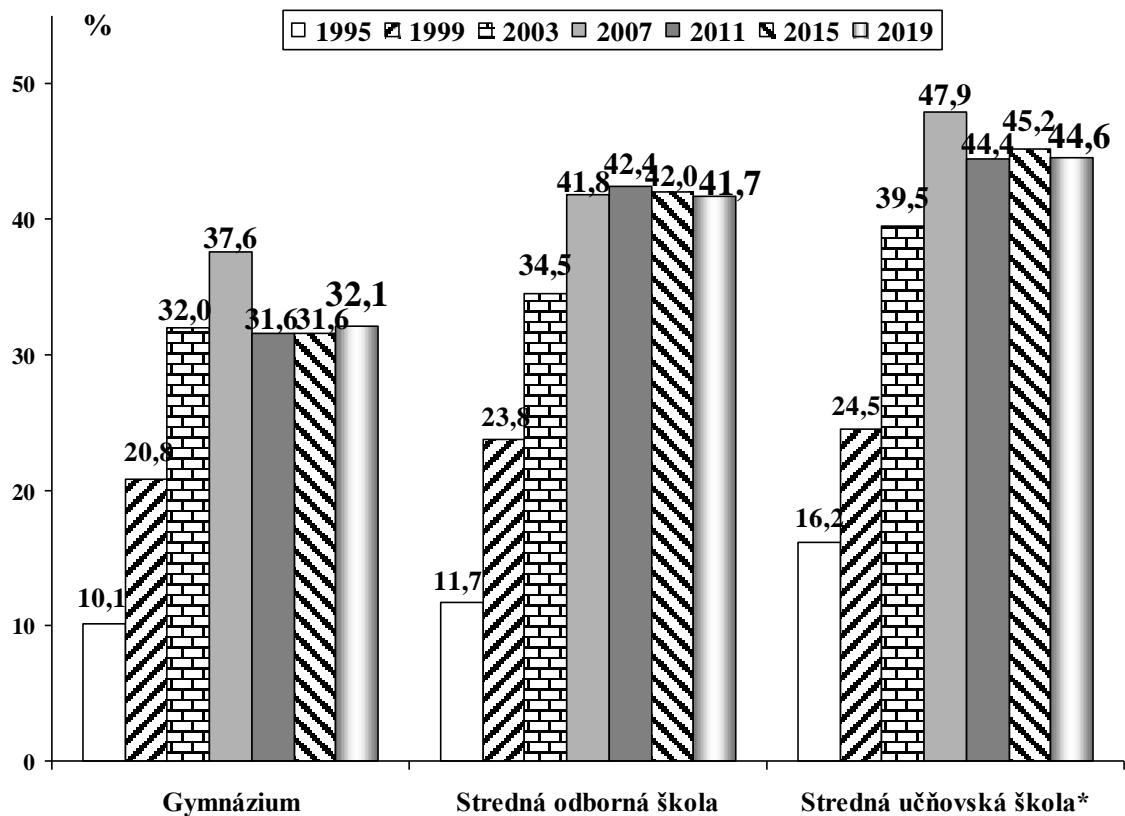
Konzumácia všetkých druhov legálnych a nelegálnych drog sa zvyšovala oproti roku 1995 až do roku 2007, najmä u marihuany, ale aj u syntetických drog. Výnimkou bolo užívanie inhalátov, ktorých užívanie v podstate stagnovalo po celý čas.

Údaje podľa veku tiež ukázali plynulé narastanie konzumácie všetkých druhov drog až do roku 2007. V roku 2011 však nastal a v 2015 pokračoval pokles alebo stabilizácia, s občasou výnimkou napr. 15-ročných pri marihuane či 18-ročných pri pervitíne v roku 2015 – čo sú však výnimky potvrdzujúce pravidlo. Rok 2019 ukázal vzostup užívania drog, s výnimkou marihuany, kde nastala v podstate satabilizácia užívania.

4. Porovnanie podľa typu školy

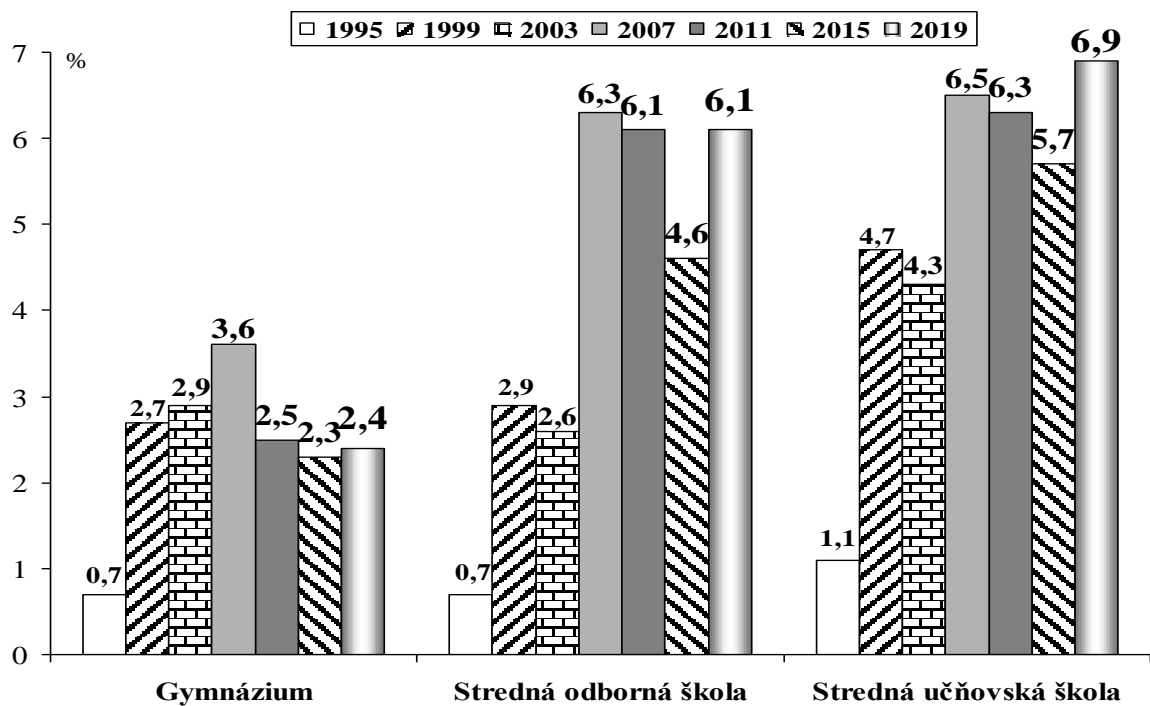
Pri porovnaní podľa typu školy sme vychádzali z pomerne častých otázok, ako to vlastne vyzerá v tom-ktorom kraji alebo okrese, či dokonca v škole. Nebolo možné odpovedať na tieto otázky podrobne, pretože respondentom sa zaručila anonymita, ale aj preto, že síce ide o reprezentatívne prieskumy, no nie také, z ktorých by sa dali odvodzovať miestne závery. Závery môžu byť platné pre krajinu, pre hlavné premenné (pohlavie, vek, región, typ školy), ktoré sa zohľadňovali v zostavovaní výberu. Sú určitým pozadím, na základe ktorého je možné v prípade potreby, napr. pri plánovaní prevencie, zmapovať dôkladnejšie situáciu na miestnej úrovni, ale nič viac.

Porovnanie podľa tejto premennej je dosť výrazne limitované zmenami v systéme stredných škôl, kde okrem predĺženia povinnej školskej dochádzky hrá rolu aj rušenie niektorých škôl, ale najmä ich zlučovanie a vznik združených stredných škôl, kde je ťažké porovnať ich s predchádzajúcim členením. Výber z porovnania výsledkov podľa tradičných troch základných typov stredných škôl je na obrázkoch 20 – 24. Aj tu sa však, popri celkovom poklese užívania nelegálnych drog, zachovalo predošlé poradie typov škôl.

Obr. 20. Porovnanie podľa typu školy: Marihuana alebo hašiš 1 a viackrát počas života.

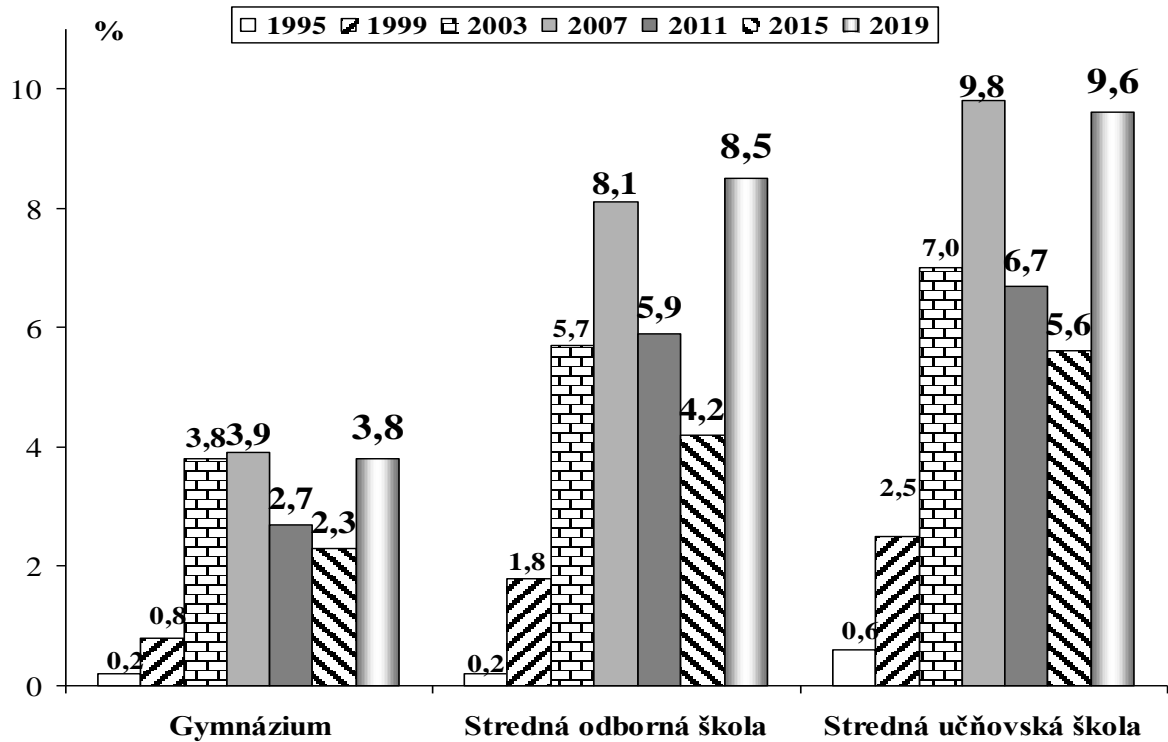
Zdroj údajov: ÚVZ SR, ÚZV, NCPZ. Spracovanie a grafika: A. Nociar

Obr. 21. Porovnanie podľa typu školy: LSD a halucinogény 1 a viackrát počas života.

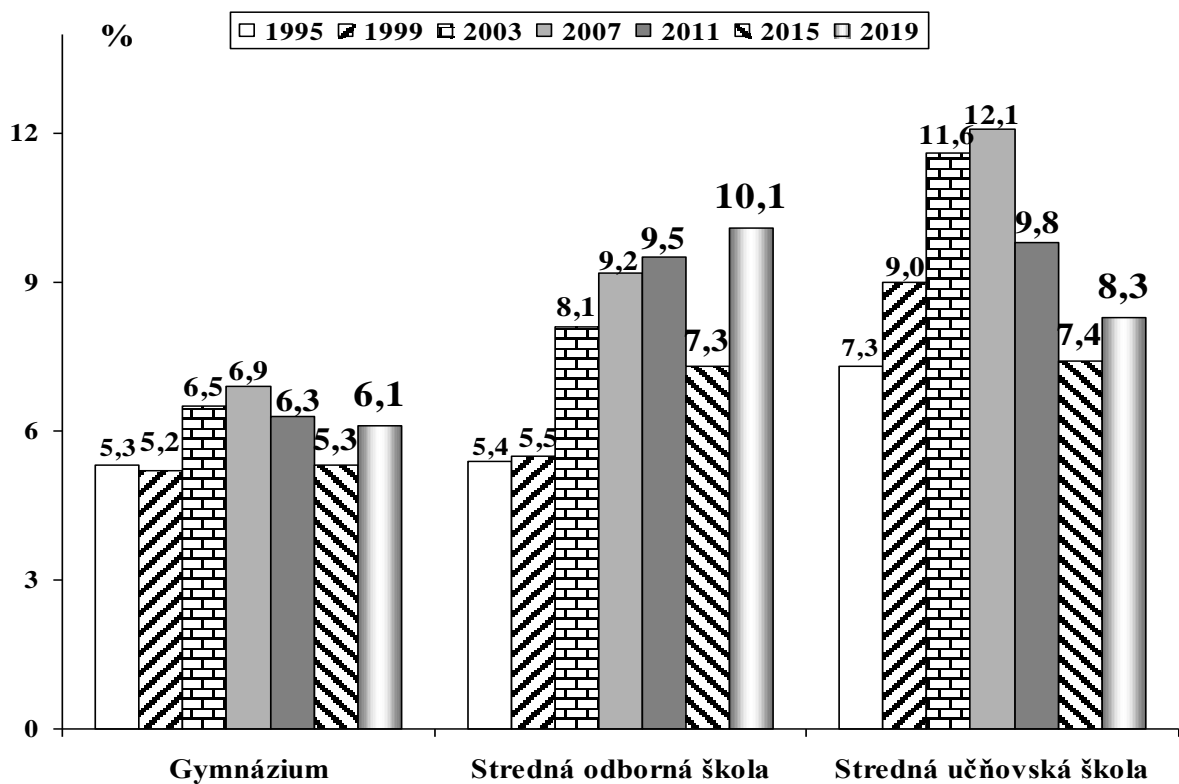
Zdroj údajov: ÚVZ SR, ÚZV, NCPZ. Spracovanie a grafika: A. Nociar

*Ako „Stredná učňovská škola“ sa v roku 2019 uvádzajú SOŠ s 3-ročnou dochádzkou

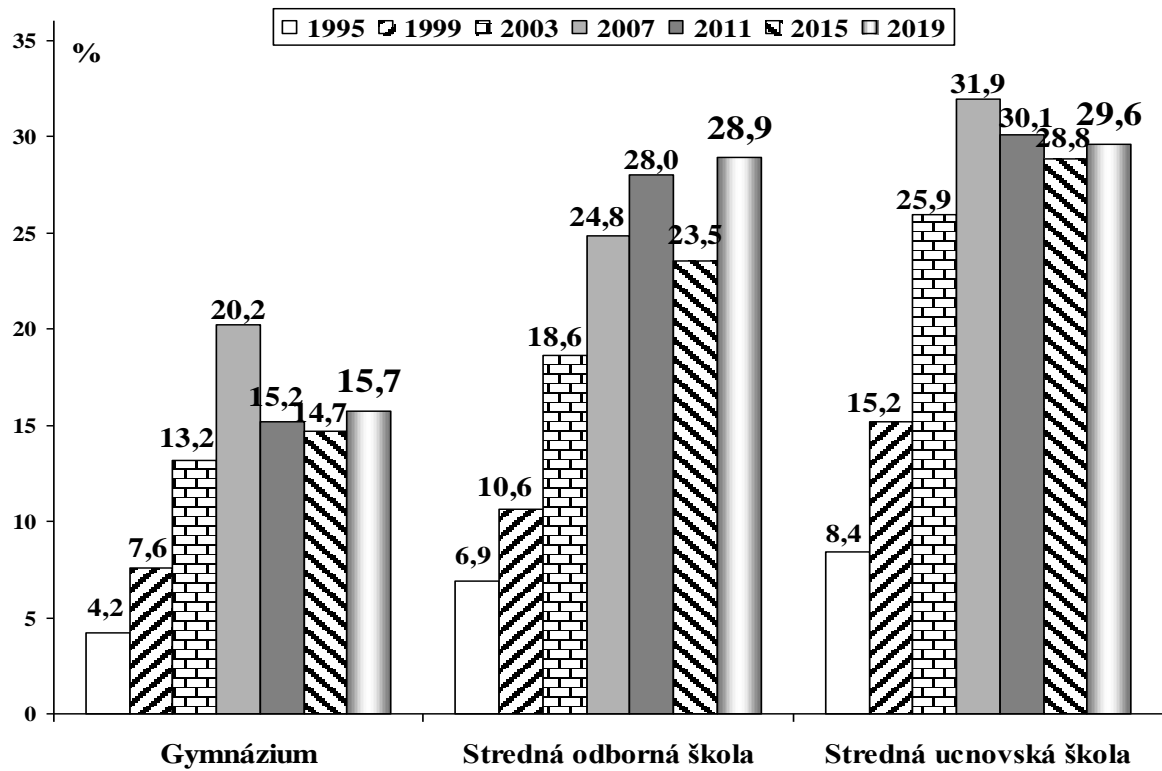
Obr. 22. Porovnanie podľa typu školy: Extáza 1 a viackrát počas života.

Zdroj údajov: ÚVZ SR, ÚZV, NCPZ. Spracovanie a grafika: A. Nociar

Obr. 23. Porovnanie podľa typu školy: Prchavé inhaláty 1 a viackrát počas života.

Zdroj údajov: ÚVZ SR, ÚZV, NCPZ. Spracovanie a grafika: A. Nociar

Obr. 24. Porovnanie podľa typu školy: Päť a viac dávok alkoholu 3 a viackrát za minulých 30 dní.
 Zdroj údajov: ÚVZ SR, ÚZV, NCPZ. Spracovanie a grafika: A. Nociar

IX. POROVNANIE PODĽA DODATKOVÝCH PREMENNÝCH

1. Nové verzus tradičné spôsoby fajčenia

Do siedmeho prieskumu TAD sme zaradili dve nové otázky pôvodne pripravované pre ESPAD2019, ktorými sme sa snažili doplniť obraz súčasného fajčenia. Prvá otázka bola o fajčení elektronických cigariet, druhá o fajčení vodnej fajky. Tabakové spoločnosti a ich promotéri sa snažia vytvoriť vo verejnosti obraz novej, neškodnej, či oveľa menej zdraviu škodlivej alternatívy k tradičným tabakovým cigaretám, cigarám a fajke. Zatiaľ pomerne úspešne, lebo aj u nás sa bežne fajčia e-cigarety, či fajčí sa „šiša“ v podnikoch. Pritom seriózneho výskumu v tejto oblasti je zatiaľ málo a navyše môže byť poznačený konfliktom záujmov. V posledných mesiacoch však uviedli viaceré zdroje, najmä z USA, ochorenia aj úmrtia súvisiace s fajčením e-cigariet. Ide zatiaľ o 2409 pľúcnych ochorení z 50 štátov USA (a 52 úmrtí z 26 štátov), ktoré pravdepodobne súvisia s fajčením e-cigariet (18.12.2019 na https://www.cdc.gov/tobacco/basic_information/e-cigarettes/severe-lung-disease.html). A keďže sa tento problém už netýka iba USA, ale aj Európy, napr. UK, je namieste opatrnosť, prípadne pripravenosť na podniknutie preventívnych opatrení (napr. v Indii už nadobudol nedávno platnosť úplný zákaz výroby a dovozu e-cigariet).

Súhrn zmapovania danej oblasti na Slovensku je v nasledujúcich tabuľkách:

Tabuľka 7. Odhad fajčenia e-cigariet u 16-19-ročných podľa TAD a ESPAD (v %)

Užitie e-cigarety	Rok 2018: TAD2			Rok 2019: ESPAD		
	Chlapci	Dievčatá	Spolu	Chlapci	Dievčatá	Spolu
Nikdy	65,0	68,7	66,7	46,9	53,4	50,2
Za minulý mesiac	14,8	11,6	13,3	26,9	19,5	23,2
Za minulý rok	13,8	12,0	12,9	29,8	28,2	29,0
Pred vyše rokom	6,4	7,7	7,0	19,8	20,1	19,9

Tabuľka 8. Fajčenie vodnej fajky u 16-19-ročných podľa TAD a ESPAD (v %)

Fajčenie vodnej fajky	Rok 2018: TAD2			Rok 2019: ESPAD		
	Chlapci	Dievčatá	Spolu	Chlapci	Dievčatá	Spolu
Nikdy	69,6	69,1	69,4	50,6	51,0	50,8
Za minulý mesiac	10,4	9,4	9,9	9,9	10,6	10,3
Za minulý rok	12,4	13,7	13,1	22,0	21,0	21,5
Pred vyše rokom	7,5	7,8	7,7	17,6	17,4	17,5

Výsledky ukázali prítomnosť nových spôsobov fajčenia u nás. Vyše tretiny respondentov si už prakticky vyskúšalo fajčenie e-cigariet, pričom podľa údajov z roku 2018 viac ako 13 % ich za minulý mesiac aj fajčilo. Podľa ESPAD sa po roku toto percento zvýšilo o desať (na 23,2 %), čo je strmý nárast (všetko rátané zo sumy tých, čo na danú otázku odpovedali).

V prípade fajčenia vodnej fajky („šiša“) je situácia o niečo lepšia, keďže ju prakticky vyskúšalo o čosi viac než 30 % respondentov, pričom cca 10 % ju minimálne občas fajčí, a to tak v roku 2018, ako aj 2019, t.j. bez takého nárastu, ako sme zistili u e-cigariet.

Je pozoruhodné, že za jediný rok došlo v oboch prípadoch k zvýšeniu celoživotnej prevalencie fajčenia e-cigariet z cca jednej *tretiny* na bezmála *polovicu*, čo sa týka aj fajčenia vodnej fajky: e-cigarety z 33,3 % na 49,8 %; vodná fajka z 30,6 % na 49,2 %.

Uvedené výsledky nám však problematizujú zistenia zo súhrnnej tabuľky o frekvencii užívania legálnych drog (tab. č.4, s. 17), kde sme konštatovali zníženie pri fajčení tabaku. No v ESPADe bola aj otázka o fajčení e-cigariet za minulých 30 dní, kde sa ich pravidelné fajčenie dalo odhadnúť na cca 3,9 % (u chlapcov na 5,2 %, u dievčat na 2,6 %). Pritom cca u 5,6 % respondentov išlo o občasné fajčenie (aspoň raz týždenne), u 14,8 % o zriedkavé fajčenie (menej ako raz týždenne), čiže celkový výskyt fajčenia za 30 dní by tu bol 24,3 %.

Nemôžeme však konštatovať prostý súčet mesačných prevalencií tabakových cigariet spolu s e-cigaretami, nanajvýš ak povedať, že k pravidelnému fajčeniu tabakových pribudlo aj pravidelné (denné) fajčenie e-cigariet, a to asi vo rozsahu 4 %.

Dôvody pre začatie fajčenia e-cigariet boli rôzne – od zvedavosti k ponuke od známych a opusteniu tabakových cigariet, čo uviedlo 6,0 % študentov (7,1 % chlapcov a 4,9 % dievčat).

Dá sa povedať, že nové trendy fajčenia prispievajú k zvýšeniu výskytu tohto škodlivého návyku, ktorý sa pridáva k tabakovým cigaretám podobne, ako k pitiu piva ponuka a pitie nových nápojov, zväčša pod názvami zo skupiny rôznych typov a príchuťí Radler.

Priame porovnávanie frekvencie fajčenia tabakových a e-cigariet tiež nebude celkom dobre možné, už len preto, že sa nedá porovnať počet vyfajčených kusov alebo krabičiek s počtom inhalácií, pričom fajčiar e-cigarety na rozdiel od tradičného fajčiara nemá zafixovanú napr. normu balenia po 20 kusoch. Navyše, nikdy nevieme, či príchuť kanabisu (hoci nie s THC, ale „len“ CBD) nespraví to isté, ako príchuť v Radleri, t.j. spojí sa s chuťou piva.

Osobitnú tému ešte tvorí užívanie horúceho-no-nehoriaceho tabaku a žuvacieho tabaku, kde sa ich frekvencia užitia pohybuje čosi nad 5 % za posledných 30 dní – čo je cca jedna polovica z fajčenia vodnej fajky a jedna štvrtina až pätina z fajčenia e-cigariet za 30 dní.

V každom prípade však všetky tieto nové spôsoby fajčenia už oba prieskumy zreteľne detegovali u mládeže SR a je teda jasné, že k už existujúcim problémom nám pribudli nové.

2. Drogy a úplná verzus neúplná rodina

Porovnanie podľa druhu drog ukázali, že pri nákladnejších alebo módnych drogách, ako je kokaín, LSD a extáza, či látkach ako sú anabolické steroidy, je mierny trend k vyššej frekvencii užívania u tých študentov, ktorí uviedli, že sú veľmi spokojní s finančnou situáciou svojej rodiny, a zároveň aj u tých, ktorí uviedli, že ich rodina má oveľa vyšší životný štandard v porovnaní s ostatnými rodinami.

U tých, čo uviedli, že sú dosť alebo veľmi nespokojní s finančnou situáciou rodiny, či rodina je na tom dosť a oveľa horšie v porovnaní s ostatnými rodinami na Slovensku, bol badateľný skôr trend k vyššej frekvencii užívania lacnejších drog, ako sú prchavé inhaláty, marihuana, trankvilizéry a sedatíva, či alkohol s tabletkami kvôli rýchlejšiemu či väčšiemu účinku, čo sa týkalo do určitej miery aj legálnych drog samých o sebe – tabaku a alkoholu.

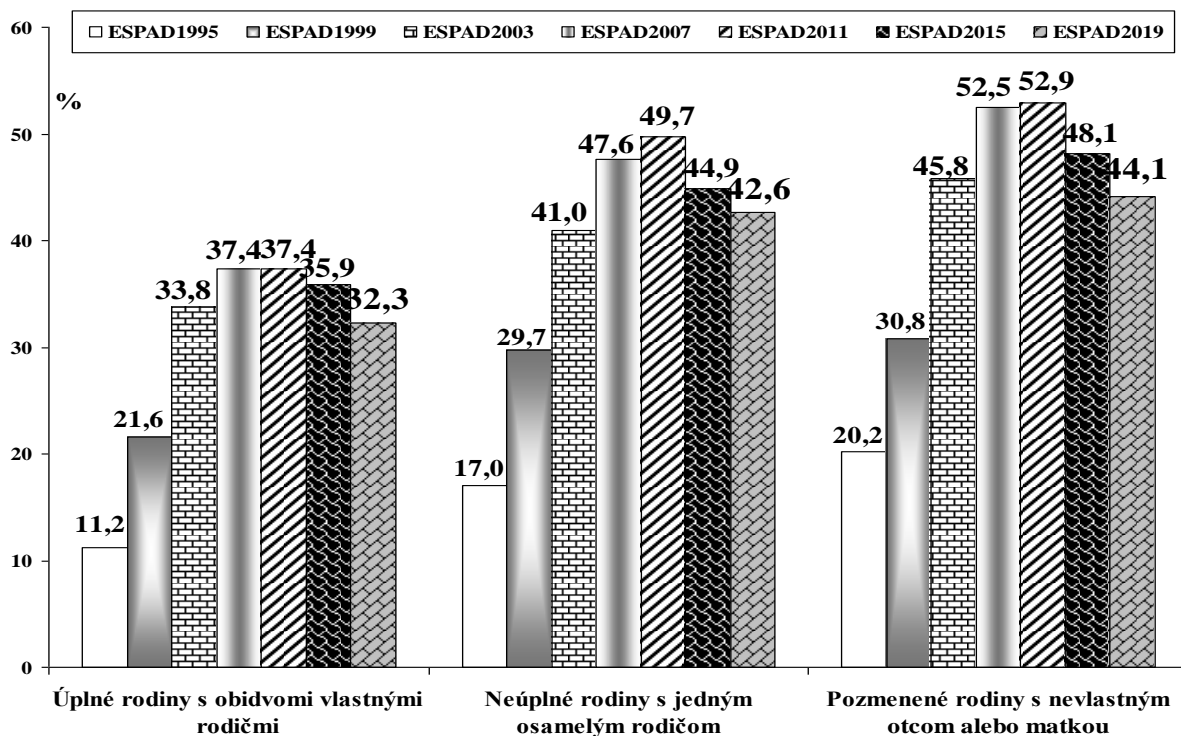
Okrem rozdielov ekonomicky silnejších voči slabším a sociálne lepšie postavených oproti sociálne znevýhodneným rodinám, čo sa premieta aj do vzťahov dospievajúcich k drogám, je vývojovo a psychologicky dôležité tiež to, či ide o úplnú (obaja vlastní rodičia), neúplnú (jeden vlastný rodič), alebo pozmenenú rodinu (jeden vlastný, jeden nevlastný rodič). V danej oblasti sme zaznamenali značné zmeny:

Tab. 9. Zmeny v úplnosti rodín respondentov v prieskumoch ESPAD v SR (v %)

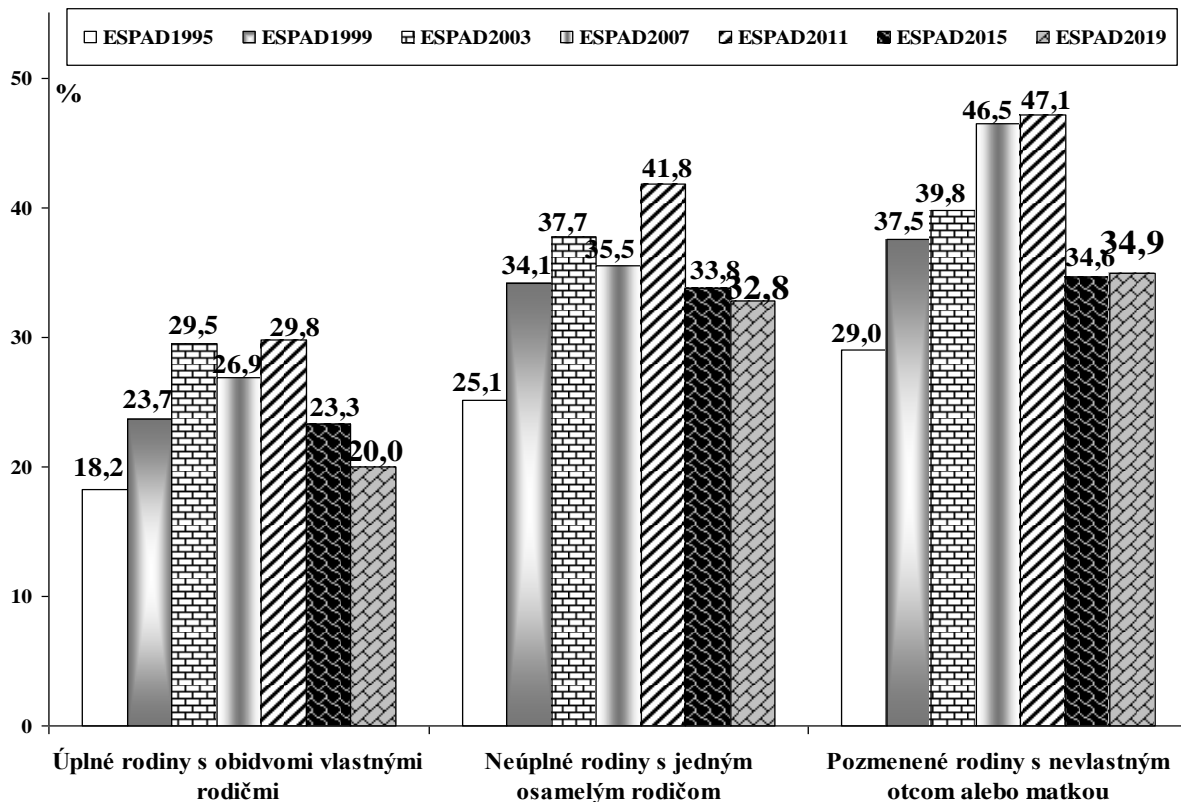
Rok/rodina	úplná	neúplná	pozmenená
1995	83,1	9,5	3,5
1999	83,5	10,0	3,9
2003	80,1	11,6	4,0
2007	76,7	13,4	5,1
2011	71,8	14,6	6,8
2015	71,6	15,1	7,2
2019	66,2	16,1	9,5

Počty úplných rodín u respondentov ESPAD klesli od roku 1995 do 2019 o bežmála 17 %; počty pozmenených rodín sa za dvadsaťpäť rokov zvýšili viacej než dvaapokrát, počet neúplných rodín u respondentov ESPAD vzrástol tiež – približne na 1,7-násobok. Pri posledne uvedených je prevaha osamelých žien (13,4 %) oproti mužom (2,7 %).

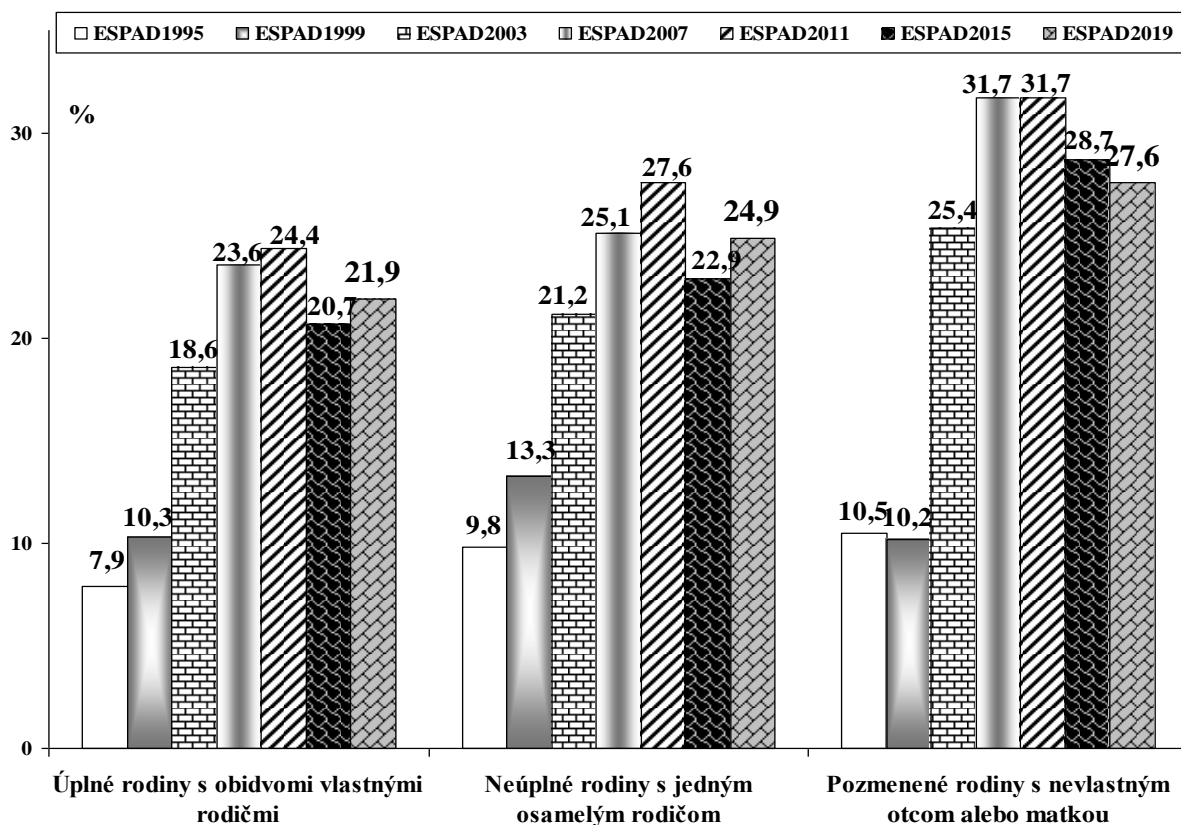
Ukázalo sa aj, že okrem vzdelanostnej úrovne rodičov, ktorej vplyv na konzumáciu drog je dosť slabý, významnejší vplyv má kompletnosť rodiny, a to aj popri ďalších charakteristikách súvisiacich s jej finančným a celkovým socio-ekonomickým statusom (pozri obr. 25 – 27):

Obr. 25. Porovnanie podľa úplnosti rodiny: Celoživotný výskyt fajčenia marihuany 1- alebo viackrát
Zdroj údajov: ÚVZ SR, ÚZV, NCPZ. Spracovanie a grafika: A. Nociar

Obr. 26. Porovnanie podľa úplnosti rodiny: Pravidelné fajčenie (1 – 5 a viac cigariet denne)
Zdroj údajov: ÚVZ SR, ÚZV, NCPZ. Spracovanie a grafika: A. Nociar

Obr. 27. Porovnanie podľa úplnosti rodiny: 5+ dávok alkoholu po sebe 3 a viackrát za 30 dní²
 Zdroj údajov: ÚVZ SR, ÚZV, NCPZ. Spracovanie a grafika: A. Nociar

Tento prehľad trendov poukázal na výhody toho, keď mladý človek žije v úplnej rodine, ako aj na nevýhody, ktoré vyplývajú z neúplnej a najmä z pozmenenej rodiny. Hoci počas vyše dvoch desaťročí od začiatku prieskumov ESPAD u stredoškôľakov ani kompletne rodiny neodolali zmenám situácie v oblasti drog a výskyt užívania legálnych aj nelegálnych drog bol u študentov z neúplných a pozmenených rodín prakticky vždy vyšší, predsa len úplná rodina si priebežne zachovávala relatívne najmenej narušenú pozíciu vo vzťahu k drogám.

² Jedna "dávka" je pohár vína (asi 2 deci), pol litra piva, alebo 1 poldeci destilátu. Tomuto množstvu zodpovedá približne 16 gramov absolútneho, teda 100 % alkoholu v prípade piva a destilátu, resp. cca 17-18 gramov 100 % alkoholu v prípade vína – údaje podľa Gual et al. 2007.

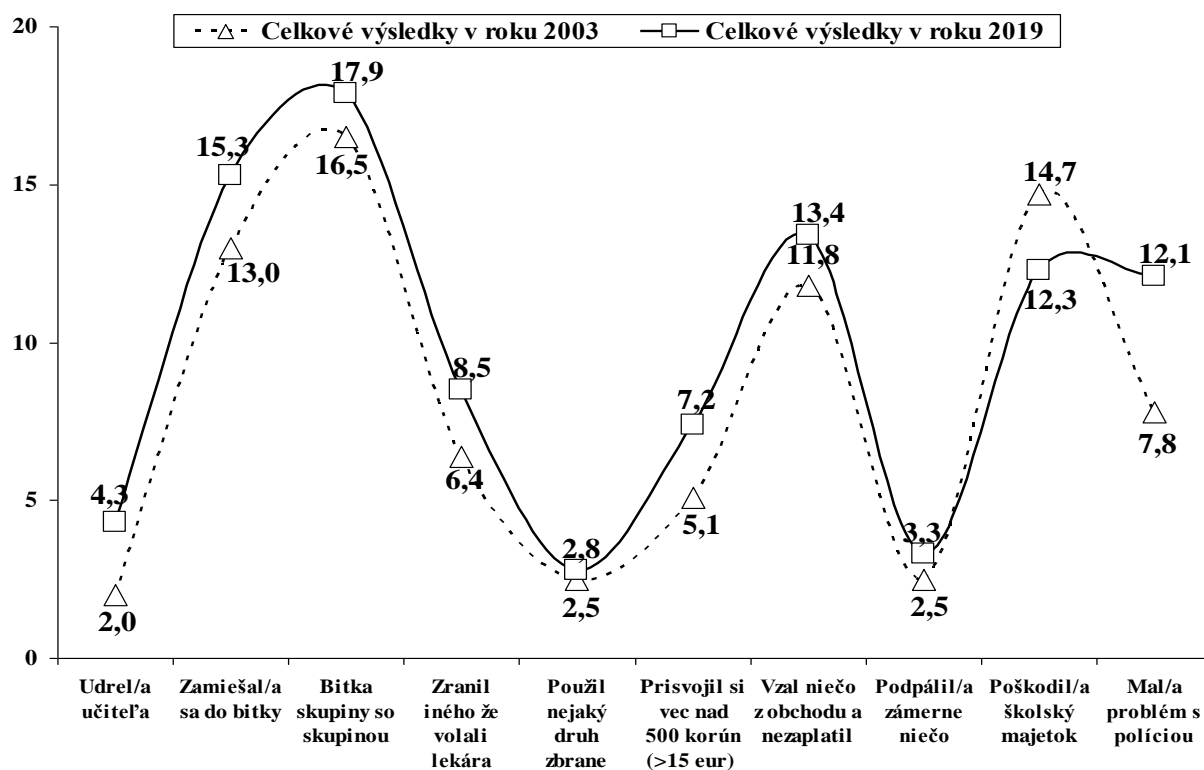
3. Agresivita, šikanovanie a drogy

Priebežná analýza výsledkov ESPAD už v roku 2008 ukázala, že asociálne správanie, agresia a pravdepodobne aj šikanovanie vykazujú zreteľné súvislosti s ďalšími súbežne sledovanými premennými, ako sú prostredie alebo typ školy, pohlavie a vek, ale aj s premennými, ako je užívanie legálnej či nelegálnej drogy (Nociar 2008).

Keď sa do ESPAD začlenilo 10 otázok na asociálne správanie, tak navyše k bežným epidemiologickým dátam sme zistili, že:

- Asociálne alebo agresívne správanie bolo častejšie u mladších žiakov zo základných a u mladších študentov zo stredných škôl.
- Asociálne alebo agresívne správanie sa vyskytovalo omnoho častejšie u chlapcov, ako u dievčat (vo všetkých vekových kategóriách).
- Študenti narodení v tom istom roku sa v asociálnych alebo násilných správaniach významne líšili podľa toho, či ešte chodia na základnú, alebo už na strednú školu (a to aj keď sme výber z nich zrovnocennili podľa mesiacov narodenia – čiže prostredie je v tomto prípade dôležitejšie ako vek).
- Asociálne alebo agresívne správanie sa v rámci troch hlavných typov stredných škôl – gymnáziá, stredné odborné školy a stredné učňovské školy – vyskytovalo v podstatne odlišnom rozsahu.

Porovnanie výsledkov v prieskume ESPAD za roky 2003 a 2019 je na obr. 28:

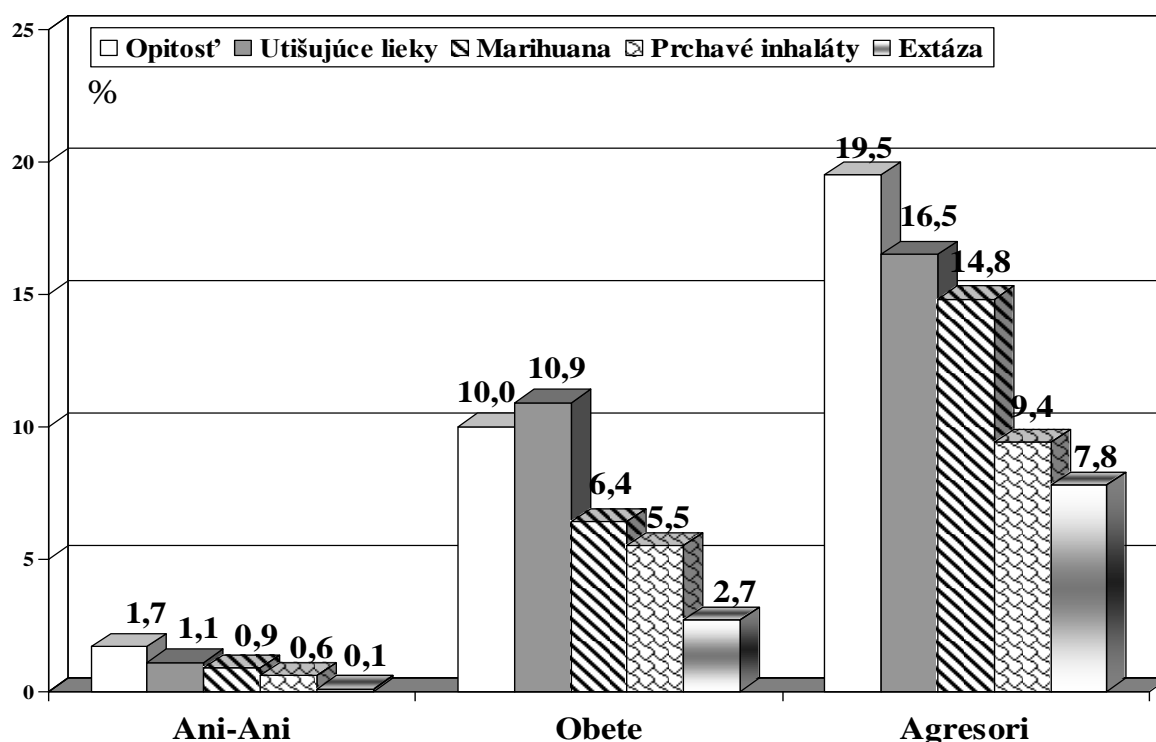
Obr. 28. Indikácia trendov v asociálnom správaní: celkové rozdiely medzi ESPAD 2003 a 2019

Zdroj údajov: ÚVZ SR. Spracovanie a grafika: A. Nociar

Vo viacerých prieskumoch sa neskôr ukázalo, že asociálne správanie, agresia a zrejme aj šikanovanie vykazujú zreteľné súvislosti s ďalšími súbežne sledovanými premennými, ako sú prostredie alebo typ školy, pohlavie a vek, ale aj s premennými, ako je užívanie legálnej či nelegálnej drogy.

Dá sa povedať, že existujú, aj keď zväčša len deklaratívne, ani nie tak pokusy, ako skôr výzvy na integráciu výskumu, ale i to sú výnimky. Prax je taká, že výskumné tímy akoby realizovali v pralesoch neobjavených faktov svoje vlastné „pochodové cvičenia“, hľadajúc tú svoju rastlinu, či látku: tabak, kanabis, alkohol, drogy, násilie, šikanovanie, alebo kriminalitu, pričom tie ostatné si nevšímajú, alebo ak, nuž len naoko.

Takéto spojitosti tu však jednoznačne sú prítomné a aj výsledky našich prieskumov potvrdili, že napr. medzi šikanovaním a užívaním drog existujú súvislosti.

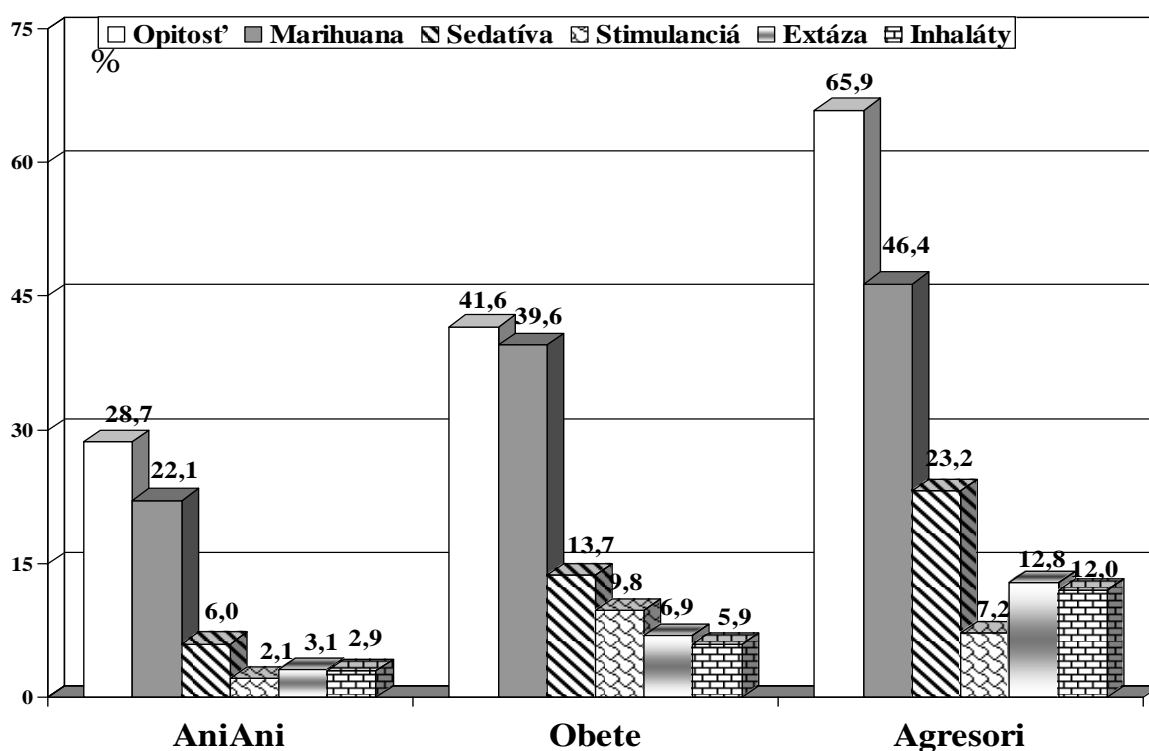
Obr. 29. Užívanie drog nezúčastnenými, obetami šikanovania alebo agresormi na ZŠ: rok 2018
 (Raz a viackrát počas života: Opiťosť „do okna“ – Sedatíva – Marihuana – Prchavé látky – Extáza)
 Zdroj údajov: ÚVZ SR. Spracovanie a grafika: A. Nociar

Zdá sa, že na obrázkoch 29 až 30 sa ukázal zreteľný trend k podstatne vyššiemu užívaniu legálnych aj nelegálnych drog u tých žiakov ZŠ, ktorí odpovedali na tri otázky o individuálnom a skupinovom šikanovaní tak, že by sa dali popísať ako agresori. Podstatne menej užívali legálne i nelegálne drogy tí žiaci ZŠ, ktorí sa dali popísať ako obeť. Zvyšok súboru nepatrí ani k jednej skupine, bol predpokladateľne mimo situácií šikanovania a jeho užívanie legálnych i nelegálnych drog bolo najnižšie.

Inými slovami, predstava o tom, že šikanovaní žiaci si azda odreagujú svoju úzkosť a stres okrem iného aj tým, že ako formu úniku častejšie užívajú drogy, sa potvrdila len čiastočne – u agresorov bolo takéto správanie oveľa častejšie. V každom prípade však užívanie legálnych aj nelegálnych drog u obetí bolo vždy vyššie ako žiakov, ktorí predpokladateľne boli v podstate mimo týchto situácií.

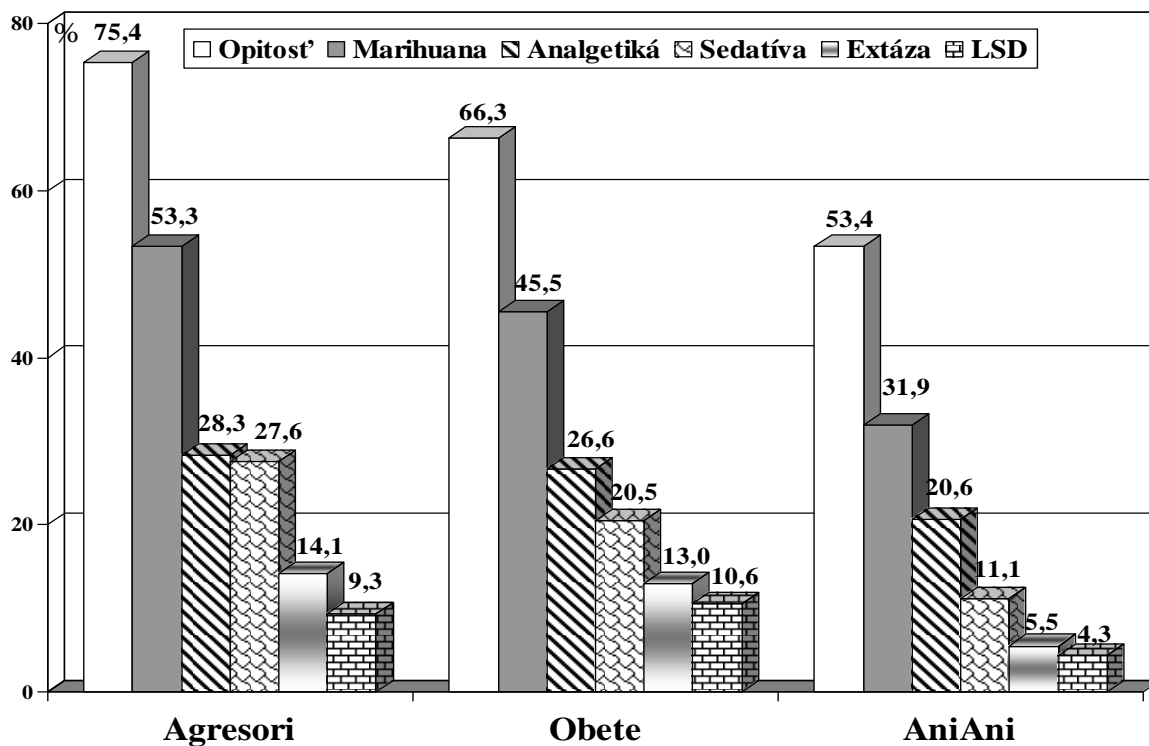
Nedá sa samozrejme povedať, že ide o kauzálny vzťah a napr. vyšší výskyt opitosti u agresorov je príčinou šikanovania iných – ide len o to, že tieto dve typy správania sa vo výsledkoch nášho súboru vyskytujú súbežne.

Pokiaľ ide o študentov SŠ, situácia bola vcelku obdobná – pozri obr. 30:

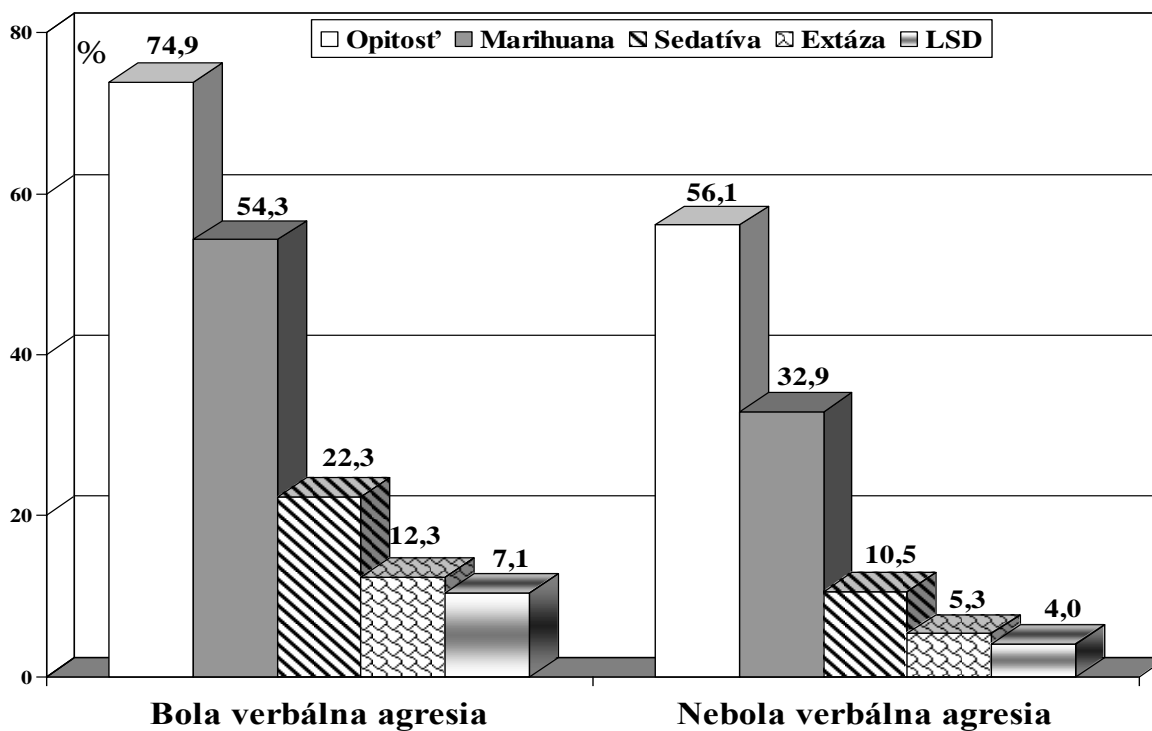

Obr. 30. Výsledky študentov SŠ v roku 2018: Užívanie drog vo vzťahu k šikanovaniu
(Počas života: Opitost' „do okna“ – Marihuana – Sedatíva – Stimulanciá – Inhaláty – Extáza)
Zdroj údajov: ÚVZ SR. Spracovanie a grafika: A. Nociar

Podrobnejšie spracovanie vzťahov medzi šikanovaním a inými premennými v ESPAD je už vecou špecializovaných štúdií, ktoré však prekračujú rámec tejto správy. Na tomto mieste uvádzame len celkový súhrn tak, ako sa javil v ESPAD v roku 2019.

Obr. 31. ESPAD2019 u študentov SŠ: Užívanie drog vo vzťahu k šikanovaniu
 Zdroj údajov: ÚVZ SR. Spracovanie a grafika: A. Nociar

Obr. 32. ESPAD2019 u 15 – 19-ročných: Verbálna agresia verzus bez agresie voči učiteľom
 Zdroj údajov: ÚVZ SR. Spracovanie a grafika: A. Nociar

4. Internet, gaming, gambling a kyberšikana

Závislé správanie nelátkovej povahy patrí k sociálnopatologickým javom, čo súvisia s informačnými a komunikačnými technológiami ako mobilný telefón a internet (a ich služby ako chat, e-mail, skype). Okrem kontaktných a komunikačných aktivít súvisia aj s novými spôsobmi iných činností vo virtuálnej realite, ako sú on-line stávkovanie, on-line kasína, cybersex, či on-line patologické nakupovanie alias „shopaholism“.

Oblasť nelátkových závislostí je však málo preskúmaná a jej diagnostické zaradenie má neustále ďaleko od ideálneho stavu. Prevládajú hlavne fenomenologické opisy, pokusy o analógie so znakmi drogovej závislosti, alebo rozličné kognitívno-behaviorálne triedenia a neurochemické hypotézy na vysvetlenie jeho biogenetického základu.

Virtuálna realita a jej sociálny svet však popri tom, že sa stáva ďalším zo „zlodejov času“ môže občas viesť aj k totálnemu odmietnutiu bežného života – napr. už dlhšie v Japonsku existujúci jav „hikikomori“ – teda k populácii inak psychiatricky intaktných mladých ľudí vedome odmietajúcich kontakt s vonkajším svetom a žijúcich v sociálnej izolácii, pravda, s výnimkou života v jej virtuálnej náhrade.

Je pozoruhodnou analógiou, že zaostávanie odbornej stránky riešenia, teda diagnostiky, prevencie aj liečby týchto druhov nových závislostí sleduje obdobnú trasu, akou svojho času pri vzniku TC a ďalších svojpomocných skupín prešli klasické drogové závislosti. Skôr než sa medicínsko-psychologické profesie zorientovali v rýchlo sa meniacej situácii, pod tlakom problému sa spontánne objavila svojpomoc z iniciatívy postihnutých: overeaters anonymous, gamers anonymous, workaholics anonymous, runaholics anonymous, gamblers anonymous, shopaholics anonymous. Ich utriedenie a systematický vedecký výklad však asi musia ešte určitý čas vyčkať na svojho Jellineka, tak ako alkoholizmus na svoju koncepciu choroby s jej fázami a symptómami pred vyše 60 rokmi.

U drogovovo závislých, aj u ľudí s tzv. nelátkovými závislosťami, existujú zrejme genetické predispozície k poruchám dopamínovej, serotonínovej a adrenergnej neurotransmisie. Zážitok odmeny sprostredkujú hlavne prenášače nervových vzruchov ako dopamín, aj ich modulátory ako endorfíny a enkefalíny. Kľúčový faktor je zrejme dopamínový systém a teórie aj výskumy v oblasti systému neurochemických „odmien“ poukazujú na poruchu práve v tejto oblasti (Milkman, Sunderwirth; podľa Nociar 2001, s. 75 – 78).

Gamblerstvo a patologické hráčstvo sa stalo individuálne i sociálne patologickým javom u nás po roku 1989. Vznikla hustá sieť výherných a hracích automatov, ako aj mnoho stávkových a tipovacích kancelárií, herní binga a kasín, Po začiatočnej zvedavosti a snahe o rýchly zisk u časti hrajúcich však nastúpi túžba hrať pre hru samu a pocity, ktoré hazard vyvoláva.

Patologické hráčstvo, podobne ako iné závislosti, prechádza svojim typickým vývojom. Nábělek a spoluautori opisujú jeho tri štádiá (podľa Heretik a kol. 2016, s. 389 – 390):

1. *Vyhrávacie štádium*. Hráč nezáväzne investuje nevelikú sumu, vyhrá, čo zvýši jeho sebavedomie. Hranie začína venovať čoraz viac času a prostriedkov s nádejou vo výhru veľkej sumy, ktorá zmení jeho život.
2. *Prehrávacie štádium*. Hráč zisťuje, že prehráva čoraz väčšie sumy, snaží sa prehratú sumu vyhrať späť. Berie tajne peniaze alebo cennosti z domu či pracoviska. Požičiava si od príbuzných a známych. Narušujú sa rodinné vzťahy, rastú problémy v zamestnaní, ktoré sa už nedajú utajiť. Pri odhalení rozsahu škôd a dlhov hráč všetko oľutuje, sľubuje, že nebude hrať, čo vedie k uspokojeniu okolia i jeho samého. Potom nasleduje opätovný návrat do herní.
3. *Štádium straty kontroly*. Patologický hráč trávi prakticky všetok čas hraním, prostriedky získava páchaním trestnej činnosti. Je presvedčený, že ak vyhrá, dá všetko do poriadku. Napokon hrá už len pre samotnú hru, aj občasnú výhru opäť prehrá. Stav vedie k rozpadu rodinných a širších medziľudských vzťahov, prichádzajú depresie a často i suicidálne pokusy.

Aj keď drvivá väčšina populácie žiakov ZŠ a študentov SŠ je ešte mimo podobných úvah, je dobre si zavčas uvedomiť, že práve u nej sa tvoria základy pre síce malú, no celkom určite problematickú skupinu nelátkových závislostí. Aj preto sme v roku 2015 zaradili na prieskumu ESPAD otázky na mapovanie tejto problematiky, ktoré sa v mierne pozmenenej podobe zaradili aj do prieskumov TAD v roku 2018 a ESPAD v roku 2019.

Prieskum v SR (Nociar, 2016) poukázal na veľké množstvo času, ktorý stredoškóľáci trávia na internete v priemere cez deň počas týždňa (43,5 % z nich 4 až 6 hodín denne), ako aj cez priemerný víkendový deň (50,7 % z nich 4 až 6 hodín denne). V roku 2019 to počas týždňa bolo o niečo menej (30,1 %) a v priemere cez deň víkendu zas o čosi viac (54,0 %). No nejde len o rozsah času, ale aj o obsah, napr. za posledný týždeň.

Dievčatá boli o čosi aktívnejšie na sociálnej sieti, hľadanií informácií, v kultúre a pri vcelku rovnakom nakupovaní – chlapci zase častejšie hrali počítačové a hazardné hry. V uvedených činnostiach na internete aj v reálnom prostredí boli chlapci častejšie aktívni, ako dievčatá, pričom rozdiely boli štatisticky významné.

Čo sa týka hrania o peniaze vôbec, v ESPAD roku 2015 spolu 19,8 % študentov uviedlo, že hrali za minulých 12 mesiacov (z toho bolo 31,1 % chlapcov a 6,5 % dievčat). V roku 2019 ich bolo o čosi menej – 15,7 % (z toho 25,0 % chlapcov a 6,5 % dievčat).

Pokiaľ ide o niektoré formy hrania o peniaze, či už na internete, alebo v reálnych prostrediach, výsledky uvádzame v nasledujúcej tabuľke:

Tabuľka 10. Počet dní, keď na internete/v reále hrali v roku 2015 o peniaze (v %)*

Obsahová kategória/ Frekvencia výskytu	Ani raz		1 – 4 dni mesačne						2 – 7 dní týždenne					
	Net	Reál	Na nete			V reále			Na nete			V reále		
hracie automaty	94,3	94,4	6,8	4,7	2,3	6,6	4,8	2,8	1,5	1,1	0,4	1,4	1,2	0,3
karty, kocky: poker...	88,7	92,1	13,0	7,2	5,4	9,2	6,7	4,0	2,8	1,8	0,6	1,9	1,2	0,4
lotérie: keno, bingo...	94,1	95,4	7,5	5,1	2,3	4,8	4,0	3,1	1,2	0,8	0,3	0,9	0,5	0,3
stávky: šport, kone...	86,6	89,9	15,0	9,1	2,5	12,3	7,3	1,9	7,6	4,3	0,5	4,8	2,7	0,4

*Výsledky chlapcov (prvé číslo) a dievčat (tretie číslo) sú kurzívou, celkový výsledok: tučné písmo

Podobne ako v roku 2015, ani s odstupom troch rokov sa v uvedených činnostiach na internete aj v reálnom prostredí podľa prieskumu TAD2 nič podstatného nezmenilo: chlapci boli častejšie aktívni ako dievčatá, pričom rozdiely medzi nimi boli štatisticky významné.

Podstatnejšie však je, že spomínané nejasnosti okolo symptómov a vôbec zaradenia tzv. nelátkových závislostí do štandardných diagnosticko-klasifikačných systémov sa prejavili pri opakovaní ESPAD aj v tom, že na základe väčšinového rozhodnutia výskumníkov a vedenia projektu sa reformuláciou viacerých otázok stratila porovnateľnosť obsahu a tým aj možnosť odhadu trendov. Inými slovami, kde nie je presne definovaný predmet disciplíny a pojmové rámce pre diagnostiku, nie sú spravidla ani presné a spoľahlivé nástroje merania.

Tabuľka 11. Počet dní, keď hrali v roku 2019 o peniaze či už na nete alebo v reále (v %)*

Obsahová kategória/ Frekvencia výskytu	Ani raz			1 – 4 dni mesačne			2 – 7 dní týždenne		
	hracie automaty	91,5	94,1	96,6	7,6	5,3	3,1	0,9	0,6
karty, kocky: poker...	86,8	90,3	93,8	11,8	8,7	5,6	1,3	1,0	0,6
lotérie: keno, bingo...	91,6	94,0	96,4	7,4	5,4	3,3	1,0	0,7	0,3
stávky: šport, kone...	77,2	86,6	95,9	17,4	10,4	3,5	5,4	3,0	0,6

*Výsledky chlapcov (prvé číslo) a dievčat (tretie číslo) sú kurzívou, celkový výsledok: tučné písmo

Nezostáva v terajšej situácii, keď bola síce prijatá zmena MKCH z 10 na 11, avšak bez jej reálneho zavedenia do praxe, iba znovu konštatovať, že dané kategórie porúch “asi musia ešte určitý čas vyčkať na svojho Jellineka, tak ako alkoholizmus na svoju koncepciu choroby s jej fázami a symptómami pred vyše 60 rokmi” (Nociar 2018, s. 60). O jej následných spresneniach a reformuláciách v zmysle syndrómu závislosti už ani nehovoriac.

Čo sa týka mapovania kyberšikany, odhad jej výskytu medzi stredoškólákmi bol pomerne nízky – jej obeťou sa podľa TAD2 v roku 2018 stalo spolu 8,7 % študentov, z toho 6,3 % chlapcov a 11,4 % dievčat. Podľa ESPAD v roku 2019 to bolo spolu 6,7 % študentov, z toho 6,0 % chlapcov a 7,1 % dievčat.

Spôsoby, ktorými sa to odohralo a ktoré sme skusmo sledovali, ukazuje podľa TAD2 za rok 2018 tabuľka č. 12; a za rok 2019 podľa ESPAD zase tabuľka č. 13:

Tabuľka 12. Výskyt kyberšikanovania podľa spôsobov v členení podľa pohlavia (v %)*

Obsahová kategória/ Frekvencia výskytu	Chlapci	Celkovo	Dievčatá
SMS,MMS, e – mail	5,2	7,0	9,1
negatívna správa pre mňa na blogu	5,1	6,3	7,6
nahrávka na video umiestnené na internete	5,2	6,5	7,8
zosmiešňujúca fotka	6,4	8,5	10,8
prostredníctvom Facebooku, na Pokeci	7,1	9,4	11,9
telefonicky	4,6	6,3	8,2
za účelom stretnutia	5,0	6,4	7,8

*Výsledky chlapcov (prvé číslo) a dievčat (tretie číslo) sú kurzívou, celkový výsledok: **tučné písmo**

Tabuľka 13. Výskyt kyberšikanovania podľa spôsobov v členení podľa pohlavia (v %)*

Obsahová kategória/ Frekvencia výskytu	Chlapci	Celkovo	Dievčatá
SMS,MMS, e – mail	4,9	5,3	5,8
negatívna správa pre mňa na blogu	4,7	4,9	5,0
nahrávka na video umiestnené na internete	4,3	3,7	3,0
zosmiešňujúca fotka	9,6	10,5	11,4
prostredníctvom Facebooku, na Pokeci	9,4	11,0	12,5
telefonicky	6,3	6,2	6,1
za účelom stretnutia	5,1	5,2	5,3

*Výsledky chlapcov (prvé číslo) a dievčat (tretie číslo) sú kurzívou, celkový výsledok: **tučné písmo**

5. Ponuka alkoholu od dospelého a užívanie drog

Pri prehľadoch výsledkov školských prieskumov TAD2 u stredoškolákov (n = 3 762) bližšie prezretie dát počas ich zadávania odhalilo určitú tendenciu, ktorú sme si predtým nevšimli. Týkala sa veku prvého zážitku farmakologických účinkov alkoholu (vek prvej podnapitosti) voči veku prvej ponuky alkoholu od dospelého osoby. Pri predchádzajúcich prieskumoch sme len vypočítali priemerný vek v týchto dvoch bodoch, pričom celková tendencia bola na prvý pohľad úplne jednoznačná: prvá ponuka od dospelého prichádza v priemere včasnšie, kým prvé pociťovanie účinku alkoholu (podnapitosť, „udrelo mi to do hlavy“) sa oneskorí o približne jeden rok – pozri súhrnnú tabuľku z predchádzajúcich prieskumov TAD2 od roku zaradenia daných otázok:

Tabuľka 14. Priemerný vek prvej ponuky alkoholu a prvého zážitku podnapitosti v TAD2

Rok prieskumu Priemerný vek	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2019: ESPAD
Priemerný vek ponuky alkoholu od dospelého	13,31	12,96	13,52	13,64	13,89	14,08	14,10
Priemerný vek, keď študent po prvýkrát prežil stav podnapitosti	14,22	14,51	14,60	14,52	14,55	15,06	14,99

Ukázalo sa ale, že medzi jednou štvrtinou až tretinou prípadov je to práve naopak: prvýkrát pociťovaný efekt alkoholu príde skôr, ako ponuka alkoholu od dospelého osoby. Skúsili sme zistiť ako sa toto obídenie „iniciačnej“ ponuky alkoholu od dospelého osoby vzťahuje k fajčeniu najviac užíwanej nelegálnej drogy – marihuany. Vytvorili sme tri skupiny: (1) ponuka alkoholu aj efekt podnapitosti v tom istom veku (2) ponuka alkoholu od dospelého osoby skôr a efekt podnapitosti neskôr – a napokon (3) efekt podnapitosti bol skôr, než ponuka alkoholu od dospelého. Keď sme ich porovnali vo vzťahu k marihuane, výsledky ukázali, že v prvých dvoch skupinách bolo užívanie marihuany menej časté (priemer užitia marihuany: 37,9 %, neužitia: 62,1 %), pričom v tretej skupine to bolo skoro presne naopak: užitie marihuany v 59,4 %, neužitie v 40,6 % (pozri tab 15).

Preto sme otázky z TAD2 zaradili aj do prieskumu ESPAD v roku 2019 a výsledky aj tu ukázali rovnaký trend, dokonca s ešte výraznejším rozdielom.

Tabuľka 15. Užitie marihuany v troch skupinách líšiacich sa vekom prvej ponuky alkoholu a prvého zážitku podnapitosti podľa prieskumu TAD2 v roku 2018

Fajčili ste už niekedy marihuanovú cigaretu alebo užili hašiš?

			Skupiny podľa účinku Pred – Po			Spolu
			1	2	3	
			Ponuka a podnapitosť v tom istom veku	Podnapitosť až PO ponuke od dospelého	Podnapitosť už PRED ponukou od dospelého	
Fajčili ste už niekedy marihuanovú cigaretu alebo užili hašiš?	ÁNO	Prípadov	239	302	171	712
		Spolu %:	41,4%	34,4%	59,4%	40,8%
	NIE	Prípadov	338	577	117	1032
		Spolu %:	58,6%	65,6%	40,6%	59,2%
Spolu		Prípadov	577	879	288	1744
		Spolu %:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Inými slovami, tretia skupina sa líšila od prvej a druhej skupiny vyšším pomerom užitia marihuany počas života, čo charakterizujú jej opačné percentá celoživotnej prevalencie oproti prvým dvom. A treba povedať, že podobné „tretie skupiny“ sa vyskytli aj v predchádzajúcich prieskumoch TAD2.

Trend z TAD2 v roku 2018 sa potvrdil – tretia skupina aj v prieskume ESPAD v roku 2019 (n = 9338) sa líšila od prvej aj druhej v celoživotnom výskyte užívania marihuany, aj keď výsledky obidvoch prieskumov neboli úplne totožné (tab. 14):

Tabuľka 16. Užitie marihuany v skupinách líšiacich sa vekom prvej ponuky alkoholu a prvého zážitku podnapitosti podľa prieskumu ESPAD v roku 2019

Fajčili ste už niekedy marihuanovú cigaretu alebo užili hašiš?

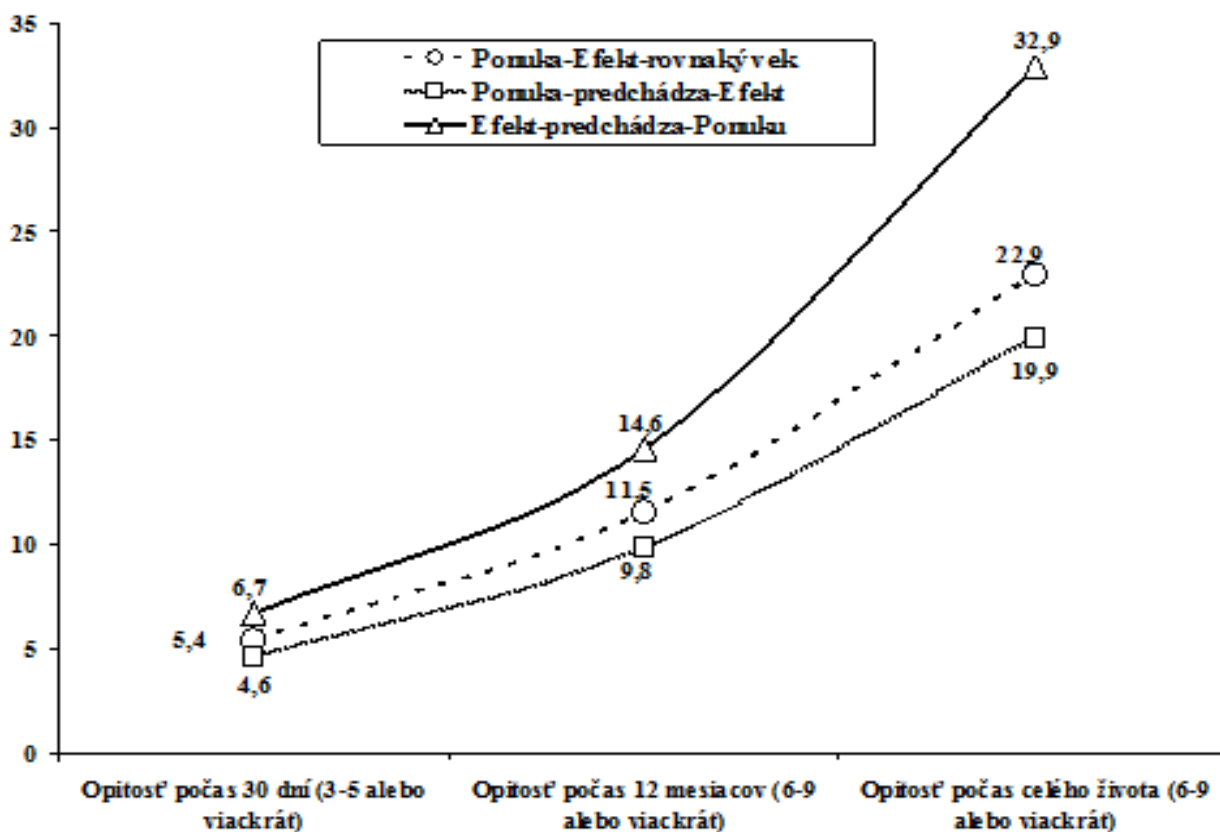
			Skupiny podľa účinku Pred – Po			Spolu
			1	2	3	
			Ponuka a podnapitosť v tom istom veku	Podnapitosť až PO ponuke od dospelého	Podnapitosť už PRED ponukou od dospelého	
Fajčili ste už niekedy marihuanovú cigaretu alebo užili hašiš?	ÁNO	Prípadov	536	754	594	1884
		Spolu %:	41,6%	38,2%	63,9%	44,9%
	NIE	Prípadov	752	1221	336	2309
		Spolu %:	58,4%	61,8%	36,1%	55,1%
Spolu		Prípadov	577	1228	1975	930
		Spolu %:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Preto sme preskúšali aj to, ako sa dané tri skupiny môžu vzájomne líšiť v odpovediach na ďalšie otázky.

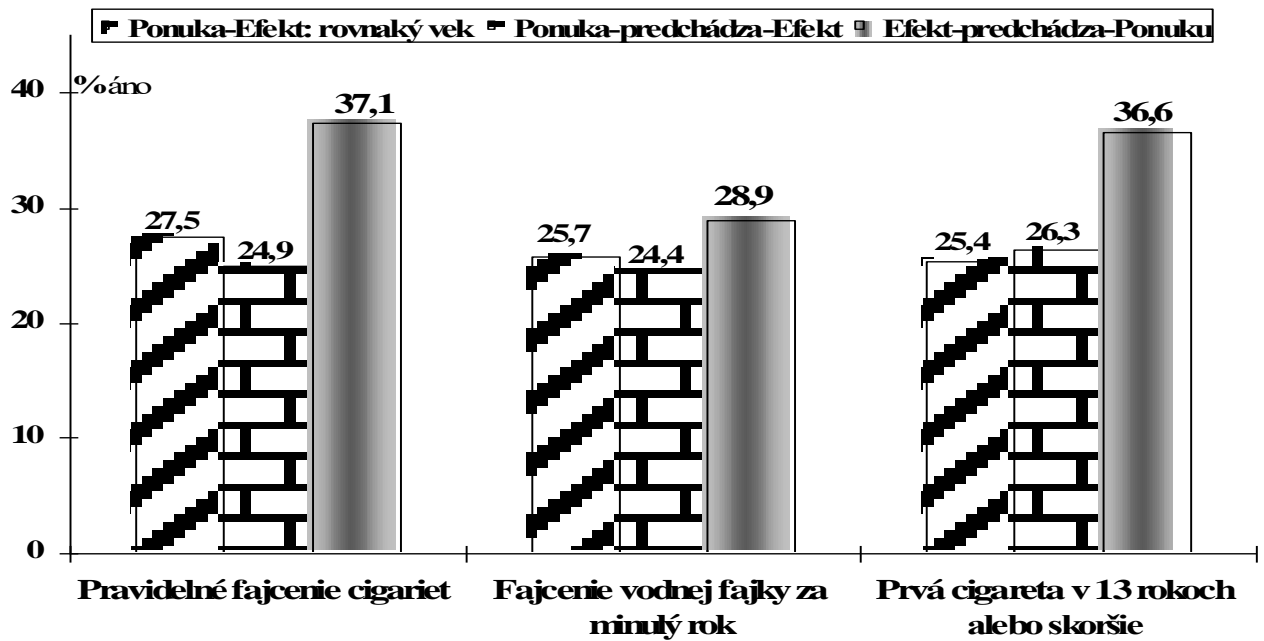
Tabuľka 17. Chýbanie v škole v skupinách líšiacich sa vekom prvej ponuky alkoholu a prvého zážitku podnapitosti podľa prieskumu ESPAD v roku 2019

Chýbal/a v škole kvôli :	Skupiny podľa účinku: Pred – Po			Chi ²
	1	2	3	
	Ponuka a podnapitosť v tom istom veku	Podnapitosť až PO ponuke od dospelého	Podnapitosť už PRED ponukou od dospelého	
Choroba	58,9%	60,4%	56,9%	,056
„Blicovanie”	34,2%	33,1%	42,1%	,001
Niečo iné	60,8%	62,2%	62,8%	,229

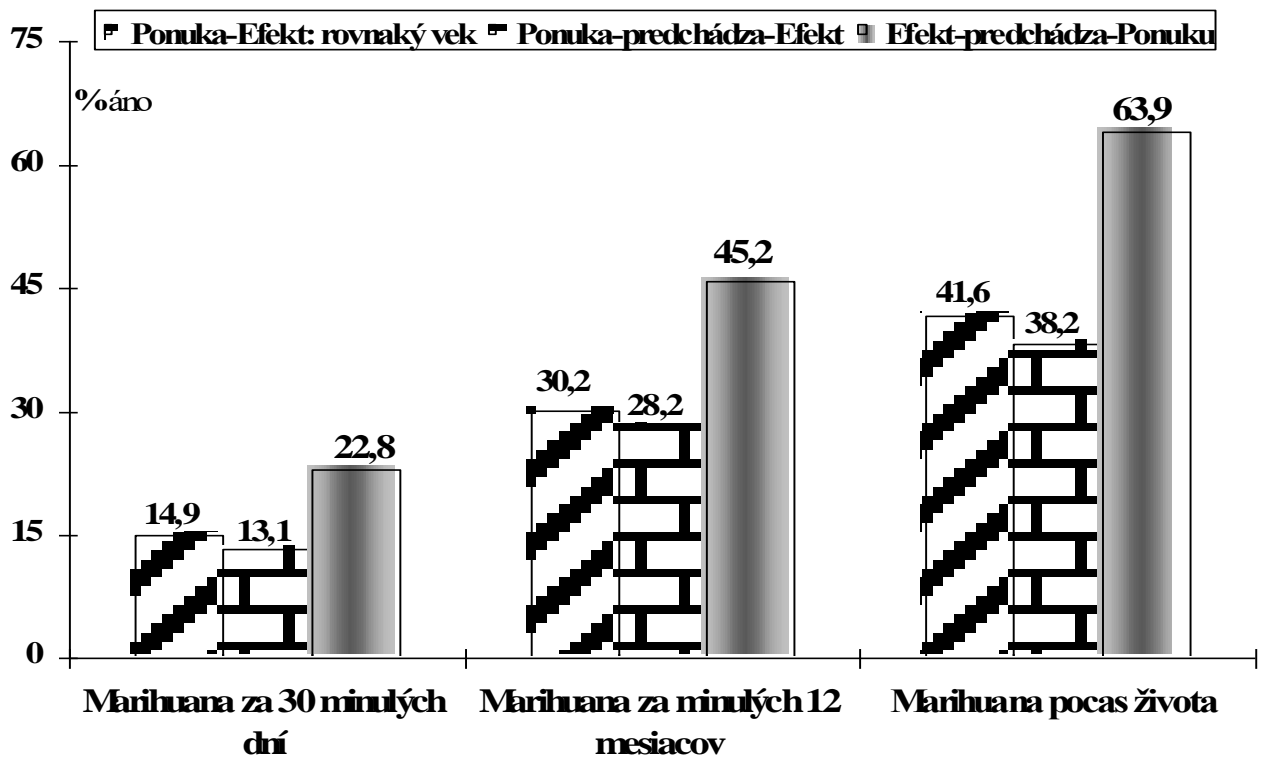
Na záver tejto časti uvádzame niekoľko grafov s predbežnými výsledkami:

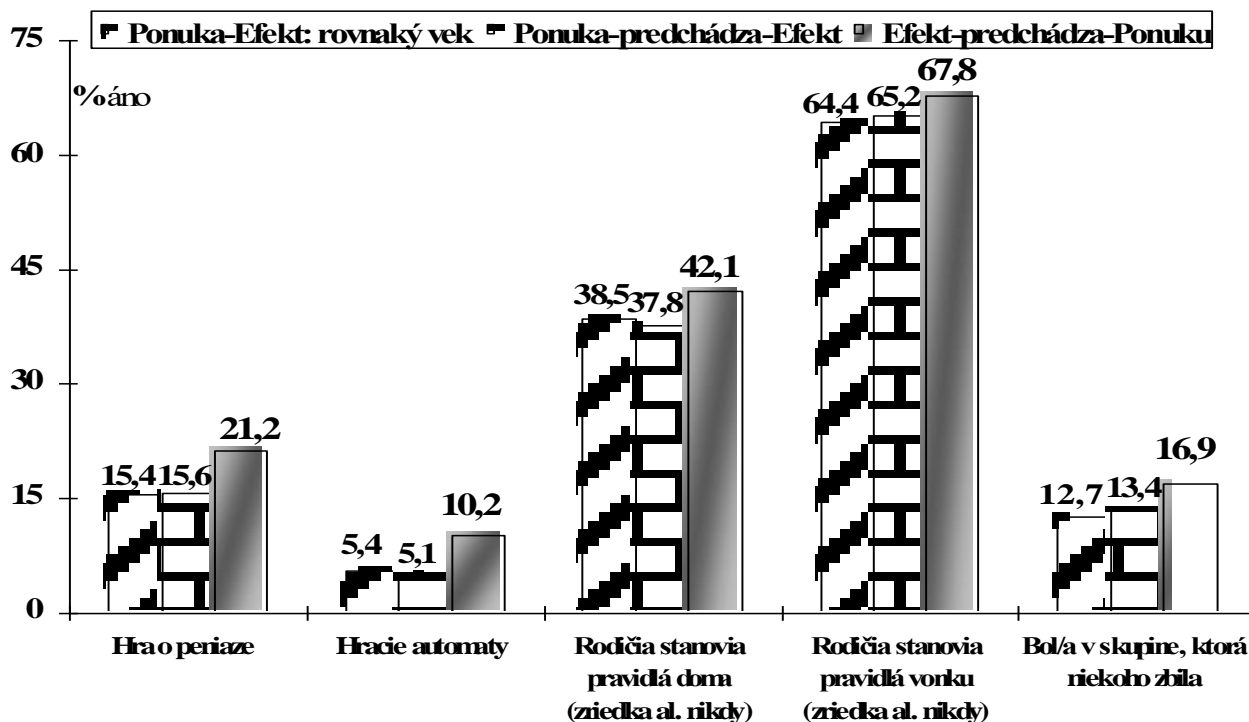
Obr. 33. ESPAD2019 u 15 – 19-ročných: Tri skupiny vo vzťahu k abúzu legálnej drogy - alkoholu
Zdroj údajov: ÚVZ SR. Spracovanie a grafika: A. Nociar

Obr. 34. ESPAD2019 u 15 – 19-ročných: Tri skupiny vo vzťahu k legálnej droge - tabaku
Zdroj údajov: ÚVZ SR. Spracovanie a grafika: A. Nociar

Obr. 35. ESPAD2019 u 15 – 19-ročných: Tri skupiny vo vzťahu k nelegálnej droge - marihuane
Zdroj údajov: ÚVZ SR. Spracovanie a grafika: A. Nociar

Obr. 36. ESPAD2019 u 15 – 19-ročných: Niektoré ďalšie zistenia o správaní okrem užívania drog (gambling, rodičovská kontrola doma a vonku, agresivita)
Zdroj údajov: ÚVZ SR. Spracovanie a grafika: A. Nociar

Predbežná analýza ukázala, že tretia skupina má sklon k obchádzaniu prijatých noriem a konvencií, čo patria k vstupu medzi dospelých (a zdá sa pritom, že práve v pomenej sociálne žiadúcich), pričom sa často líši od prvej a druhej aj v iných premenných, ako sú prevalenčné hodnoty užívania kanabisu.

Predbežná analýza vzorky podľa času ponuky a efektu alkoholu ukázala, že:

1. Prvé dve skupiny sa zreteľne líšia od tretej vo výskyte užívania marihuany.
2. Tretia skupina má spravidla aj vyšší výskyt užívania tabaku a alkoholu – a to aj vo vstavanom skríningu CAGE (7,6 vs. 8,9) a škále ADS (4,7 vs. 5,4).
3. Tretia skupina má vyšší výskyt užívania nelegálnych drog a má aj vyššie skóre svedčiacie pre problémy s marihuanou (CAST > 10 = 14,4 % vs 18,6 %).
4. Tretia skupina sa odlišuje aj v sociálne menej žiadúcich prejavoch, ako je napr. záškoláctvo, či účasť na skupinovom agresívnom správaní.
5. Tretia skupina sa spravidla viac usiluje byť mimo rodičovskej kontroly a jej vnímanie rizikovosti užívania drog je výrazne nižšie.
6. Hoci sa v analýze črtajú kontúry osobnostnej štruktúry typickej pre zvýšené riziko vzniku a rozvoja závislosti, nedá sa povedať nič konkluzívne i preto, že štúdia síce zistila trend, no nemôže naozaj prekročiť hranice kvantitatívnej metodológie.

X. VÝBER ZO ŠTANDARDNÝCH TABULIEK

Tab. ST 1. Frekvencia užívania počas života u všetkých študentov[≠]

Údaje sú v percentách – rátané z počtu študentov, ktorí na dané otázky odpovedali.

<i>Legálne drogy</i>	Počet prípadov užitia drogy počas života													
	0		1 – 2		3 – 5		6 – 9		10 – 19		20 – 39		40+	
Tabak: 1995 – 1999	*32,4	26,9	17,7	14,6	9,2	8,3	5,8	5,2	6,6	6,5	4,6	5,4	23,7	33,1
Fajčenie 2003 – 2007**	21,4	22,7	13,5	13,7	8,4	8,1	5,4	5,3	5,9	6,6	5,1	4,5	40,3	39,2
2011 – 2015	20,0	28,9	13,7	13,8	8,8	7,4	5,4	5,6	6,4	6,0	4,8	5,0	40,7	33,3
2019 →	34,1		13,8		7,3		5,5		5,7		4,7		28,8	
Alkohol:	4,2	3,5	11,0	7,9	14,1	9,9	13,6	11,6	18,6	16,3	13,6	15,6	24,9	35,2
Akýkoľvek alkohol	2,0	2,9	5,1	5,0	7,3	6,6	9,1	8,0	15,2	13,5	14,9	15,4	46,4	48,6
2011 – 2015	3,6	5,1	5,3	6,6	7,2	8,3	8,1	10,1	12,9	15,3	13,5	14,7	49,4	39,9
2019 →	7,0		8,1		9,8		10,0		13,7		14,4		37,0	
Opitost' ***	39,4	33,3	24,3	22,5	13,8	14,2	7,2	8,2	6,5	8,5	3,7	5,9	5,1	7,4
2011 – 2015	20,6	25,3	19,6	25,7	15,1	17,4	10,2	10,1	11,7	8,6	8,7	5,5	14,1	7,3
2019 →	22,7	36,5	23,7	27,7	17,7	15,4	11,3	7,8	9,7	6,9	6,1	2,8	8,9	2,9
	41,6		25,6		14,1		6,9		5,9		2,9		3,1	
Iné drogy	0		1 – 2		3 – 5		6 – 9		10 – 19		20 – 39		40+	
Akékoľvek nelegálne drogy****	87,0	75,7	6,8	9,9	2,5	4,9	1,3	3,0	1,1	2,2	0,5	1,6	0,8	2,7
2011 – 2015	64,0	52,3	12,1	14,9	6,6	8,7	4,2	6,5	3,7	5,5	2,8	3,6	6,6	8,5
2019 →	55,9	60,6	15,1	14,1	8,6	7,9	5,4	4,9	4,5	4,2	3,0	2,6	7,5	5,9
	62,8		12,1		25,1		–		–		–		–	
Drogy, bez marihuany a hašiša*****	97,3	94,3	1,5	2,8	0,5	1,2	0,3	0,7	0,2	0,5	0,1	0,2	0,1	0,5
2011 – 2015	91,6	82,4	3,1	7,7	1,7	3,4	1,0	2,4	1,0	1,5	0,5	1,1	1,1	1,5
2019 →	89,7	92,9	3,8	2,6	2,4	1,6	1,2	1,0	0,9	0,6	0,7	0,6	1,3	0,6
	90,2		5,2		4,6		–		–		–		–	
Marihuana, hašiš	87,6	77,0	6,9	10,2	2,1	4,5	1,2	2,4	1,0	2,1	0,5	1,6	0,7	2,2
2011 – 2015	64,5	55,8	12,5	15,0	6,8	8,1	3,6	5,2	3,7	5,1	2,7	3,3	6,2	7,5
2019 →	57,0	61,5	15,9	14,5	8,7	7,9	4,7	4,3	4,3	3,9	2,6	2,3	6,9	5,5
	63,7		11,9		7,0		4,4		4,2		3,0		5,9	
Amfetamíny	99,0	98,4	0,6	0,9	0,2	0,3	0,0	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1
2011 – 2015	96,5	97,4	1,3	1,3	0,8	0,3	0,3	0,3	0,4	0,2	0,2	0,1	0,5	0,5
2019 →	97,1	98,7	1,4	0,9	0,5	0,1	0,3	0,1	0,1	0,0	0,2	0,0	0,4	0,1
	97,6		1,4		1,0		–		–		–		–	
LSD, halucinogény	99,2	96,7	0,5	1,8	0,2	0,6	0,1	0,3	0,0	0,3	0,0	0,2	0,0	0,2
2011 – 2015	96,7	94,4	1,7	3,3	0,6	0,8	0,3	0,5	0,3	0,5	0,2	0,3	0,2	0,4
2019 →	92,4	95,9	3,3	2,6	1,2	0,6	0,5	0,3	0,4	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1
	95,2		3,3		1,5		–		–		–		–	
„Magické huby“	–	99,0	–	0,7	–	0,1	–	0,1	–	0,1	–	0,0	–	0,0
2011 – 2015	96,7	93,1	1,7	3,9	0,7	1,4	0,3	0,6	0,3	0,5	0,2	0,1	0,1	0,3
2019 →	92,6	95,0	4,3	3,2	1,6	0,9	0,7	0,4	0,4	0,1	0,4	0,1	0,2	0,2
	96,4		2,6		1,0		–		–		–		–	
Kokaín	99,5	99,5	0,4	0,4	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2011 – 2015	98,4	97,6	0,9	1,5	0,3	0,4	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
2019 →	97,0	98,1	1,8	1,3	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,0	0,1	0,0	0,2	0,1
	97,2		1,8		1,0		–		–		–		–	

Extáza 2011 – 2015 2019 →	99,8 98,3	0,2 1,2	0,0 0,2	0,0 0,1	0,0 0,1	0,0 0,1	0,0 0,1	0,0 0,1	0,0 0,1				
	<i>94,4 92,7</i>	<i>2,8 4,1</i>	<i>1,4 1,1</i>	<i>0,5 0,7</i>	<i>0,4 0,7</i>	<i>0,2 0,4</i>	<i>0,3 0,3</i>	<i>0,2 0,4</i>	<i>0,3 0,3</i>				
	94,2 96,1	3,5 2,4	1,0 0,6	0,6 0,3	0,3 0,2	0,2 0,3	0,2 0,1	0,2 0,1	0,2 0,1				
	93,4	3,9	2,7	–	–	–	–	–	–				
Heroín 2011 – 2015 2019 →	99,1 99,4	0,6 0,2	0,1 0,1	0,1 0,1	0,0 0,0	0,1 0,1	0,0 0,0	0,1 0,1	0,0 0,0				
	<i>99,3 98,3</i>	<i>0,3 1,0</i>	<i>0,2 0,2</i>	<i>0,1 0,1</i>	<i>0,0 0,0</i>	<i>0,0 0,1</i>	<i>0,1 0,2</i>	<i>0,0 0,1</i>	<i>0,1 0,2</i>				
	98,4 99,0	0,9 0,6	0,3 0,1	0,2 0,1	0,1 0,1	0,0 0,0	0,1 0,1	0,0 0,0	0,1 0,1				
	99,1	0,6	0,3	–	–	–	–	–	–				
Relevin***** 2011 – 2015 2019 →	100,0 99,9	0,0 0,1	0,0 0,0	0,0 0,0	0,0 0,0	0,0 0,0	0,0 0,0	0,0 0,0	0,0 0,0				
	<i>99,9 99,4</i>	<i>0,1 0,2</i>	<i>0,0 0,1</i>	<i>0,0 0,1</i>	<i>0,0 0,1</i>	<i>0,0 0,1</i>	<i>0,0 0,1</i>	<i>0,0 0,1</i>	<i>0,0 0,1</i>				
	99,2 99,6	0,3 0,2	0,2 0,1	0,1 0,0	0,1 0,0	0,1 0,0	0,1 0,0	0,1 0,0	0,0 0,0				
	99,4	0,3	0,3	–	–	–	–	–	–				
Trankvilizéry a sedatíva 2011 – 2015 2019 →	95,1 91,9	2,8 4,4	1,0 1,7	0,5 0,8	0,3 0,6	0,2 0,3	0,1 0,3	0,1 0,3	0,1 0,3				
	<i>95,0 94,2</i>	<i>2,2 3,4</i>	<i>1,2 1,1</i>	<i>0,6 0,5</i>	<i>0,5 0,3</i>	<i>0,2 0,2</i>	<i>0,3 0,4</i>	<i>0,3 0,4</i>	<i>0,3 0,4</i>				
	94,8 90,3	4,3 5,5	1,6 1,9	0,7 0,9	0,4 0,6	0,2 0,4	0,2 0,4	0,2 0,5	0,2 0,5				
	88,6	6,8	4,6	–	–	–	–	–	–				
Inhaláty 2011 – 2015 2019 →	93,7 93,7	4,6 4,2	0,8 0,8	0,3 0,3	0,2 0,5	0,2 0,2	0,2 0,2	0,2 0,2	0,2 0,2				
	<i>91,1 90,4</i>	<i>5,7 6,2</i>	<i>1,1 1,6</i>	<i>0,6 0,7</i>	<i>0,7 0,3</i>	<i>0,3 0,2</i>	<i>0,5 0,6</i>	<i>0,5 0,6</i>	<i>0,5 0,6</i>				
	91,1 93,3	5,8 4,3	1,4 1,0	0,6 0,5	0,3 0,4	0,2 0,1	0,5 0,3	0,5 0,3	0,5 0,3				
	91,8	5,2	3,0	–	–	–	–	–	–				
Anaboliká 2011 – 2015 2019 →	97,8 98,6	1,2 0,8	0,3 0,2	0,2 0,2	0,2 0,2	0,1 0,1	0,2 0,2	0,2 0,2	0,2 0,2				
	<i>98,4 97,2</i>	<i>0,7 1,3</i>	<i>0,2 0,5</i>	<i>0,2 0,2</i>	<i>0,2 0,2</i>	<i>0,1 0,2</i>	<i>0,2 0,4</i>	<i>0,2 0,4</i>	<i>0,2 0,4</i>				
	97,2 97,9	1,3 1,1	0,4 0,4	0,3 0,1	0,2 0,2	0,2 0,1	0,3 0,3	0,3 0,3	0,3 0,3				
	98,2	1,0	0,8	–	–	–	–	–	–				
Alkohol spolu s tabletkami 2011 – 2015 2019 →	93,7 87,9	4,4 7,8	1,1 2,4	0,3 1,1	0,2 0,4	0,1 0,1	0,2 0,3	0,2 0,3	0,2 0,3				
	<i>80,6 83,2</i>	<i>10,3 10,5</i>	<i>4,7 3,2</i>	<i>2,0 1,4</i>	<i>1,4 0,9</i>	<i>0,5 0,4</i>	<i>0,5 0,6</i>	<i>0,5 0,6</i>	<i>0,5 0,6</i>				
	88,1 91,6	8,1 5,7	2,1 1,4	1,0 0,7	0,4 0,3	0,1 0,1	0,2 0,1	0,2 0,1	0,2 0,1				
	91,7	5,7	2,6	–	–	–	–	–	–				
Užívanie predpísané lekárom		Nikdy		<3 týždne		≥3 týždne							
Trankvilizéry alebo sedatíva 2011 – 2015 2019 →		88,3		84,6		11,0		14,7		0,7		0,7	
		<i>86,1</i>		<i>87,2</i>		<i>13,1</i>		<i>11,4</i>		<i>0,8</i>		<i>1,4</i>	
		88,4		89,2		9,9		9,0		1,7		1,8	
		89,2		8,0		2,8							

* Pozn.: Percento všetkých respondentov, ktorí odpovedali na otázku. Súčet v riadku má byť 100%.

** V prvom riadku sú výsledky za roky 1995 a 1999; v druhom za 2003 a 2007; v treťom za 2011 a 2015.

*** Formulácia otázky bola sťažena; porovnateľnosť 1995-2003 s rokom 2007 a ďalej je obmedzená.

**** Zaraďujú sa: marihuana, amfetamíny, LSD a halucinogény, krek, kokaín, heroín, extáza.

***** Zaraďujú sa všetky vyššie uvedené drogy, ale bez marihuany.

***** Relevin je neexistujúca droga.

≠ V roku 2019 bola škála LPT (celoživotný výskyt – Lifetime Prevalence) v projekte pozmenená a okrem LTP Marihuany už nie je v striktnom zmysle porovnateľná, keďže má iba TRI hodnoty: 0 – 1-2-krát – 3 a viackrát

Tab. ST 2. Frekvencia užívania počas života u chlapcov. [≠]

Údaje sú v percentách.

	Počet prípadov užitia drogy počas života													
	0		1 – 2		3 – 5		6 – 9		10 – 19		20 – 39		40+	
Legálne drogy														
Tabak: 1995 – 1999	*23,5	22,8	16,6	13,5	10,3	7,5	6,3	5,5	7,5	7,0	5,0	6,0	30,8	37,7
Fajčenie 2003 – 2007**	18,9	21,6	12,6	13,7	8,1	7,6	4,5	5,5	5,8	6,2	5,0	4,1	45,1	41,3
2011 – 2015	19,2	29,0	14,1	14,6	8,5	7,1	5,5	5,3	6,4	5,5	4,3	4,2	42,1	34,2
2019 →	36,3		14,1		7,0		4,7		5,1		3,7		29,1	
Alkohol:														
Akýkoľvek alkohol	3,5	3,4	9,8	7,3	12,2	7,6	12,4	10,4	16,9	14,8	13,7	14,1	31,5	42,4
2011 – 2015	2,3	3,1	4,5	4,6	5,5	5,4	6,4	6,0	11,5	10,5	11,8	12,6	58,0	57,8
2019 →	3,9	5,8	4,9	6,2	5,3	7,3	6,1	8,9	10,6	12,8	11,6	12,6	57,6	46,3
2019 →	7,7		8,1		9,2		9,1		12,0		12,8		41,1	
Opitosť***														
2011 – 2015	30,6	27,9	22,1	19,8	15,1	14,4	9,3	8,9	8,8	9,8	5,8	7,9	8,3	11,3
2019 →	15,9	23,2	14,2	22,1	13,3	16,3	9,2	9,6	13,0	10,5	11,2	6,8	23,2	11,6
2019 →	20,9	35,1	20,6	25,2	16,2	14,8	11,3	8,2	11,1	8,4	7,5	3,7	12,4	4,5
2019 →	41,4		23,8		13,6		6,7		6,7		3,4		4,4	
Iné drogy														
Akýkoľvek nelegálne drogy****														
2011 – 2015	82,3	71,0	8,7	11,4	3,4	5,7	1,9	3,3	1,6	2,9	0,7	2,0	1,4	3,7
2019 →	55,9	45,9	13,3	14,6	7,1	9,0	4,9	7,3	4,5	6,4	3,8	4,2	10,5	12,5
2019 →	51,4	57,6	15,1	14,1	8,9	7,9	5,5	4,8	5,0	4,5	3,5	2,9	10,5	8,1
2019 →	59,9		12,2		27,9		–		–		–		–	
Drogy, bez marihuany a hašiša*****														
2011 – 2015	96,4	93,2	1,8	3,1	0,7	1,3	0,4	0,9	0,3	0,5	0,1	0,3	0,3	0,7
2019 →	89,9	80,6	3,3	7,9	2,1	3,6	1,3	2,8	1,1	1,8	0,6	1,1	1,7	2,1
2019 →	88,6	91,8	3,7	3,0	2,5	1,7	1,4	1,3	1,2	0,7	0,8	0,7	1,7	0,7
2019 →	89,7		5,1		5,2		–		–		–		–	
Marihuana, hašiš														
2011 – 2015	83,1	71,8	9,0	11,8	3,1	5,6	1,6	2,8	1,5	2,9	0,6	2,0	1,1	3,1
2019 →	56,3	49,4	13,8	14,9	7,4	8,4	4,2	6,1	4,5	5,9	3,8	3,8	10,0	11,6
2019 →	52,6	58,5	16,1	14,6	9,0	8,0	4,8	4,2	4,7	4,2	3,1	2,6	9,7	7,8
2019 →	60,9		11,2		7,2		4,5		4,3		3,0		8,3	
Amfetamíny														
2011 – 2015	98,7	97,9	0,8	1,1	0,2	0,5	0,1	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1
2019 →	95,8	96,9	1,4	1,6	1,0	0,4	0,5	0,3	0,6	0,1	0,2	0,1	0,5	0,6
2019 →	96,6	98,6	1,6	1,0	0,6	0,1	0,4	0,1	0,2	0,0	0,2	0,0	0,3	0,2
2019 →	97,4		1,5		1,0		–		–		–		–	
LSD, halucinogény														
2011 – 2015	98,8	95,7	0,7	2,1	0,3	0,8	0,1	0,4	0,1	0,4	0,0	0,2	0,0	0,4
2019 →	95,1	93,4	2,5	3,4	0,9	1,0	0,4	0,7	0,5	0,8	0,2	0,3	0,4	0,5
2019 →	93,4	95,2	3,5	3,1	1,6	0,8	0,7	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
2019 →	94,7		3,5		1,8		–		–		–		–	
„Magické huby“														
2011 – 2015	–	98,3	–	1,1	–	0,2	–	0,1	–	0,1	–	0,1	–	0,1
2019 →	94,9	90,6	2,7	4,8	1,1	2,1	0,4	0,8	0,3	0,8	0,4	0,3	0,2	0,6
2019 →	91,0	93,7	4,9	3,9	2,0	1,2	0,8	0,7	0,5	0,2	0,4	0,1	0,4	0,2
2019 →	95,7		2,9		1,3		–		–		–		–	
Kokaín														
2011 – 2015	99,2	99,3	0,5	0,4	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1
2019 →	98,2	97,4	1,1	1,4	0,3	0,3	0,1	0,3	0,1	0,2	0,0	0,1	0,2	0,4
2019 →	96,6	97,7	1,9	1,5	0,5	0,3	0,3	0,2	0,3	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1
2019 →	97,0		1,8		1,2		–		–		–		–	
Extáza														
2011 – 2015	99,5	98,0	0,4	1,5	0,1	0,2	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
2019 →	92,9	91,4	3,2	4,5	2,0	1,4	0,5	1,0	0,5	0,8	0,3	0,5	0,6	0,5
2019 →	93,4	95,4	3,7	2,7	1,3	0,7	0,7	0,4	0,4	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2
2019 →	93,1		3,9		3,0		–		–		–		–	

Heroín	98,5	99,3	0,9	0,3	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
	98,9	98,0	0,6	1,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,0	0,0	0,1	0,3
	2011 – 2015	98,0	98,9	0,9	0,6	0,4	0,2	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1
	2019 →	99,1		0,5		0,4		–		–		–	
Relevin*****	100,0	99,9	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	99,8	99,1	0,1	0,2	0,0	0,2	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,2
	2011 – 2015	98,8	99,4	0,4	0,3	0,3	0,1	0,1	0,1	0,0	0,2	0,0	0,1
	2019 →	99,2		0,4		0,4		–		–		–	
Trankvilizéry a sedatíva	96,2	94,0	2,3	3,2	0,7	1,5	0,3	0,6	0,2	0,5	0,2	0,1	0,1
	95,4	95,4	2,0	2,8	1,1	0,7	0,4	0,3	0,5	0,1	0,3	0,2	0,3
	2011 – 2015	95,9	93,1	2,3	3,8	1,0	1,5	0,3	0,7	0,2	0,4	0,1	0,2
	2019 →	90,7		5,3		4,0		–		–		–	
Inhaláty	92,4	92,2	5,2	4,8	1,2	1,1	0,4	0,5	0,3	0,7	0,2	0,3	0,3
	88,7	89,4	6,8	6,4	1,3	1,8	1,1	0,7	0,9	0,5	0,4	0,3	0,8
	2011 – 2015	90,5	93,0	6,1	4,3	1,5	1,1	0,6	0,6	0,4	0,4	0,2	0,1
	2019 →	92,1		4,8		3,1		–		–		–	
Anaboliká	96,8	97,4	1,6	1,5	0,5	0,3	0,4	0,2	0,3	0,3	0,1	0,1	0,3
	96,9	94,9	1,2	2,2	0,3	1,0	0,6	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3
	2011 – 2015	95,2	96,6	2,2	1,6	0,7	0,7	0,5	0,2	0,4	0,3	0,1	0,6
	2019 →	97,5		1,3		1,1		–		–		–	
Alkohol spolu s tabletkami	93,2	90,0	4,4	6,2	1,3	2,2	0,3	0,7	0,3	0,5	0,2	0,1	0,3
	82,9	85,9	8,7	7,8	4,0	2,9	2,1	1,4	1,2	1,0	0,5	0,4	0,6
	2011 – 2015	89,6	93,1	6,7	4,4	1,9	1,3	1,0	0,6	0,4	0,3	0,2	0,1
	2019 →	92,8		4,8		2,4		–		–		–	
Užívanie predpísané lekárom		Nikdy				<3 týždne				≥3 týždne			
Trankvilizéry alebo sedatíva 2011 – 2015 2019 →		89,9		88,6		9,5		13,0		0,6		0,4	
		86,8		88,2		12,4		10,7		0,8		1,1	
		89,8		89,9		8,7		8,6		1,4		1,4	
		90,2				7,6				2,2			

* Pozn.: Percento všetkých respondentov, ktorí odpovedali na otázku. Súčet v riadku má byť 100%.

** V prvom riadku sú výsledky za roky 1995 a 1999; v druhom za 2003 a 2007; v treťom za 2011 a 2015.

*** Formulácia otázky bola sťažaná; porovnateľnosť 1995-2003 s rokom 2007 a ďalej je obmedzená.

**** Zaradujú sa: marihuana, amfetamíny, LSD a halucinogény, krek, kokaín, heroín, extáza.

***** Zaradujú sa všetky vyššie uvedené drogy, ale bez marihuany.

***** Relevin je neexistujúca droga.

≠ V roku 2019 bola škála LPT (celoživotný výskyt – Lifetime Prevalence) v projekte pozmenená a okrem LTP Marihuany už nie je v striktnom zmysle porovnateľná, keďže má iba TRI hodnoty: 0 – 1-2-krát – 3 a viackrát

Tab. ST 3. Frekvencia užívania počas života u dievčat. [≠]

Údaje sú v percentách.

	Počet prípadov užitia drogy počas života													
	0		1 – 2		3 – 5		6 – 9		10 – 19		20 – 39		40+	
Legálne drogy														
Tabak: 1995 – 1999	*42,9	30,4	18,9	15,6	7,9	9,0	5,2	4,9	5,6	6,1	4,2	4,9	15,3	29,1
Fajčenie 2003 – 2007**	23,3	23,7	14,2	13,6	8,6	8,6	6,1	5,2	6,0	6,9	5,1	4,9	36,7	37,2
2011 – 2015	21,0	28,8	13,2	12,9	9,2	7,7	5,4	5,9	6,5	6,5	5,4	5,8	39,2	32,2
2019 →	32,0		13,5		7,6		6,2		6,3		5,8		28,5	
Alkohol:														
Akýkoľvek alkohol	5,0	3,5	12,4	7,9	16,3	9,9	15,1	11,6	20,7	16,3	13,4	15,6	17,1	35,2
2011 – 2015	1,8	2,8	5,7	5,4	8,7	7,9	11,3	10,0	18,2	16,4	17,4	18,2	36,9	39,3
2019 →	3,2	4,3	5,9	6,9	9,3	9,4	10,4	11,4	15,4	17,9	15,6	17,0	40,3	33,0
	6,4		8,0		10,3		10,8		15,5		16,1		32,9	
Opitost' ***														
2011 – 2015	49,7	38,0	26,8	24,7	12,1	14,0	4,8	7,7	3,9	7,3	1,3	4,2	1,4	4,1
2019 →	24,3	27,4	23,8	29,4	16,7	18,5	11,0	10,7	10,7	6,8	6,6	4,2	6,9	3,1
	24,7	38,1	27,2	30,3	19,4	16,1	11,2	7,4	8,1	5,2	4,6	1,7	4,9	1,2
	41,8		27,3		14,5		7,1		5,0		2,4		1,8	
Iné drogy														
Akýkoľvek nelegálne drogy****	92,6	79,7	4,2	8,7	1,5	4,2	0,7	2,8	0,4	1,6	0,4	1,2	0,2	1,8
2011 – 2015	70,3	58,6	11,1	15,2	6,1	8,4	3,7	5,6	3,2	4,7	2,0	3,1	3,6	4,4
2019 →	60,9	63,7	15,0	14,0	8,2	7,9	5,3	4,9	3,9	3,8	2,4	2,2	4,2	3,4
	65,6		12,1		22,3		–		–		–		–	
Drogy, bez marihuany a hašiša*****	98,4	94,7	1,0	2,7	0,2	0,8	0,3	0,6	0,1	0,5	0,0	0,3	0,0	0,4
2011 – 2015	93,0	84,2	2,9	7,4	1,4	3,1	0,9	2,0	0,8	1,2	0,4	1,0	0,6	1,0
2019 →	90,8	94,1	4,0	2,1	2,3	1,5	1,0	0,7	0,6	0,5	0,5	0,5	0,8	0,5
	90,6		5,3		4,1		–		–		–		–	
Marihuana, hašiš														
2011 – 2015	93,0	81,5	4,5	8,9	1,0	3,6	0,7	2,1	0,4	1,5	0,3	1,0	0,1	1,4
2019 →	71,0	62,2	11,5	15,1	6,3	7,8	3,1	4,3	3,1	4,3	1,9	2,9	3,1	3,4
	61,8	64,6	15,6	14,4	8,3	7,8	4,5	4,5	3,8	3,6	2,2	1,9	3,7	3,1
	66,4		11,9		6,8		4,2		4,1		2,9		3,6	
Amfetamíny														
2011 – 2015	99,4	98,9	0,5	0,7	0,1	0,3	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2019 →	97,1	97,8	1,2	1,1	0,7	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,1	0,0	0,4	0,4
	97,7	98,9	1,2	0,7	0,4	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,4	0,1
	97,8		1,3		0,9		–		–		–		–	
LSD, halucinogény														
2011 – 2015	99,7	97,5	0,3	1,5	0,0	0,4	0,0	0,3	0,0	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0
2019 →	98,0	95,0	1,2	3,1	0,4	0,7	0,2	0,4	0,1	0,3	0,1	0,3	0,0	0,2
	95,1	96,6	3,1	2,1	0,8	0,5	0,3	0,3	0,5	0,2	0,0	0,2	0,2	0,1
	95,7		3,0		1,2		–		–		–		–	
„Magické huby“														
2011 – 2015	–	99,7	–	0,2	–	0,1	–	0,0	–	0,0	–	0,0	–	0,0
2019 →	98,2	95,6	1,1	2,9	0,3	0,8	0,1	0,3	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1
	94,4	96,5	3,7	2,5	1,0	0,7	0,5	0,2	0,2	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1
	97,0		2,4		0,6		–		–		–		–	
Kokaín														
2011 – 2015	99,7	99,6	0,2	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2019 →	98,6	97,5	0,7	1,7	0,3	0,5	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,0	0,0
	97,3	98,5	1,8	1,1	0,3	0,2	0,2	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
	97,5		1,7		0,8		–		–		–		–	
Extáza														
2011 – 2015	99,8	98,6	0,2	1,2	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
2019 →	95,5	93,5	2,5	3,7	0,9	1,1	0,5	0,5	0,3	0,8	0,2	0,3	0,1	0,2
	95,1	96,7	3,4	2,0	0,7	0,5	0,4	0,2	0,2	0,2	0,1	0,3	0,1	0,1
	93,6		3,9		2,5		–		–		–		–	

Heroín	99,7	99,5	0,3	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1		
	99,6	98,6	0,2	0,9	0,2	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1		
	2011 – 2015	98,8	99,2	0,8	0,6	0,2	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0		
	2019 →	99,2		0,6		0,2		–		–		–			
Relevin*****	100,0	99,9	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
	99,9	99,7	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
	2011 – 2015	99,6	99,8	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
	2019 →	99,5		0,3		0,2		–		–		–			
Trankvilizéry a sedatíva	93,7	90,0	3,3	5,4	1,3	1,9	0,8	1,1	0,4	0,6	0,3	0,5	0,2	0,5	
	94,5	93,0	2,3	4,0	1,3	1,5	0,7	0,6	0,6	0,4	0,2	0,2	0,4	0,3	
	2011 – 2015	93,6	87,3	3,8	7,3	1,6	2,3	0,4	1,0	0,2	0,8	0,1	0,5	0,2	0,7
	2019 →	86,4		8,3		5,2		–		–		–		–	
Inhaláty	95,4	95,0	3,7	3,7	0,5	0,6	0,1	0,2	0,1	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	
	93,0	91,4	4,9	6,1	0,9	1,3	0,3	0,6	0,5	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	
	2011 – 2015	91,9	93,6	5,4	4,3	1,3	1,0	0,6	0,5	0,3	0,3	0,2	0,1	0,4	0,2
	2019 →	91,4		5,6		3,0		–		–		–		–	
Anaboliká	99,0	99,6	0,8	0,3	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	
	99,5	99,5	0,3	0,3	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	
	2011 – 2015	99,3	99,2	0,4	0,5	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	
	2019 →	98,9		0,7		0,4		–		–		–		–	
Alkohol spolu s tabletkami	94,4	86,1	4,5	9,2	0,8	2,6	0,1	1,3	0,1	0,4	0,1	0,1	0,0	0,3	
	78,9	80,5	11,6	13,2	5,2	3,5	1,9	1,3	1,5	0,7	0,5	0,4	0,4	0,4	
	2011 – 2015	86,4	90,1	9,7	7,0	2,4	1,5	0,9	0,8	0,4	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1
	2019 →	90,7		6,6		2,7		–		–		–		–	
Užívanie predpísané lekárom		Nikdy				<3 týždne				≥3 týždne					
Trankvilizéry alebo sedatíva 2011 – 2015 2019 →		86,4		82,8		12,8		16,2		0,8		1,0			
		85,4		86,2		13,7		12,1		0,9		1,8			
		86,9		88,3		11,1		9,4		2,0		2,2			
		88,2		8,3		3,4									

* Pozn.: Percento všetkých respondentov, ktorí odpovedali na otázku. Súčet v riadku má byť 100%.

** V prvom riadku sú výsledky za roky 1995 a 1999; v druhom za 2003 a 2007; v treťom za 2011 a 2015.

*** Formulácia otázky bola sťažená; porovnateľnosť 1995-2003 s rokom 2007 a ďalej je obmedzená.

**** Zaraďujú sa: marihuana, amfetamíny, LSD a halucinogény, krek, kokaín, heroín, extáza.

***** Zaraďujú sa všetky vyššie uvedené drogy, ale bez marihuany.

***** Relevin je neexistujúca droga.

≠ V roku 2019 bola škála LPT (celoživotný výskyt – Lifetime Prevalence) v projekte pozmenená a okrem LTP Marihuany už nie je v striktnom zmysle porovnateľná, keďže má iba TRI hodnoty: 0 – 1-2-krát – 3 a viackrát

Tab. ST 4. Frekvencia užívania za posledných 12 mesiacov pre všetkých študentov. [≠]

Údaje sú v percentách.

Alkohol	Počet prípadov užívania za minulých 12 mesiacov*													
	0		1 – 2		3 – 5		6 – 9		10 – 19		20 – 39		40+	
Alkohol	12,3	9,1	23,8	19,4	19,9	10,0	14,2	14,3	14,4	15,8	6,4	10,2	9,0	13,6
2003 a 2007	6,6	7,6	15,4	11,9	14,2	12,8	13,9	13,1	17,4	18,2	11,7	13,1	20,8	23,3
2011 – 2015	8,3	11,7	13,4	15,4	13,6	14,8	12,9	13,7	16,0	17,5	12,7	11,1	23,1	15,8
2019 →	14,2		15,8		13,8		12,9		16,0		11,0		16,3	
Opitost**	53,4	45,5	24,6	25,2	10,0	11,9	5,0	7,4	3,7	5,6	1,7	2,6	1,6	1,8
2003 a 2007	33,6	39,4	25,6	30,9	13,2	12,6	9,7	6,8	8,8	5,4	4,3	2,6	4,8	2,3
2011 – 2015	37,9	54,5	30,8	28,3	13,3	8,9	7,1	4,2	5,4	2,6	2,9	1,0	2,7	0,7
2019 →	56,3		26,0		8,5		4,1		2,9		1,0		1,1	
Iné drogy														
Marihuana	91,3	83,4	5,1	7,9	1,7	3,4	0,8	1,7	0,6	1,6	0,2	0,7	0,3	1,3
alebo hašiš	75,7	69,7	9,7	12,7	4,3	5,5	2,6	3,5	2,7	2,5	1,9	2,0	3,1	4,1
2011 – 2015	72,9	74,3	12,6	11,6	4,5	4,8	2,7	2,7	2,1	2,1	1,5	1,5	3,6	3,0
2019 →	74,1		11,0		4,6		3,0		2,3		1,7		3,3	
Inhaláty	97,8	97,2	1,6	1,7	0,2	0,5	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1
2003 a 2007	97,4	95,9	1,7	2,6	0,3	0,8	0,2	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
2011 – 2015	96,3	97,1	2,3	1,8	0,5	0,5	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1
2019 →	95,1		3,1		1,8		–		–		–		–	
Extáza	–	98,7	–	1,3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2003 a 2007	97,0	95,5	3,0	2,9	–	0,6	–	0,4	–	0,4	–	0,1	–	0,1
2011 – 2015	96,8	97,8	2,1	1,3	0,6	0,4	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
2019 →	96,1		2,5		1,4		–		–		–		–	

* Prvý riadok: výsledky ESPAD za rok 1995 a 1999; druhý: za rok 2003 a 2007; tretí: za rok 2011 a 2015

** Projekt sťažil formuláciu otázky a výsledky za roky 2007-2015 nie sú celkom porovnateľné s predošlými.

[≠] V roku 2019 bola škála LPT (celoživotný výskyt – Lifetime Prevalence) v projekte pozmenená a okrem LTP Marihuany už nie je v striktnom zmysle porovnateľná, keďže má iba TRI hodnoty: 0 – 1-2-krát – 3 a viackrát

Tab. ST 5. Frekvencia užívania počas posledných 12 mesiacov pre chlapcov.

Údaje sú v percentách.

Alkohol	Počet prípadov užívania za minulých 12 mesiacov													
	0		1 – 2		3 – 5		6 – 9		10 – 19		20 – 39		40+	
Alkohol	12,4	8,8	20,6	16,7	17,5	15,3	13,8	12,9	15,0	16,0	7,4	11,0	13,3	19,3
2003 a 2007	6,7	7,5	11,7	9,8	10,1	10,7	11,8	11,2	16,1	16,3	12,2	13,2	31,4	31,4
2011 – 2015	8,4	12,4	10,5	14,0	11,2	13,7	11,5	11,7	15,5	16,1	13,1	11,4	29,9	20,8
2019 →	15,4		4,9		12,7		11,6		14,9		10,8		19,8	
Opitosť	44,0	38,8	25,9	25,5	12,7	12,8	6,9	8,9	5,4	7,3	2,6	3,9	2,5	2,8
2003 a 2007	25,5	35,3	22,3	28,8	13,3	13,1	11,6	7,8	12,0	7,2	6,6	3,9	8,7	3,9
2011 – 2015	34,1	51,3	28,8	27,9	13,9	9,9	8,8	4,9	6,7	3,5	3,7	1,4	4,1	1,0
2019 →	54,5		26,2		8,3		4,8		3,4		1,2		1,5	
Iné drogy														
Marihuana	88,0	79,3	6,7	9,1	2,5	4,1	1,1	2,4	0,8	2,2	0,3	0,9	0,6	2,0
alebo hašiš	68,4	63,3	11,6	13,4	5,2	6,6	3,3	4,1	3,4	3,1	2,5	2,5	5,6	7,1
2011 – 2015	68,4	71,6	13,6	11,9	5,1	4,7	3,1	2,9	2,2	2,4	2,0	2,0	5,6	4,5
2019 →	70,8		11,2		4,8		3,2		2,8		2,0		5,1	
Inhaláty	97,1	96,3	2,2	2,4	0,3	0,6	0,2	0,3	0,1	0,2	0,0	0,1	0,1	0,1
2003 a 2007	96,6	95,0	2,1	3,1	0,4	0,9	0,3	0,3	0,3	0,2	0,1	0,2	0,2	0,3
2011 – 2015	95,9	97,1	2,5	1,7	0,5	0,5	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,3	0,1
2019 →	95,2		2,8		2,0		–		–		–		–	
Extáza	–	98,6	–	1,4	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2003 a 2007	96,2	94,5	3,8	3,5	–	0,8	–	0,4	–	0,4	–	0,1	–	0,2
2011 – 2015	96,2	97,5	2,3	1,4	0,8	0,4	0,3	0,2	0,1	0,3	0,1	0,0	0,2	0,2
2019 →	95,6		2,7		1,7		–		–		–		–	

Tab. ST 6. Frekvencia užívania počas posledných 12 mesiacov pre dievčatá.

Údaje sú v percentách.

Alkohol	Počet prípadov užívania za minulých 12 mesiacov													
	0		1 – 2		3 – 5		6 – 9		10 – 19		20 – 39		40+	
Alkohol	12,2	9,2	27,7	21,8	22,7	19,5	14,8	15,6	13,7	15,6	5,1	9,5	3,8	8,6
2003 a 2007	6,5	7,7	18,4	14,0	17,5	14,9	15,7	15,0	18,4	20,1	11,2	13,0	12,3	15,3
2011 – 2015	8,3	10,9	16,5	16,9	16,3	16,0	14,5	15,9	16,7	18,9	12,4	10,8	15,4	10,6
2019 →	13,1		16,8		14,8		14,2		17,2		11,2		12,8	
Opitosť	64,5	51,4	23,3	24,9	6,8	11,1	2,7	6,1	1,8	4,2	0,5	1,4	0,4	0,9
2003 a 2007	40,0	43,4	28,1	32,9	13,1	12,2	8,2	5,9	6,3	3,7	2,5	1,2	1,8	0,7
2011 – 2015	42,1	57,8	32,9	28,7	12,7	7,7	5,2	3,4	4,1	1,6	1,9	0,5	1,1	0,3
2019 →	58,1		25,9		8,7		3,4		2,4		0,8		0,7	
Iné drogy														
Marihuana	95,3	87,0	3,1	6,8	0,7	2,7	0,5	1,2	0,2	1,1	0,1	0,6	0,1	0,6
alebo hašiš	81,5	76,0	8,3	12,0	3,5	4,5	2,1	2,9	2,1	2,0	1,4	1,4	1,1	1,1
2011 – 2015	77,8	77,2	11,5	11,3	4,0	4,9	2,3	2,5	2,0	1,8	1,0	1,0	1,4	1,3
2019 →	77,3		10,7		4,4		2,9		1,9		1,3		1,6	
Inhaláty	98,7	97,9	1,1	1,5	0,1	0,3	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
2003 a 2007	97,9	96,8	1,5	2,1	0,2	0,7	0,2	0,2	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,2
2011 – 2015	96,7	97,1	2,1	1,9	0,5	0,6	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
2019 →	95,0		3,4		1,6		–		–		–		–	
Extáza	–	98,7	–	1,3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2003 a 2007	97,7	96,5	2,3	2,2	–	0,5	–	0,3	–	0,3	–	0,0	–	0,1
2011 – 2015	97,5	98,1	1,8	1,1	0,3	0,5	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
2019 →	96,5		2,4		1,1		–		–		–		–	

Tab. ST 7. Frekvencia užívania za posledných 30 dní pre všetkých študentov.
Údaje sú v percentách.

	Počet prípadov užívania za posledných 30 dní													
	0		1 – 2		3 – 5		6 – 9		10 – 19		20 – 39		40+	
Alkohol														
Alkohol*	42,6	35,4	30,0	29,5	14,5	16,5	7,1	8,9	3,9	6,2	1,1	2,3	0,8	1,2
2003 a 2007	30,0	27,7	27,2	25,3	18,4	18,6	10,8	12,3	8,2	9,6	2,9	3,7	2,5	2,9
2011 – 2015	28,5	35,2	26,3	28,1	18,6	16,5	11,1	9,2	9,3	6,5	3,1	2,4	3,0	2,1
2019→	33,8		25,2		16,3		10,5		7,7		2,8		3,6	
Pivo	59,8	56,6	20,5	20,5	9,1	9,9	4,2	5,1	3,8	4,8	1,6	1,8	1,0	1,3
2003 a 2007	50,4	47,6	19,9	21,7	11,0	11,7	6,8	7,3	7,0	6,9	2,9	2,7	2,1	2,2
2011 – 2015	41,1	49,0	23,3	25,0	13,3	11,4	8,2	6,3	7,6	5,1	3,3	2,0	2,8	1,3
2019→	40,9		26,5		13,2		7,9		6,2		2,5		2,8	
Alkopops**	82,1	74,4	10,3	12,7	3,8	5,5	1,8	2,3	1,1	1,1	0,4	0,5	0,6	0,4
2015 2019	84,0	77,8	9,9	12,7	3,6	4,8	1,5	2,3	0,6	1,2	0,2	0,5	0,2	0,7
Mušť	89,2	89,4	6,1	6,1	2,2	2,3	1,2	1,0	0,6	0,8	0,3	0,2	0,4	0,2
2015 2019	91,3	84,7	5,1	9,5	2,0	3,0	0,9	1,3	0,5	0,5	0,1	0,4	0,2	0,6
Víno	49,2	46,3	34,1	32,2	10,4	13,2	3,7	4,4	1,7	2,6	0,5	0,7	0,4	0,6
2003 a 2007	50,1	45,4	29,3	29,5	11,5	12,7	5,0	6,2	2,7	3,8	0,8	1,3	0,6	1,2
2011 – 2015	45,7	52,7	27,9	27,7	12,8	10,8	7,2	5,1	3,9	2,4	1,4	0,8	1,1	0,5
2019→	47,4		28,0		12,3		6,0		3,7		1,4		1,1	
Tvrdé	66,8	54,1	20,9	24,4	6,7	10,6	3,0	5,7	1,7	3,4	0,5	1,0	0,4	0,8
2003 a 2007	45,9	40,2	24,7	23,6	12,8	14,4	7,4	9,4	5,2	7,1	2,1	2,7	1,9	2,7
2011 – 2015	36,8	48,8	24,6	22,8	15,6	11,9	9,8	7,3	7,2	5,7	3,1	1,9	2,9	1,7
2019→	51,5		20,7		11,0		7,0		4,9		2,1		2,9	
Opitosť	78,0	71,5	15,8	19,5	4,1	5,9	1,4	1,9	0,5	0,9	0,1	0,2	0,1	0,1
2003 a 2007	62,6	71,3	23,3	20,2	8,4	5,1	3,5	2,0	1,6	0,8	0,3	0,3	0,3	0,2
2011 – 2015	70,2	83,0	20,7	13,3	5,1	2,1	2,3	0,9	1,0	0,4	0,5	0,1	0,2	0,2
2019→	81,3		14,1		2,3		0,9		0,6		0,2		0,6	
5+ dávok po sebe***	68,5	66,9	15,6	13,9	7,5	8,3	5,5	7,0	1,6	2,4	1,3	1,5	–	–
2011 – 2015	53,2	43,2	15,8	16,0	11,5	14,0	11,8	15,4	4,2	6,0	3,5	5,4	–	–
2019→	40,0	46,0	17,4	17,8	15,8	14,5	15,5	12,9	5,6	4,9	5,7	3,8	–	–
2019→	44,1		17,7		14,9		13,4		5,0		4,9		–	
Iné drogy														
Marihuana alebo hašiš	96,9	93,0	2,1	4,2	0,5	1,1	0,3	0,6	0,1	0,6	0,1	0,3	0,0	0,2
2011 – 2015	88,5	86,7	5,4	6,0	2,0	2,2	1,5	1,5	1,3	1,5	0,6	0,9	0,5	1,2
2019→	88,2	88,1	5,4	5,9	1,9	1,9	1,2	1,2	1,4	1,2	0,7	0,6	1,2	1,1
2019→	87,2		6,4		2,1		1,1		1,2		0,8		1,3	
Inhaláty	99,2	98,7	0,5	1,0	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2003 a 2007	99,0	98,2	0,7	1,0	0,1	0,3	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,2
2011 – 2015	97,9	98,8	1,1	0,7	0,4	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,2	0,1
2019→	97,9		1,3		0,8		–		–		–		–	
Tabak	0		<1		1 – 5		6 – 10		11 – 20		21+			
Počet cigariet denne za posledných 30 dní	70,0	61,8	10,0	12,6	8,5	10,9	5,1	6,6	2,1	3,0	4,3	5,1		
2011 – 2015	56,1	56,5	12,4	10,9	14,2	13,9	9,7	9,8	5,1	6,1	2,2	2,9		
2019→	52,4	61,1	12,6	12,3	13,6	12,2	11,8	7,9	6,9	4,4	2,8	2,0		
2019→	63,5		12,0		10,4		7,6		4,5		2,0			

* Prvý riadok: ESPAD za rok 1995 a 1999; druhý: za rok 2003 a 2007; tretí: za rok 2011 a 2015

** Údaje za Alkopops a Mušť (s obsahom alkoholu) sú iba za roky 2007, 2011 a 2015.

*** Stupnica pre 5 a viac dávok alkoholu po sebe je: 0, 1, 2, 3 – 5, 6 – 9, 10 a viackrát

Tab. ST 8. Frekvencia užívania počas posledných 30 dní u chlapcov.

Údaje sú v percentách.

	Počet prípadov užívania za posledných 30 dní													
	0		1 – 2		3 – 5		6 – 9		10 – 19		20 – 39		40+	
Alkohol														
Akýkoľvek alkohol*	39,3	32,7	27,2	26,0	15,8	16,5	8,9	10,8	5,8	8,1	1,7	3,7	1,3	2,2
2011 – 2015	25,6	26,0	22,8	21,0	17,8	18,4	13,0	13,3	11,7	12,1	4,4	4,7	4,6	4,5
2019→	26,1	35,2	23,3	24,1	18,7	16,1	12,0	10,3	11,3	8,0	4,2	3,1	4,4	3,2
2019→	34,8		22,8		15,5		10,9		8,1		3,0		4,8	
Pivo	45,6	43,1	23,7	21,7	13,1	13,2	6,6	8,0	6,4	8,3	2,8	3,4	1,8	2,3
2003 a 2007	34,0	36,0	19,1	21,0	14,7	14,2	10,7	9,8	12,2	10,8	5,2	4,6	4,0	3,5
2011 – 2015	30,8	39,5	22,2	24,0	15,3	14,0	11,3	8,8	11,1	8,3	4,9	3,2	4,4	2,1
2019→	34,4		24,1		15,3		10,2		8,5		3,3		4,1	
Alkopops**	81,9	77,4	9,6	12,7	3,7	5,5	2,2	2,3	1,4	1,1	0,4	0,5	0,9	0,4
2015 2019	85,0	80,0	8,5	10,2	3,5	4,6	1,8	2,5	0,8	1,2	0,2	0,5	0,2	1,0
Mušť	87,3	89,4	6,4	6,1	2,8	2,3	1,6	1,0	0,9	0,8	0,4	0,2	0,6	0,2
2015 2019	90,3	83,1	5,2	9,9	2,3	3,5	1,1	1,4	0,7	0,7	0,1	0,5	0,2	0,8
Víno	49,0	48,8	31,1	29,1	11,2	12,0	5,1	4,9	2,4	3,3	0,7	0,9	0,5	1,0
2003 a 2007	52,9	47,7	25,5	25,4	13,3	12,7	5,3	6,2	2,9	4,4	1,0	1,8	1,1	1,8
2011 – 2015	45,7	59,8	27,9	23,2	12,8	8,6	7,2	4,5	3,9	2,6	1,4	0,8	1,1	0,5
2019→	55,5		25,0		9,5		4,6		3,0		1,2		1,2	
Tvrdé	60,6	51,1	22,6	23,1	8,7	11,3	4,1	7,0	2,5	4,7	0,8	1,5	0,7	1,3
2003 a 2007	41,3	35,5	22,4	21,7	13,6	15,0	8,9	10,3	7,3	9,9	3,1	3,6	3,4	4,2
2011 – 2015	32,5	46,5	22,8	19,7	16,1	12,4	10,8	8,8	9,2	7,6	4,4	2,6	4,2	2,4
2019→	50,0		19,6		10,6		7,6		5,8		2,6		3,8	
Opitosť	71,4	66,7	19,2	21,1	5,9	7,8	2,2	2,4	0,9	1,4	0,2	0,4	0,2	0,2
2003 a 2007	53,7	66,6	25,7	21,8	11,5	6,6	5,5	2,9	2,6	1,2	0,5	0,4	0,5	0,4
2011 – 2015	65,8	80,4	22,5	14,6	6,4	2,9	3,0	1,2	1,3	0,6	0,6	0,2	0,3	0,2
2019→	84,0		14,0		2,6		1,4		0,6		0,3		0,7	
5+ dávok po sebe***	59,2	58,3	18,3	15,6	9,8	10,8	8,1	9,3	2,5	3,4	2,1	2,6	–	–
2011 – 2015	42,5	37,2	16,9	15,1	12,7	14,5	15,0	17,3	6,6	7,9	6,3	8,1	–	–
2019→	35,4	43,7	16,2	16,4	16,3	14,6	17,0	13,9	7,0	5,8	8,2	5,6	–	–
2019→	42,8		17,2		14,6		13,6		5,5		6,2		–	
Iné drogy														
Marihuana alebo hašiš	95,7	90,4	2,9	5,4	0,7	1,7	0,3	0,8	0,2	0,9	0,2	0,5	0,0	0,3
2011 – 2015	84,5	82,3	6,4	6,8	2,5	2,6	2,2	2,1	2,1	2,4	1,2	1,5	1,0	2,1
2019→	85,3	85,9	5,9	5,9	2,1	2,4	1,5	1,4	2,0	1,6	1,0	1,1	2,1	1,6
2019→	84,7		6,6		2,4		1,6		1,5		1,3		1,9	
Inhaláty	99,0	98,2	0,6	1,2	0,2	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
2003 a 2007	98,7	97,7	1,0	1,2	0,1	0,4	0,1	0,2	0,1	0,2	0,0	0,1	0,1	0,3
2011 – 2015	97,4	98,7	1,3	0,7	0,5	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0	0,4	0,1
2019→	97,5		1,4		1,1		–		–		–		–	
Tabak														
Počet cigariet denne za posledných 30 dní	0		<1		1 – 5		6 – 10		11 – 20		21+			
2011 – 2015	63,9	59,0	10,0	12,1	9,9	11,7	7,0	7,3	3,1	3,9	6,1	6,0		
2019→	53,4	56,8	11,0	9,7	13,6	12,6	11,9	10,0	6,9	6,9	3,0	3,9		
2019→	52,5	61,0	11,1	10,9	12,1	11,3	12,5	8,8	8,7	5,4	3,1	2,5		
2019→	65,0		10,6		8,6		8,0		5,3		2,5			

* Prvý riadok: ESPAD za rok 1995 a 1999; druhý: za rok 2003 a 2007; tretí: za rok 2011 a 2015

** Údaje za Alkopops a Mušť (s obsahom alkoholu) sú iba za roky 2007, 2011 a 2015.

*** Stupnica pre 5 a viac dávok alkoholu po sebe je: 0, 1, 2, 3 – 5, 6 – 9, 10 a viackrát

Tab. ST 9. Frekvencia užívania za posledných 30 dní pre dievčatá.

Údaje sú v percentách.

	Počet prípadov užívania za posledných 30 dní													
	0		1 – 2		3 – 5		6 – 9		10 – 19		20 – 39		40+	
Alkohol														
Akýkoľvek alkohol*	46,6	37,8	33,2	32,7	13,2	16,4	4,8	7,2	1,8	4,5	0,3	1,1	0,1	0,3
	33,5	29,4	30,6	29,6	18,8	18,8	9,0	11,3	5,4	7,0	1,7	2,6	0,9	1,3
2011 – 2015	31,2	35,1	29,7	32,3	18,6	16,9	10,1	8,1	7,0	5,0	2,0	1,6	1,4	1,0
2019→		32,8		27,7		17,1		10,0		7,3		2,7		2,3
Pivo	76,8	68,6	16,6	19,6	4,2	7,0	1,4	2,6	0,7	1,5	0,2	0,5	0,1	0,3
2003 a 2007	63,4	59,1	20,5	22,4	8,0	9,1	3,8	4,8	2,8	3,0	1,0	0,8	0,6	0,9
2011 – 2015	53,4	59,0	24,6	26,0	11,0	8,6	4,7	3,6	3,7	1,7	1,4	0,7	1,1	0,5
2019→		47,4		28,8		11,2		5,7		3,8		1,6		1,5
Alkopops**	82,4	76,8	11,1	14,3	3,9	5,7	1,3	2,0	0,7	0,7	0,4	0,4	0,2	0,2
2015 2019	82,9	75,6	11,4	15,1	3,7	5,0	1,2	2,1	0,5	1,3	0,2	0,4	0,1	0,5
Mušť	91,2	91,4	5,8	5,4	1,5	1,8	0,9	0,6	0,3	0,6	0,2	0,2	0,1	0,1
2015 2019	92,3	86,3	4,9	9,2	1,8	2,4	0,6	1,2	0,3	0,3	0,1	0,2	0,1	0,4
Víno	49,4	44,2	37,6	34,7	9,5	14,2	2,2	4,0	0,9	2,0	0,2	0,6	0,2	0,3
2003 a 2007	47,9	43,0	32,3	33,6	11,6	12,6	4,8	6,1	2,5	3,2	0,7	0,8	0,2	0,6
2011 – 2015	43,2	45,1	30,4	34,2	14,2	13,2	6,8	5,7	3,5	2,3	1,2	0,8	0,8	0,5
2019→		39,5		31,0		15,1		7,3		4,4		1,7		1,1
Tvrdé	74,0	56,7	18,9	25,6	4,5	10,0	1,7	4,6	0,6	2,4	0,2	0,5	0,1	0,2
2003 a 2007	49,5	44,8	26,6	25,5	12,3	13,8	6,1	8,5	3,6	4,4	1,2	1,8	0,8	1,2
2011 – 2015	41,5	51,3	26,6	26,0	15,1	11,3	8,6	5,7	5,0	3,7	1,7	1,2	1,4	0,9
2019→		52,9		21,8		11,3		6,3		4,0		1,7		2,0
Opitosť	85,9	75,8	11,7	17,9	1,8	4,3	0,5	1,4	0,1	0,5	0,0	0,1	0,0	0,0
2003 a 2007	69,7	76,0	21,3	18,5	5,8	3,6	2,0	1,1	0,9	0,4	0,2	0,3	0,1	0,1
2011 – 2015	75,1	85,8	18,7	12,0	3,7	1,2	1,5	0,6	0,6	0,2	0,3	0,0	0,1	0,2
2019→		82,2		14,1		2,0		0,5		0,5		0,1		0,5
5+ dávok po sebe***	79,4	74,3	12,3	12,5	4,9	6,2	2,4	4,9	0,6	1,5	0,4	0,6	–	–
	61,6	49,2	15,0	16,9	10,6	13,5	9,2	13,5	2,3	4,1	1,3	2,9	–	–
2011 – 2015	45,1	48,5	18,8	19,2	15,4	14,5	14,0	11,8	3,9	4,0	2,9	2,0	–	–
2019→		45,4		18,1		15,3		13,1		4,4		3,7	–	–
Iné drogy														
Marihuana alebo hašiš	98,4	95,2	1,2	3,2	0,2	0,7	0,1	0,4	0,1	0,3	0,0	0,2	0,0	0,0
	91,8	91,1	4,7	5,1	1,7	1,7	1,0	0,8	0,8	0,7	0,1	0,3	0,1	0,3
2011 – 2015	91,4	90,4	4,7	5,9	1,8	1,4	0,8	0,9	0,8	0,8	0,4	0,2	0,2	0,6
2019→		89,6		6,3		1,7		0,5		0,8		0,3		0,7
Inhaláty	99,5	99,1	0,3	0,9	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2003 a 2007	99,2	98,1	0,5	0,8	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
2011 – 2015	98,4	99,0	0,9	0,7	0,3	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1
2019→		98,2		1,2		0,6		–		–		–		–
Tabak	0		<1		1-5		6-10		11-20		21+			
Počet cigariet denne za posledných 30 dní	77,2	64,2	10,1	13,0	6,9	10,3	2,7	6,0	0,9	2,2	2,2	4,3		
2011 – 2015	58,3	56,1	13,5	12,1	14,6	15,1	8,0	9,6	4,1	5,2	1,4	1,9		
2019→	52,2	61,2	14,2	13,9	15,2	13,2	11,0	7,0	5,0	3,3	2,5	1,5		
		62,1		13,2		12,2		7,2		3,7		1,6		

* Prvý riadok: ESPAD za rok 1995 a 1999; druhý: za rok 2003 a 2007; tretí: za rok 2011 a 2015

** Údaje za Alkopops a Mušť (s obsahom alkoholu) sú iba za roky 2007, 2011 a 2015.

*** Stupnica pre 5 a viac dávok alkoholu po sebe je: 0, 1, 2, 3 – 5, 6 – 9, 10 a viackrát

Tab. ST 10. Vek, v ktorom študent užil drogu po prvýkrát (všetci študenti).[‡]

Údaje sú v percentách*

Cigarety	Všetci študenti											
	-11		12		13		14		15		16+	
Prvá cigareta	20,4**	17,3	9,7	9,8	10,5	11,9	11,9	14,4	9,4	11,7	6,1	7,0
2003 a 2007	17,1	21,3	12,5	10,3	13,8	11,1	13,4	12,1	12,1	13,9	9,1	10,1
2011 – 2015	20,2	15,3	9,8	8,9	12,1	10,5	13,6	13,3	13,8	13,0	10,3	10,8
2019→	10,1		6,4		9,3		12,0		14,7		13,4	
Každodenné fajčenie	1,9	1,7	1,6	2,1	2,7	3,8	5,5	6,9	6,9	9,9	5,9	7,8
2011 – 2015	2,0	4,3	2,7	2,8	5,8	3,9	8,0	6,5	10,4	10,1	10,8	12,6
2019→	2,5		1,1		2,3		4,2		8,2		12,2	
Alkohol	-11		12		13		14		15		16+	
Pivo (aspoň jeden pohár)	17,8	19,2	11,6	13,5	12,2	11,6	15,0	15,4	11,4	12,5	6,7	5,9
2011 – 2015	19,4	27,1	14,5	10,2	12,9	10,5	15,3	13,8	13,8	13,9	8,2	9,3
2019→	27,0	29,9	10,5	11,0	10,7	11,6	13,4	13,6	14,0	13,9	9,5	9,8
2019→	15,2		10,1		15,3		16,7		16,4		10,5	
Víno (aspoň jeden pohár)	16,2	18,0	12,7	15,0	16,8	16,4	20,2	19,8	15,8	15,4	8,0	6,6
2011 – 2015	16,9	19,4	15,7	10,9	16,6	12,9	18,5	17,6	17,0	18,0	9,2	11,2
2019→	16,6	12,3	9,8	8,3	12,6	12,7	17,0	16,3	19,0	18,2	12,3	14,4
2019→	7,3		6,0		9,5		16,3		21,0		18,5	
Tvrde (aspoň jeden pohár)	7,0	7,0	5,2	7,3	10,0	11,4	17,4	9,1	18,9	20,3	12,5	13,0
2011 – 2015	6,7	8,6	7,8	5,9	13,8	10,5	19,3	19,1	21,8	23,2	16,4	18,2
2019→	8,7	6,0	6,3	6,0	11,9	11,3	19,0	17,3	22,8	21,1	18,4	15,9
2019→	4,3		4,0		8,2		15,9		22,7		19,2	
Opitosť	3,4	2,8	2,2	2,5	5,5	6,4	12,5	15,8	16,4	20,5	13,7	16,0
2011 – 2015	2,9	4,7	4,1	3,8	9,1	7,9	16,6	14,8	24,0	23,5	20,8	22,5
2019→	5,3	2,8	3,8	3,4	9,1	7,8	16,9	14,0	23,3	20,8	21,6	21,0
2019→	2,1		2,3		5,8		13,3		21,4		21,4	
Iné drogy	-11		12		13		14		15		16+	
Marihuana alebo hašiš	0,1	0,1	0,1	0,3	0,4	1,1	1,5	4,1	3,5	8,2	5,4	8,2
2011 – 2015	0,6	1,1	0,8	1,3	2,7	3,0	5,7	6,5	10,4	14,4	12,6	18,3
2019→	1,4	0,9	1,2	0,9	2,7	2,2	6,4	5,7	12,8	10,9	19,6	18,6
2019→	0,9		0,7		1,8		5,0		10,3		16,5	
Amfetamíny	0,2	0,2	0,1	0,1	0,3	0,1	0,2	0,4	0,4	0,6	0,5	0,8
2011 – 2015	0,2	0,4	0,1	0,2	0,3	0,2	0,5	0,4	1,1	0,7	2,0	1,2
2019→	0,6	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,5	0,5	1,3	1,1
Trankvilizérya sedatíva***	0,3	0,2	0,2	0,2	0,4	0,4	1,0	1,1	1,1	2,2	1,2	2,2
2011 – 2015	0,3	0,7	0,2	0,2	0,5	0,4	1,0	0,8	1,5	1,4	2,3	1,9
2019→	0,6	0,9	0,1	0,9	0,3	0,5	0,5	1,1	1,1	2,2	2,0	4,1
Extáza	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,3	0,1	0,5	0,2	0,7
2011 – 2015	0,1	0,5	0,0	0,1	0,2	0,3	0,4	0,7	1,4	2,0	3,6	3,9
2019→	0,8	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,5	0,3	1,3	0,7	2,8	1,9
Inhaláty	0,7	0,4	0,4	0,3	0,6	0,5	0,9	1,2	0,8	1,8	0,6	1,1
2011 – 2015	0,5	1,3	0,5	0,6	0,8	0,9	1,8	1,5	2,0	2,0	1,7	2,0
2019→	1,3	0,6	0,5	0,3	0,5	0,3	1,1	0,8	1,5	0,9	1,8	1,2

*Pozn.: Trendy z rokov 1995-2003 nie sú presne porovnateľné kvôli zmenenej škále merania (prvé užitie v 11 a menej rokoch je zlúčené s užitím v 10 rokoch a 9 rokoch a menej).

**Pozn.: Prvý riadok: ESPAD za roky 1995 a 1999; druhý: za roky 2003 a 2007; tretí: za roky 2011 a 2015.

*** Pozn.: Bez lekárskeho predpisu.

[‡] V roku 2019 sa rok prvého užitia nelegálnej drogy prestal v ESPAD centrálne sledovať – okrem marihuany

Tab. ST 11. Vnímaná dostupnosť drog.

V percentách odpovede „Veľmi ľahko“ alebo „Dost' ľahko“*

Alko- hol	Chlapci							Dievčatá							Spolu						
	19 95	19 99	20 03	20 07	20 11	20 15	20 19	19 95	19 99	20 03	20 07	20 11	20 15	20 19	19 95	19 99	20 03	20 07	20 11	20 15	20 19
Pivo	89,4	94,5	97,2	92,6	87,5	89,0	86,2	83,5	91,0	96,9	90,2	85,7	89,6	86,7	86,7	92,7	97,0	91,3	86,7	89,3	86,4
Víno	87,9	92,9	96,3	90,1	85,6	81,9	78,1	83,8	90,9	96,2	90,8	85,5	84,2	81,7	86,0	91,8	96,2	90,4	85,5	83,0	79,9
Tvrde	77,2	85,5	91,9	83,7	80,4	74,6	68,3	67,1	77,8	88,0	77,9	74,3	71,0	66,3	72,6	81,4	89,7	80,8	77,5	72,8	67,3
Iné drogy	19 95	19 99	20 03	20 07	20 11	20 15	20 19	19 95	19 99	20 03	20 07	20 11	20 15	20 19	19 95	19 99	20 03	20 07	20 11	20 15	20 19
Kanabis hašiš	34,3	51,8	63,1	68,3	55,6	52,0	49,4	23,9	40,2	50,0	55,3	48,1	52,0	48,5	29,5	45,6	56,0	61,8	52,1	52,0	49,0
Amfeta- míny	9,4	16,1	17,5	17,0	12,9	9,9	13,6	6,3	12,4	14,1	13,1	11,2	10,8	12,6	8,0	14,1	15,6	15,0	12,1	10,0	13,1
Sedatíva a trankvi- lizéry	11,1	18,6	19,4	20,9	15,3	20,0	22,0	13,7	20,3	20,8	22,7	18,7	29,9	23,2	12,3	19,5	20,3	21,8	16,9	24,8	22,7
Extáza	5,6	18,5	28,3	36,8	21,2	19,2	28,0	3,5	16,9	24,5	32,7	21,3	21,1	28,7	4,7	17,6	26,2	34,8	21,2	20,2	28,4

* Pozn: Percento všetkých respondentov, čo odpovedali na každú otázku.

Tab. ST 12. Situácia rodiny v porovnaní s inými rodinami na Slovensku

Údaje sú v percentách*.

Pohlavie Rok**	Chlapci						Dievčatá						Všetci študenti					
	1999	2003	2007	2011	2015	2019	1999	2003	2007	2011	2015	2019	1999	2003	2007	2011	2015	2019
Oveľa lepšia	8,4	7,2	8,1	11,1	8,1	8,2	8,6	7,9	8,7	10,5	7,9	7,8	8,5	7,6	8,4	10,8	8,0	8,0
O dost' lepšia	15,4	17,2	17,7	17,0	17,4	21,5	14,0	16,3	16,4	17,7	17,6	19,2	14,7	16,7	17,1	17,4	17,5	20,3
O čosi lepšia	30,8	31,9	29,7	30,1	31,1	33,5	25,7	26,9	27,4	26,6	29,1	32,2	28,1	29,1	28,6	28,4	30,1	32,8
Asi rovnaká	37,7	36,6	37,3	34,9	34,9	30,4	41,6	38,0	38,3	35,8	36,4	33,6	39,8	37,4	37,8	35,4	35,6	32,0
O čosi horšia	6,2	6,0	6,0	5,0	6,7	5,0	7,8	8,9	7,1	6,9	7,3	5,5	7,0	7,6	6,6	5,9	7,0	5,3
O dost' horšia	1,2	1,0	0,9	1,2	1,2	0,9	1,7	1,4	1,4	1,8	1,3	1,3	1,4	1,2	1,1	1,5	1,2	1,1
Oveľa horšia	0,3	0,2	0,4	0,7	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,4	0,4	0,5	0,4	0,5	0,7	0,5	0,4

* Pozn.: Percento všetkých respondentov s odpoveďou na každú otázku.

** Pozn.: V roku 1995 táto otázka v dotazníku ESPAD ešte nebola zaradená.

Tab. ST 13. Vnímané riziko drog. (ESPAD 2003 až 2019)

Údaje sú v percentách.

Riziko:	Chlapci			Dievčatá			Spolu		
	Mierne	Stredné	Veľké	Mierne	Stredné	Veľké	Mierne	Stredné	Veľké
Legálne drogy									
občasné fajčenie 2003: cigariet *	45,0	29,7	10,1	52,6	28,5	7,5	49,2	29,0	8,7
2007:	37,1	27,0	13,6	41,7	29,8	13,4	39,4	28,4	13,5
2011:	35,5	25,4	14,1	41,1	28,5	13,7	38,1	26,9	13,9
2015:	39,6	28,3	11,3	44,9	29,0	9,2	42,1	28,7	10,3
2019→	38,4	31,1	11,2	44,2	29,5	9,6	41,3	30,3	10,4
fajčenie jednej alebo viac škatuliek denne	5,6	26,2	65,4	4,4	23,0	70,6	4,9	24,0	68,3
2007:	10,3	27,0	52,1	9,5	25,0	60,3	9,9	26,0	56,2
2011:	11,5	23,8	50,3	9,4	23,2	60,0	10,5	23,5	54,9
2015:	9,1	25,2	56,8	8,7	23,6	63,2	8,9	24,2	59,9
2019→	6,7	22,8	61,4	6,9	22,2	66,0	6,8	22,5	63,7
Skoro každý deň vypiť 1 – 2 poháre	35,0	33,8	12,4	33,0	41,5	15,4	33,9	38,1	14,1
2007:	34,9	29,1	12,7	29,4	36,7	19,9	32,1	32,9	16,3
2011:	32,9	28,3	13,2	30,4	36,7	19,8	31,7	32,2	16,3
2015:	34,3	30,1	13,0	32,8	38,0	16,6	33,6	33,9	14,8
2019→	34,8	29,1	11,9	31,7	36,7	17,4	33,3	33,0	14,7
Skoro každý deň vypiť 4 – 5 pohárov	12,4	34,3	47,5	6,0	31,6	59,3	8,8	32,8	54,1
2007:	16,3	33,0	39,2	10,0	31,0	52,7	13,1	32,0	46,0
2011:	16,0	31,2	36,7	9,2	31,0	51,9	12,8	31,1	43,9
2015:	14,6	33,3	41,4	9,9	32,6	53,5	12,4	33,0	47,2
2019→	11,5	31,5	45,7	8,4	28,5	57,4	10,0	30,0	51,6
vypiť 5 a viac pohárov každý víkend	18,2	32,9	38,4	11,4	33,9	48,2	14,4	33,5	43,9
2007:	18,7	32,6	33,9	13,3	33,5	44,2	16,0	33,1	39,1
2011:	19,9	29,0	31,7	14,7	31,3	43,8	17,5	30,1	37,4
2015:	17,7	29,3	38,7	14,8	32,4	45,4	16,3	30,8	41,9
2019→	12,1	25,7	48,5	8,3	25,1	57,8	10,2	25,4	53,2
Iné drogy									
Vyskúšať 1 – 2-krát mariuanu alebo hašiš	25,8	16,3	19,7	26,2	19,5	27,7	26,0	18,1	24,2
2007:	28,2	15,9	17,4	29,6	20,6	22,4	28,9	18,3	19,9
2011:	27,4	15,2	16,2	29,5	19,4	20,7	28,4	17,2	18,3
2015:	25,0	14,3	17,0	30,3	18,4	17,3	27,5	16,3	17,1
2019→	23,6	11,4	12,4	31,2	15,5	11,5	27,4	13,5	12,0
Občas fajčiť mariuanu alebo hašiš	28,3	27,4	18,2	25,5	33,9	23,9	26,7	31,1	21,4
2007:	30,2	23,5	19,4	27,3	29,3	25,2	28,7	26,4	22,3
2011:	26,6	22,9	19,2	26,1	28,7	25,5	26,3	25,6	22,2
2015:	25,9	23,3	20,9	26,8	30,3	23,5	26,3	26,7	22,1
2019→	28,3	21,7	14,9	30,9	29,4	17,9	29,6	25,5	16,4
Pravidelne fajčiť mariuanu alebo hašiš	8,6	20,0	57,8	3,2	13,6	75,1	5,6	16,4	67,5
2007:	9,8	19,0	54,6	4,6	14,1	70,1	7,2	16,6	62,4
2011:	10,3	17,1	49,8	6,1	13,6	67,2	8,3	15,4	58,0
2015:	11,2	18,6	51,1	8,5	15,0	66,7	9,9	16,8	58,6
2019→	15,8	23,0	40,6	9,3	21,8	57,6	12,6	22,4	49,1

Skúsiť 1 – 2-krát amfetamíny	13,3	25,1	25,5	14,6	29,4	23,6	14,0	27,5	24,4	
	16,0	22,1	31,0	15,6	27,0	30,9	15,8	24,6	30,9	
	2011:	14,1	19,0	26,0	16,6	25,1	27,8	15,2	21,9	26,9
	2015:	12,4	22,7	37,6	16,4	28,9	31,7	14,3	25,7	34,8
	2019→	13,2	23,5	36,4	17,6	29,1	32,2	15,4	26,3	34,3
Pravidelne brať amfetamíny	1,1	6,5	59,9	0,8	5,6	68,9	0,9	6,0	65,0	
	2,2	6,3	64,7	1,1	4,7	73,1	1,6	5,5	68,9	
	2011:	2,7	9,4	59,4	1,8	7,8	73,4	2,2	8,6	66,0
	2015:	1,5	4,6	68,9	0,7	4,2	77,9	1,1	4,4	73,3
	2019→	2,2	7,3	67,2	1,6	6,3	75,8	1,9	6,8	71,5
Skúsiť 1 – 2-krát extázu	20,7	24,4	23,3	20,3	31,4	22,9	20,5	28,3	23,1	
	23,5	21,6	23,2	24,0	25,3	27,7	23,7	23,5	25,4	
	2011:	21,3	20,3	33,0	23,1	26,1	32,1	22,1	23,1	32,5
	2015:	21,0	23,7	26,4	23,9	26,9	27,1	22,4	25,3	26,7
	2019→	24,3	25,3	23,4	29,3	28,4	21,6	26,8	26,9	22,5
Pravidelne brať extázu	3,2	14,1	56,7	2,2	11,8	67,8	2,6	12,8	62,9	
	3,9	11,7	62,4	1,8	8,3	74,5	2,9	10,0	68,5	
	2011:	4,3	5,1	61,8	2,3	5,0	72,7	3,4	5,1	67,0
	2015:	3,3	10,3	65,6	2,1	8,3	77,0	2,7	9,3	71,1
	2019→	3,7	11,9	66,1	2,8	9,6	76,6	3,2	10,8	71,4

* Pozn.: Obyčajné písmo: výsledky z 2003; kurzíva: 2007; tučná kurzíva: **2011**; tučné písmo: **2015**

XI. DOTAZNÍK ESPAD 2019

Projekt európskeho školského prieskumu
o alkohole a iných drogách
www.espad.org

Dotazník o užívaní drog

Kým začneš, prečítaj si, prosím, toto:

Tento dotazník je súčasťou medzinárodného prieskumu o užívaní drog v Európe u študentov. Odpovie na neho vyše 100 000 študentov z viac ako 35 krajín. Celá štúdia sa volá ESPAD.

Dotazník je úplne anonymný – neuvádzaj v ňom svoje meno, ani žiadnu inú informáciu, ktorá by Ťa identifikovala. Keď ho vyplníš, vlož ho do obálky a sám/sama ju zalep. Až všetci skončia, obálky pozbiera anketár.

Vašu triedu sme do prieskumu vybrali náhodne. Tento prieskum na Slovensku vykonávajú Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, Úrad verejného zdravotníctva SR a Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave. Účasť na prieskume je dobrovoľná. Ak máš voči ktorejkoľvek z otázok nejakú námietku, jednoducho ju vynechaj. Je dôležité, aby si odpovedal/a na každú otázku tak uvážlivo a úprimne, ako je to len možné. Výsledky nebudú prezentované za jednotlivé triedy či školy a maj tiež na pamäti, že Tvoje odpovede sú v celom rozsahu anonymné.

Ak si nevieš vybrať odpoveď, ktorá Ťa presne vystihuje, označ tú, ktorá k nej má najbližšie. Svoju odpoveď na každú otázku zaznamenaj do zodpovedajúceho štvorčeka ako "X". Ak sa budeš chcieť na voľáčo spýtať, zodvihni ruku, aby Ti anketár poradil.

Vopred ďakujeme za účasť na prieskume! Prosím začni.

© Adaptácia slovenskej verzie: prof. PhDr. Alojz Nociar, CSc. Bratislava, december 2018
Kontakt: **VÚDPaP**, Cyprichova 42, 83105 Bratislava; telefón: 02 43420973; 0904 198197 (koordinátor ESPAD)
ÚVZSR, Trnavská cesta 52, 82645 Bratislava; telefón: 49284380 (zber dát pre ESPAD cez sieť RÚVZ)
VŠZaSP, Palackého 1, 81000 Bratislava; telefón: 577 80 613; 0911 212367 (hlavný výskumník ESPAD)

Úvodné otázky sa týkajú bežných údajov o Tebe a o niektorých veciach, ktorým sa môžeš venovať

1. Akého si pohlavia?

1 mužského

2 ženského

2. Kedy si sa narodil/narodila?

Rok:

Mesiac: (01=január; 02=február....12=december)

3. Ako často (ak vôbec) robíš každú z nasledovných vecí?

Označ jeden štvorček v každom riadku.

	Zopár rás Nikdy	Raz-dvakrát do roka	Aspoň raz za mesiac	Skoro za týždeň	každý deň
a) Hrávam počítačové hry	☐	☐	☐	☐	☐
b) Aktívne športujem, robím atletiku či cvičím.....	☐	☐	☐	☐	☐
c) Čítam knihy zo záujmu, alebo pre radosť (učebnice sa nerátajú)	☐	☐	☐	☐	☐
d) Chodievam večer von (na diskotéku, do kaviarne, na párty atď.)	☐	☐	☐	☐	☐
e) Venujem sa iným hobby (hudobný nástroj, spev, maľovanie, písanie atď.)	☐	☐	☐	☐	☐
f) Chodím s kamarátmi do nákupných centier, či na ulicu, do parku len tak pre zábavu	☐	☐	☐	☐	☐
g) Používam internet vo svojom voľnom čase (chat, hľadanie muziky, hranie hier, sociálne siete, videá, atď.)	☐	☐	☐	☐	☐
h) Hrávam na hracích automatoch (takých, kde sa dajú vyhrať peniaze).....	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5

4. Koľko dní si za MINULÝCH 30 DNÍ chýbal/a na jednej alebo viac vyučovacích hodinách?

Označ jeden štvorček v každom riadku.

	Ani deň	1 deň	2 dni	3-4 dni	5-6 dní	7 dní a viac
a) Kvôli chorobe	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Ulial/a si sa ("blicoval/a" si)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Pre iné príčiny.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6

Nasledujúce otázky sú o fajčení tabaku (bežných cigariet, ale s výnimkou e-cigariet)

5. Čo myslíš, aké ťažké by pre teba bolo získať cigarety (s výnimkou e-cigariet), ak by si chcel/a?

- 1 Nemožné
 2 Veľmi ťažké
 3 Dost' ťažké
 4 Dost' ľahké
 5 Veľmi ľahké
 6 Neviem

6. Koľko ráz (ak vôbec) si počas svojho života fajčil/a cigarety (s výnimkou e-cigariet)?

Počet prípadov →	0	1-2	3-5	6-9	10-19	20-39	40 a viac
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6	7

7. Ako často si fajčil/a cigarety (s výnimkou e-cigariet) počas PREDCHÁDZAJÚCICH 30 DNÍ ?

- 1 Vôbec nie
 2 Menej ako 1 cigaretu týždenne
 3 Menej ako 1 cigaretu denne
 4 1-5 cigariet za deň
 5 6-10 cigariet za deň
 6 11-20 cigariet za deň
 7 Viac ako 20 cigariet za deň

8. Kedy si (ak vôbec) po PRVÝ RAZ urobil/a niektorú z nasledujúcich vecí?

Označ jeden štvorček v každom riadku.

	Nikdy	9 a menej rokov	10 rokov	11 rokov	12 rokov	13 rokov	14 rokov	15 rokov	16 a viac rokov
a) Vyfajčil/a prvú cigaretu..... (s výnimkou e-cigariet)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Začal/a fajčiť každý deň..... (s výnimkou e-cigariet)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6	7	8	9

Nasledujú otázky o produktoch, ktoré obsahujú nikotín: vodná fajka (shisha, resp. šiša), elektronické cigarety (e-cigarety), žuvací tabak (tzv. „snus“) a horúci-ale-nehoriaci tabak

9. Fajčil si už niekedy elektronické cigarety (e-cigarety)?

Označ všetko čo platí

- 1 Áno, za posledných 30 dní
 1 Áno, za posledných 12 mesiacov
 1 Áno, pred viac ako 12 mesiacmi
 1 Nikdy

10. Fajčil si už niekedy elektronické cigarety (e-cigarety) počas PREDCHÁDZAJÚCICH 30 DNÍ ?

- 1 Vôbec nie
 2 Menej ako raz týždenne
 3 Aspoň raz týždenne
 4 Skoro každý deň alebo každý deň

11. Kedy si (ak vôbec) po PRVÝ RAZ urobil/a niektorú z nasledujúcich vecí?

Označ jeden štvorček v každom riadku.

	Nikdy	9 rokov alebo menej	10 rokov	11 rokov	12 rokov	13 rokov	14 rokov	15 rokov	16 rokov	17 rokov alebo viac
a) Vyfajčil/a prvú e-cigaretu.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Začal/a fajčiť e-cigarety denne.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

12. Keď si prvýkrát fajčil e-cigarety, aký bol tvoj vzťah k tabaku?

- 1 Nikdy som nevyskúšal/a e-cigarety
 2 Nikdy som neužil/a žiadny tabak
 3 Občas som užil/a tabak
 4 Pravidelne som užíval/a tabak

13. Prečo si prvýkrát vyskúšal e-cigarety?

Označ všetko čo platí

- 1 Nikdy som nevyskúšal/a e-cigarety
 1 Aby som prestal/a fajčiť tabakové cigarety
 1 Zo zvedavosti
 1 Lebo kamaráti/iní ľudia mi ponúkli e-cigaretu
 1 Žiaden z vyššie uvedených dôvodov

14. Keď si prvýkrát vyskúšal e-cigarety, čo tá prvá z nich obsahovala?

Označ všetko čo platí

- 1 Nikdy som nevyskúšal/a e-cigarety
 1 Nikotín
 1 Aromatickú zmes
 1 Nevieť čo to bolo

15. Fajčil si už niekedy vodnú fajku, či užil žuvací tabak („snus“), horúci-ale-nehoriaci tabak?

Označ všetko čo platí

	Nikdy	Áno, ale pred viac ako 12 mesiacmi	Áno, za posledných 12 mesiacov	Áno, za posledných 30 dní
Vodnú fajku (shisha, resp. šiša).....	☐	☐	☐	☐
Žuvací tabak („snus“).....	☐	☐	☐	☐
Horúci-ale-nehoriaci tabak.....	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4

Ďalšie otázky sú o ALKOHOLICKÝCH NÁPOJOCH – vrátane piva, jablčného muštu („cider“), vopred namiešaných nápojov (zvaných aj „alkopops“), vína a destilátov

16. Čo myslíš, aké ťažké by bolo získať nižšie uvedené alkoholické nápoje, ak by si ich chcel/a?

Označ jeden štvorček v každom riadku.

	Nemožné	Veľmi ťažké	Dost' ťažké	Dost' ľahké	Veľmi ľahké	Neviem
a) Pivo (tradičné i Radler; nealkoholické pivo sa neráta).....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Cider (jablčný mušt s obsahom alkoholu cca do 5%).....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Vopred namiešané nápoje (strek, tzv. alkopops cca 5%).....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Víno.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Destilát.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6

17. Koľko ráz (ak vôbec) si vypil/a nejaký alkoholický nápoj?

Označ jeden štvorček v každom riadku.

	Počet prípadov → 0	1-2	3-5	6-9	10-19	20-39	40+
a) Za celý život.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Minulých 12 mesiacov.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Posledných 30 dní.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6	7

18. Spomeň si na MINULÝCH 30 DNÍ. Koľko ráz (ak vôbec) si vypil/a niektorý z nasledujúcich alkoholických nápojov?

Označ jeden štvorček v každom riadku.

	Počet prípadov → 0	1-2	3-5	6-9	10-19	20-39	40 a viac
a) Pivo (nealkoholické pivo sa neráta).....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Cider.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Vopred namiešané nápoje.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Víno.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Destilát.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6	7

Nasledujúce otázky sú o dni, kedy si posledne pil/a alkohol

19. Keď si posledne pil/a alkoholický nápoj, ktorý deň to bolo?

- 1 Vôbec nikdy nepijem alkohol
- 2 Pred 1 – 7 dňami
- 3 Pred 8 – 14 dňami
- 4 Pred 15 – 30 dňami
- 5 Pred 1 mesiacom – 1 rokom
- 6 Pred viac ako 1 rokom

20. Spomeň si na POSLEDNÝ DEŇ, v ktorom si vypil/a nejaký alkohol? Ktorý z nasledujúcich nápojov si vtedy pil/a?

Označ všetko, čo Ťa vystihuje.

- 1 Vôbec nikdy nepijem alkohol
- 1 Pivo (bežné, i Radler)
- 1 Cider
- 1 Vopred namiešané nápoje (do 5% alkoholu)
- 1 Víno
- 1 Destiláty

20a. Keď si ostatný raz pil/a nejaký alkohol, bolo to PIVO (vrátane Radlera)? Ak áno, koľko asi?

- 1 Vôbec nikdy nepijem pivo
- 2 Nepil/a som pivo, keď som posledne pil/a alkohol
- 3 < 50 cl (menej než „malé pivo“)
- 4 50–100 cl (1-2 fľaše, alebo „veľké pívá“)
- 5 101–200 cl (3-4 fľaše, alebo „veľké pívá“)
- 6 >200 cl (5 a viac fliaš, alebo „veľkých pív“)

20b. Keď si ostatný raz pil/a nejaký alkohol, bol to CIDER? Ak áno, koľko asi? (Nepatrí sem mušt bez obsahu alkoholu)

- 1 Vôbec nikdy nepijem cider
- 2 Nepil/a som cider, keď som posledne pil/a alkohol
- 3 <50cl (menej než fľašku či plechovku; < 5 deci)
- 4 50–100 cl (1-2 fľašky či plechovky (pol až 1 liter)
- 5 101–200 cl (3-4 fľašky či plechovky (1 až 2 litre)
- 6 >200 cl (5 a viac fliaš, či plechoviek (>2 litre)

20c. Keď si ostatný raz pil/a nejaký alkohol, boli to vopred namiešané nápoje (s obsahom cca od 4,5 do 5% alkoholu)? Ak áno, koľko asi?

- 1 Vôbec nikdy nepijem alkopops
- 2 Nepil/a som alkopops, keď som posledne pil/a alkohol
- 3 <50cl (menej než fľašku či plechovku; < 5 deci)
- 4 50–100 cl (1-2 fľašky či plechovky (pol až 1 liter)
- 5 101–200 cl (3-4 fľašky či plechovky (1 až 2 litre)
- 6 >200 cl (5 a viac fliaš, či plechoviek (>2 litre)

20d. Keď si ostatný raz pil/a nejaký alkohol, bolo to VÍNO? Ak áno, koľko asi?

- 1 Vôbec nikdy nepijem víno
- 2 Nepil/a som víno, keď som posledne pil/a alkohol
- 3 < 20 cl (menej ako 2 deci)
- 4 20-40 cl (2 až 4 deci; menej než pol litra)
- 5 41-74cl (4-7,5 deci; pol až trištvrte litra)
- 6 > 74cl (viac ako 7,5 deci; sedmičku vína a viac)

20e. Keď si ostatný raz pil/a nejaký alkohol, bolo to TVRDÉ (rôzne destiláty)? Ak áno, koľko asi?

- 1 Vôbec nikdy nepijem tvrdé
- 2 Nepil/a som tvrdé, keď som posledne pil/a alkohol
- 3 < 8 cl (menej ako 2 poháriky; menej ako 1 deci)
- 4 9-15 cl (2-3 poháriky; 1 až 1,5 deci)
- 5 16-24cl (4-5 pohárov; 1,5 až 2,5 deci)
- 6 >24 cl (viac ako 5 pohárov; 2,5 deci a viac)

20f. Označ na škále od 1 do 10 ako opitý si bol/a, keď si posledne pil/a alkohol (Ak si necítil/a účinok, označ štvorček č. „1“)

Tak opitý/á, že som si

Vôbec nie nič nezapamätal/a

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

- 11 Vôbec nepijem alkohol

Nasledujúce otázky sú o konzumácii alkoholu počas predchádzajúcich 30 dní

21. Spomeň si ešte raz na POSLEDNÝCH 30 DNÍ. Koľko ráz (ak vôbec) si vypil/a päť alebo viac dávok alkoholu po sebe? ("Dávka" je pohár vína (asi 2 deci), pol litra piva, či 1 poldeci destilátu.)

- 1 Ani raz
- 2 1 raz
- 3 2 razy
- 4 3-5 krát
- 5 6-9 krát
- 6 10 alebo viackrát

Ďalšie otázky sa taktiež týkajú alkoholu

22. Koľkokrát si sa opil/a tak, že si sa potácal/a, nedokázal/a poriadne rozprávať, vracal/a si, alebo sa nepamätal/a na to, čo sa stalo?

Označ jeden štvorček v každom riadku.

	Počet prípadov → 0	1-2	3-5	6-9	10-19	20-39	40+
a) Za celý život.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Minulých 12 mesiacov.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Posledných 30 dní.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6	7

23. V akom veku si (ak vôbec) po PRVÝ RAZ urobil/a niektorú z nasledujúcich vecí?

Označ jeden štvorček v každom riadku.

	Nikdy	9 rokov alebo menej	10 rokov	11 rokov	12 rokov	13 rokov	14 rokov	15 rokov	16 rokov	17 rokov alebo viac
a) Vypil/a alkohol (aspoň 1 pohár).....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Opil/a sa z alkoholu	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Vypil/a pivo (alebo Radler).....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Vypil/a víno.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Vypil/a destilát.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

24. Počas MINULÝCH 12 MESIACOV ako často si pil/a

Označ jeden štvorček v každom riadku

	Nikdy	Zriedka	Občas	Zväčša	Vždy
a) lebo Ti to pomáha užívať si na párty?.....	☐	☐	☐	☐	☐
b) lebo Ti to pomáha proti smútku a nervozite?.	☐	☐	☐	☐	☐
c) aby si prekonal/a zlú náladu?	☐	☐	☐	☐	☐
d) lebo máš rád/rada ten pocit?	☐	☐	☐	☐	☐
e) aby si sa dostal/a do dobrej nálady?	☐	☐	☐	☐	☐
f) lebo sa tak dá stretávať a lepšie baviť?	☐	☐	☐	☐	☐
g) aby si zapadol/la do obľúbenej partie?	☐	☐	☐	☐	☐
h) lebo to zlepšuje párty a oslavy?	☐	☐	☐	☐	☐
i) aby si zabudol/la na svoje problémy?.....	☐	☐	☐	☐	☐
j) pretože je to proste zábava?	☐	☐	☐	☐	☐
k) aby si sa stal/a obľúbeným/nou?	☐	☐	☐	☐	☐
l) aby si sa necítil/a byť mimo?	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5

Trankvilizéry a sedatíva, ako Diazepam, Radepur atď. občas predpisujú lekári, aby ľuďom pomohli upokojiť sa, zaspať alebo sa uvoľniť. Predpokladá sa, že lekáreň ich vydávajú len na recept.

25. Užíval/a si niekedy trankvilizéry alebo sedatíva, pretože ti ich predpísal lekár?

- 1 Nie, nikdy
 2 Áno, ale menej ako 3 týždne
 3 Áno, 3 alebo viac týždňov

Nasledujúce otázky sa týkajú marihuany a hašiša (kanabisu).

26. Čo myslíš, aké ťažké by pre teba bolo získať marihuanu alebo hašiš (kanabis), ak by si chcel/a?

- 1 Nemožné
 2 Veľmi ťažké
 3 Dost' ťažké
 4 Dost' ľahké
 5 Veľmi ľahké
 6 Nevie

27. Koľko ráz (ak vôbec) si užil/a marihuanu alebo hašiš (kanabis)?

Označ jeden štvorček v každom riadku.

	Počet prípadov →	0	1-2	3-5	6-9	10-19	20-39	40 a viac
a) Za celý život		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Minulých 12 mesiacov		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Posledných 30 dní.....		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		1	2	3	4	5	6	7

28. Kedy si (ak vôbec) po PRVÝ RAZ vyskúšal marihuanu alebo hašiš (kanabis)?

- 1 Nikdy
- 2 Mal/a som 9 alebo menej rokov
- 3 Mal/a som 10 rokov
- 4 Mal/a som 11 rokov
- 5 Mal/a som 12 rokov
- 6 Mal/a som 13 rokov
- 7 Mal/a som 14 rokov
- 8 Mal/a som 15 rokov
- 9 Mal/a som 16 rokov
- 10 Mal/a som 17 alebo viac rokov

29. Užil si kanabis počas POSLEDNÝCH 12 MESIACOV?

1 Nie

2 Áno —————> **Stalo sa Ti niečo z nasledujúcich vecí za POSLEDNÝCH 12 MESIACOV?**

Označ jeden štvorček v každom riadku.

	Nikdy	Zriedka	Z času -načas	Dost' často	Veľmi často
a) Fajčil/a si kanabis pred poludním?.....	☐	☐	☐	☐	☐
b) Fajčil/a si kanabis, keď si bol/a sama?.....	☐	☐	☐	☐	☐
c) Mal/a si problémy s pamäťou, keď si fajčil/a kanabis?.....	☐	☐	☐	☐	☐
d) Povedali Ti priatelia alebo niekto z rodiny, že by si mal/a prestať alebo obmedziť fajčenie kanabisu?	☐	☐	☐	☐	☐
e) Pokúsil/a si sa prestať alebo obmedziť fajčenie kanabisu, ale bezúspešne?	☐	☐	☐	☐	☐
f) Mal/a si problémy kvôli užívaniu kanabisu (hádka, bitka, úraz, zlé výsledky v škole, atď.)?	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5

Nasledujúce otázky sa týkajú užívania niektorých ďalších drog.

30. Čo myslíš, aké ťažké by pre teba bolo získať čokoľvek z nižšie uvedeného, ak by si chcel/a?

Označ jeden štvorček v každom riadku.

	Nemožné	Veľmi ťažké	Dost' ťažké	Dost' ľahké	Veľmi ľahké	Neviem
a) Amfetamíny (psychoton, benzedrin a pod.).....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Metamfetamíny (ako pervitín).....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Trankvilizéry a sedatíva (na upokojenie)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Extáza	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Kokain	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6

31. V koľkých prípadoch (ak vôbec) si niekedy užil/a.... ?

Označ jeden štvorček v každom riadku.

	Počet prípadov → 0	1-2	3 alebo viac
a) Extázu za celý život.....	☐	☐	☐
b) Extázu za minulých 12 mesiacov.....	☐	☐	☐
c) Amfetamíny za celý život.....	☐	☐	☐
d) Amfetamíny za minulých 12 mesiacov.....	☐	☐	☐
e) Metamfetamíny (pervitín) za celý život.....	☐	☐	☐
f) Metamfetamíny (pervitín) za minulých 12 mesiacov.....	☐	☐	☐
g) Kokaín za celý život.....	☐	☐	☐
h) Kokaín za minulých 12 mesiacov.....	☐	☐	☐
i) Krek za celý život.....	☐	☐	☐
j) Krek za minulých 12 mesiacov.....	☐	☐	☐
k) Heroín za celý život.....	☐	☐	☐
l) Heroín za minulých 12 mesiacov.....	☐	☐	☐
	1	2	3

32. Koľko ráz (ak vôbec) si čuchal/a prchavú látku (toluén, rozpúšť'adlá) kvôli účinkom na náladu?

Označ jeden štvorček v každom riadku.

	Počet prípadov → 0	1-2	3 alebo viac
a) Za celý život.....	☐	☐	☐
b) Za minulých 12 mesiacov.....	☐	☐	☐
c) Za minulých 30 dní.....	☐	☐	☐
	1	2	3

33. Koľko ráz (ak vôbec) si počas svojho života užil/a niektorú z nasledujúcich drog?

Označ jeden štvorček v každom riadku.

	Počet prípadov → 0	1-2	3 alebo viac
a) LSD alebo iné halucinogény.....	☐	☐	☐
b) "Magické huby" (ako lysohlávka a pod.).....	☐	☐	☐
c) GHB.....	☐	☐	☐
d) Relewin.....	☐	☐	☐
e) Drogy som bral/a injekčne (ako heroín, kokaín, amfetamíny).....	☐	☐	☐
	1	2	3

34. Koľko ráz (ak vôbec) si počas svojho života užil/a niektorú z nasledujúcich drog?

Označ jeden štvorček v každom riadku.

	Počet prípadov → 0	1-2	3 alebo viac
a) Lieky na upokojenie (trankvilizéry), sedatíva (bez lekárskeho receptu)..	☐	☐	☐
b) Anabolické steroidy.....	☐	☐	☐
c) Alkohol spolu s tabletami pre zvýšenie účinku či zmenu nálady.....	☐	☐	☐
d) Analgetiká (lieky na tlmenie bolesti).....	☐	☐	☐
e) Fentanyl.....	☐	☐	☐

Nasledujúce otázky sa zaoberajú novými drogami.

V posledných rokoch sa začali objavovať nové syntetické drogy a ďalšie psychoaktívne látky aj na prírodnej báze, ktorých účinky sú podobné, ako pri tradičných nelegálnych drogách (ako marihuana, extáza, kokaín a pod.). Tieto látky sa niekedy volajú – nové syntetické drogy, „legal highs“, „výskumné chemikálie“. Vyskytujú sa v rôznych formách, ako napr. bylinné zmesi, kryštály, prášok, tablety, kúpeľné soli a pod.

35. Užil/a si niekedy v živote takéto nové drogy?

Označ jeden štvorček v každom riadku.

	Počet prípadov →	0	1-2	3 alebo viac	Neviem/nie som si istý/á
a) Za celý život.....		☐	☐	☐	☐
b) Za minulých 12 mesiacov.....		☐	☐	☐	☐
		1	2	3	4

36. Ak si ich užil/a za MINULÝCH 12 Mesiacov, aký vzhľad/formu mali tie „nové drogy“ ?

Označ všetko, čo sa na teba vzťahuje

- Neužil/a som také drogy za minulých 12 mesiacov
- Bylinná zmes na fajčenie s účinkami podobnými drogám
- Prášky, kryštály alebo tablety s účinkami podobnými drogám
- Tekutiny (roztoky) s účinkami podobnými drogám
- Niečo iné.....

37. Koľko ráz (ak vôbec) si počas svojho života užil/a niektorú z nasledujúcich drog?

Označ jeden štvorček v každom riadku.

	Počet prípadov →	0	1-2	3 alebo viac
a) Syntetické kanabinoidy („Spice“)		☐	☐	☐
b) Syntetické katinóny (mefedron, „subkoka“)		☐	☐	☐
c) Bylinnú zmes „Herba“		☐	☐	☐
d) Šalviu divotvornú („Salvia divinorum“)		☐	☐	☐
		1	2	3

Nasledujúce otázky sa týkajú rozličných návykových látok.

38. Nakoľko podľa teba EUDIA RISKUJÚ, že si môžu uškodiť (fyzicky alebo ináč), v prípade, že...

Označ jeden štvorček v každom riadku

	Bez rizika	Mierne riziko	Stredné riziko	Veľké riziko	Neviem
a) občas fajčia cigarety	☐	☐	☐	☐	☐
b) fajčia jednu alebo viac krabičiek denne	☐	☐	☐	☐	☐
c) skúsia raz-dvakrát e-cigarety	☐	☐	☐	☐	☐
d) skoro každý deň si vypijú 1-2 poháre.....	☐	☐	☐	☐	☐
e) skoro každý deň si vypijú 4-5 pohárov	☐	☐	☐	☐	☐
f) každý víkend si vypijú 5 a viac pohárov ..	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5

39. Nakoľko podľa teba EUDIA RISKUJÚ, že si môžu uškodiť (fyzicky alebo ináč), v prípade, že...

Označ jeden štvorček v každom riadku

	Bez rizika	Mierne riziko	Stredné riziko	Veľké riziko	Neviem
a) vyskúšajú 1-2x marihuanu (kanabis, trávu)..	☐	☐	☐	☐	☐
b) príležitostne fajčia marihuanu alebo hašiš....	☐	☐	☐	☐	☐
c) pravidelne fajčia marihuanu alebo hašiš.....	☐	☐	☐	☐	☐
d) 1-2 krát vyskúšajú extázu.....	☐	☐	☐	☐	☐
e) pravidelne berú extázu	☐	☐	☐	☐	☐
f) 1-2 krát vyskúšajú amfetamíny (ako pččko).	☐	☐	☐	☐	☐
g) pravidelne berú amfetamíny.....	☐	☐	☐	☐	☐
h) 1-2 krát vyskúšajú syntetické kanabinoidy...	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5

Nasledujúce otázky sa týkajú internetu a sociálnych sietí

40. Koľko hodín si za MINULÝCH 7 DNÍ strávil/a komunikovaním s inými na internete napr. cez sociálne siete, či Facebook, Skype, , Snapchat, Instagram, Kik a pod.?

Označ jeden štvorček v každom riadku.

	Ani jednu	Pol hodiny či menej	Asi hodinu	Asi 2-3 hodiny	Asi 4-5 hodín	6 hodín a viac
a) Za deň školského vyučovania	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Za deň mimo vyučovania (víkend, prázdniny).....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6

41. Do akej miery súhlasíš, alebo nesúhlasíš s nasledujúcimi tvrdeniami o sociálnych sieťach

(komunikácia s ostatnými na internete cez Facebook, Skype, Snapchat, Instagram, a pod.)?

Označ jeden štvorček v každom riadku

	Silne súhlasím	Čiastočne súhlasím	Ani tak, ani tak	Čiastočne nesúhlasím	Silne nesúhlasím
a) Myslím, že trávim príliš mnoho času na sociálnych sieťach.....	☐	☐	☐	☐	☐
b) Mávam zlú náladu, keď nemôžem byť on-line na sociálnych sieťach	☐	☐	☐	☐	☐
c) Moji rodičia hovoria, že trávim príliš mnoho času na sociálnych sieťach	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5

Nasledujúce otázky sa týkajú počítačových hier

42. Koľko hodín si za MINULÝCH 30 DNÍ strávil/a hraním hier s inými ľuďmi za použitia počítača, tabletu, konzoly, smartfónu či iného elektronického prístroja (strategické, dobrodružné, vojnové hry)?

Označ jeden štvorček v každom riadku.

	Ani jednu	Pol hodiny či menej	Asi hodinu	Asi 2-3 hodiny	Asi 4-5 hodín	6 hodín a viac
a) Za deň školského vyučovania	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Za deň mimo vyučovania (víkend, prázdniny)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6

43. Koľko dní si za MINULÝCH 7 DNÍ strávil/a hraním hier s inými ľuďmi za použitia počítača, tabletu, konzoly, smartfónu či iného elektronického prístroja (strategické, dobrodružné, vojnové hry)?

1 ☐ Ani jeden	5 ☐ 4 dni
2 ☐ 1 deň	6 ☐ 5 dní
3 ☐ 2 dni	7 ☐ 6 dní
4 ☐ 3 dni	8 ☐ 7 dní

44. Do akej miery súhlasíš, alebo nesúhlasíš s nasledujúcimi tvrdeniami o hraní hier na počítači, tablete, konzole, smartfóne alebo na inom elektronickom prístroji?

Označ jeden štvorček v každom riadku

	Silne súhlasím	Čiastočne súhlasím	Ani tak, ani tak	Čiastočne nesúhlasím	Silne nesúhlasím
a) Myslím, že trávim príliš mnoho času hraním hier.....	☐	☐	☐	☐	☐
b) Mávam zlú náladu, keď nemôžem tráviť čas hraním hier.....	☐	☐	☐	☐	☐
c) Moji rodičia hovoria, že trávim príliš mnoho času hraním hier.....	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5

Ďalšie otázky sa týkajú gamblingu – hrania o peniaze (hracie automaty, karty, kocky, stávky na šport, lotérie) na internete aj mimo internetu (v tradičných prostrediach)

45. Ako často (ak vôbec) si hral/a o peniaze za MINULÝCH 12 MESIACOV ?

- 1 V minulých 12 mesiacoch som nehral/a o peniaze
 2 Raz mesačne alebo menej
 3 2-4 krát mesačne
 4 2-3 krát alebo viac týždenne

46. Koľko času si hral/a o peniaze za TYPICKÝ DEŇ počas MINULÝCH 12 MESIACOV ?

- 1 V minulých 12 mesiacoch som nehral/a o peniaze
 2 Menej než 30 minút
 3 30 minút až hodinu
 4 Od 1 do 2 hodín
 5 Od 2 so 3 hodín
 6 3 hodiny alebo viac

47. Ako často si hral/a o peniaze viac ako dve hodiny (pri jednej príležitosti) počas MINULÝCH 12 MESIACOV ?

- 1 V minulých 12 mesiacoch som nehral/a o peniaze
 2 Nikdy
 3 Menej než raz mesačne
 4 Raz za mesiac
 5 Raz za týždeň
 6 Denne alebo skoro denne

48. Ak si hral/a o peniaze počas MINULÝCH 12 MESIACOV, ktoré z hier to boli?

Označ jeden štvorček v každom riadku.

	Nehral/a som tieto hry	1x mesačne či menej	2 až 4x mesačne	2 až 3x týždenne alebo viac
a) Hracie automaty (ovocné plody, „new slots“).....	☐	☐	☐	☐
b) Karty a kocky (poker, bridž, kocky atď.).....	☐	☐	☐	☐
c) Lotérie (scratch, bingo, keno atď.).....	☐	☐	☐	☐
d) Stávky na šport alebo zvieratá (kone, psy atď.).....	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4

49. Ak si hral/a o peniaze počas MINULÝCH 12 MESIACOV, ako často to bolo na INTERNETE?

- 1 V minulých 12 mesiacoch som nehral/a o peniaze
- 2 Internet som nikdy nepoužil/a na hranie o peniaze
- 3 Zriedka
- 4 Občas
- 5 Často
- 6 Vždy

A napokon si predstav ešte hranie o peniaze vo všeobecnosti:

50. Pocítil/a si už niekedy potrebu vyhrávať viac a viac peňazí?

- 1 Nie
- 2 Áno

51. Musel/a si už niekedy klamať pre Teba dôležitým ľuďom o koľko peňazí si hral?

- 1 Nie
- 2 Áno

Nasledujúce otázky sú o твоjich rodičoch. Ak ťa vychovávali adoptívni rodičia, nevlastní rodičia, alebo iné osoby, odpovedaj za nich. Ak máš napríklad nevlastného otca, aj biologického otca, odpovedz iba za toho, ktorý bol pri tvojej výchove dôležitejší.

52. Akú najvyššiu úroveň vzdelania dosiahol tvoj otec?

- 1 Skončil základnú školu, alebo menej
- 2 Skončil učňovku
- 3 Strednú školu (s maturitou)
- 4 Niekoľko semestrov na vysokej škole (neúplné VŠ vzdelanie)
- 5 Skončil vysokú školu (univerzitu, úplné VŠ vzdelanie)
- 6 Neviem
- 7 Nič z uvedeného

53. Akú najvyššiu úroveň vzdelania dosiahla tvoja matka?

- 1 Skončila základnú školu, alebo menej
2 Skončila učňovku
3 Strednú školu (s maturitou)
4 Niekoľko semestrov na vysokej škole (neúplné VŠ vzdelanie)
5 Skončila vysokú školu (univerzitu, úplné VŠ vzdelanie)
6 Neviem
7 Nič z uvedeného

54. Ako sa má tvoja rodina v porovnaní s inými rodinami na Slovensku?

- 1 Oveľa lepšie
2 O dosť lepšie
3 O niečo lepšie
4 Rovnako
5 O niečo horšie
6 O dosť horšie
7 Oveľa horšie

55. Ktorí z uvedených ľudí žijú v tej istej domácnosti/bydlisku, ako ty?

Označ všetko čo platí

1 ☐ Žijem sám/sama	1 ☐ Brat(ia)
1 ☐ Otec	1 ☐ Sestra(y)
1 ☐ Nevlastný otec	1 ☐ Starí rodičia (jeden alebo obaja)
1 ☐ Matka	1 ☐ Iný príbuzný (1 alebo viac)
1 ☐ Nevlastná matka	1 ☐ Nie príbuzná/é osoba/y (napr. na internáte a pod.)

56. Ako často o tebe platia nasledujúce vety?

Označ jeden štvorček v každom riadku.

	Skoro vždy	Často	Občas	Zriedka	Skoro nikdy
a) Moji rodičia určujú pravidlá toho, čo smiem robiť doma	☐	☐	☐	☐	☐
b) Rodičia určujú pravidlá toho, čo smiem robiť vonku.....	☐	☐	☐	☐	☐
c) Moji rodičia vedia, s kým som po večeroch.....	☐	☐	☐	☐	☐
d) Moji rodičia vedia, kde som po večeroch.....	☐	☐	☐	☐	☐
e) Ľahko si môžem požičať peniaze od matky alebo otca.....	☐	☐	☐	☐	☐
f) Ľahko dostanem peniaze ako dar od matky alebo otca	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5

57. Chceli by sme vedieť, čo si myslíš o nasledujúcich výrokoch. Prečítaj si ich pozorne, a potom sa pokús vyjadriť pocit, ktorý v Tebe vyvolali.

Označ jeden štvorček v každom riadku.

	Veľmi silne nesúhlasím	2	3	4	5	6	Veľmi silne súhlasím
a) Moja rodina sa mi naozaj snaží pomôcť	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Mám potrebnú emočnú podporu od rodiny	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Viem s rodinou hovoriť o mojich problémoch	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Rodina mi pomáha s mojimi rozhodnutiami....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6	7

58. Chceli by sme vedieť, čo si myslíš o nasledujúcich výrokoch. Prečítaj si ich pozorne, a potom sa pokús vyjadriť pocit, ktorý v Tebe vyvolali.

	Označ jeden štvorček v každom riadku.	Veľmi silne nesúhlasím	2	3	4	5	6	Veľmi silne súhlasím
a)	Moji priatelia sa mi naozaj snažia pomôcť	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b)	Môžem rátať s podporou priateľov	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c)	Delím sa s priateľmi o radosť aj smútok ..	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d)	Hovorím s priateľmi o mojich problémoch....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		1	2	3	4	5	6	7

59. Vedia tvoji rodičia, kde tráviš sobotné večery?

- 1 Vždy to vedia
 2 Dost' často to vedia
 3 Občas to vedia
 4 Obvykle to nevedia

60. Ak by si bol/a niekedy užil/a marihuanu alebo hašiš, myslíš si, že v tomto dotazníku by si to bol/a povedal/a?

- 1 Už som povedal/a, že som to užil/a
 2 Určite áno
 3 Asi áno
 4 Asi nie
 5 Určite nie

Nasledujúce otázky sa týkajú spôsobov správania, ktoré môžu byť proti určitým spoločenským pravidlám alebo zákonu. Dúfame, že odpovieš na všetky otázky. Ak ale naraziš na takú otázku, na ktorú nedokážeš odpovedať úprimne, radšej ju vynechaj a neodpovedz na ňu. Nezabúdaj, že tvoje odpovede sú anonymné.

61. Ako často si počas POSLEDNÝCH 12 MESIACOV ...

	Označ jeden štvorček v každom riadku.	Počet prípadov →				
		Vôbec nie	Jeden raz	Dva razy	3-4 razy	5 či viac ráz
a)	udrel/a niektorého zo svojich učiteľov	☐	☐	☐	☐	☐
b)	zamiešal/a sa do bitky v škole alebo v robote	☐	☐	☐	☐	☐
c)	zapojoval/a sa do bitky, v ktorej skupina tvojich priateľov bola proti inej skupine	☐	☐	☐	☐	☐
d)	poranil/a niekoho natoľko, že potreboval/a obväzy alebo lekára.....	☐	☐	☐	☐	☐
e)	použil/a akýkoľvek druh zbrane, aby si niečo získal/a od inej osoby	☐	☐	☐	☐	☐
f)	zobral/a niečo, čo ti nepatrilo, v cene nad 10 euro.....	☐	☐	☐	☐	☐
g)	zobral/a niečo z obchodu bez toho, aby si za to zaplatil/a.....	☐	☐	☐	☐	☐
h)	podpálil/a niečo zámerne na cudzom majetku.....	☐	☐	☐	☐	☐
i)	poškodil/a zámerne školský majetok.....	☐	☐	☐	☐	☐
j)	dostal/a sa do problému s políciou kvôli niečomu, čo si urobil/a	☐	☐	☐	☐	☐
		1	2	3	4	5

V predošlých častiach dotazníka boli otázky o sociálnych siet'ach, hrách a ďalších aktivitách na internete. Keďže priestor virtuálnej reality nebyva vždy bezpečný, zaujíma nás Tvoj názor na...

62. Máš informácie o bezpečnosti a možnostiach ochrany súkromia na internete?

Vyber a zakrúžkuj jednu alebo aj viac možností:

- 1 Nie, nemám
- 1 Áno, informácie mám zo školy
- 1 Áno, informácie mám od rodičov
- 1 Áno, informácie mám od kamarátov
- 1 Áno, informácie mám z internetu
- 1 Áno, informácie mám od niekoho iného (napíš koho:.....)

Otázky v ďalších častiach budú ešte o pití alkoholu a šikane. Predtým by sme chceli vedieť niečo o veku prvej ponuky alkoholu od dospelého, aj o veku, keď si prvýkrát pocítil/a jeho účinok.

63. Stalo sa, že ti niekto z dospelých ponúkol vypit' alkoholický nápoj?

- 1 Nie
- 2 Áno → *Ak áno, prvýkrát to bolo, keď som mal/a asi tak:..... rokov*

64. Stalo sa už niekedy, že si tvoj otec občas vypil priveľa?

- 1 Nie
- 2 Áno

65. Stalo sa už niekedy, že si tvoja mama občas vypila priveľa?

- 1 Nie
- 2 Áno

66. Už si sa niekedy podnapil/a (udrelo ti to do hlavy)?

- 1 Nie
- 2 Áno → *Ak áno, prvýkrát to bolo, keď som mal/a asi tak:..... rokov*

**Otázky v poslednej časti dotazníka sa týkajú pitia alkoholu za minulých 12 mesiacov
(výrazom „pitie“ sa myslí pitie alkoholu; výrazom „flaša“ flaša alkoholu)**

*Ak vôbec nepiješ alkoholické nápoje, prejdi k otázke S1. Ak piješ, hoci aj zriedka,
odpovedz na otázky od a1 do a30:*

- a1. Koľko si toho vypil/vypila, keď si posledne pil/pila?**
1 Bol/a som v nálade, alebo menej 2 Opil/a som sa 3 Nevedel/a som, čo robím
- a2. Ráno po pití bývaš často ako priotrávený/á a máš výčitky svedomia (pľúšť či „kocovinu“)?**
1 Nie 2 Áno
- a3. Stalo sa, že si sa zatriezva „rozklepal/a“ (tras rúk, vnútorná triaška), v dôsledku predošlého pitia?**
1 Nie 2 Občas 3 Skoro po každom pití
- a4. Cítiš sa telesne zle (vracanie, žalúdočné kŕče a pod.) následkom pitia?**
1 Nie 2 Občas 3 Skoro vždy keď pijem
- a5. Mal/a si už pocit, že je načase obmedziť svoje pitie – nie prestať úplne piť, ale piť menej?**
1 Nie 2 Áno
- a6. Ak sa chceš v spoločnosti dostať do takej nálady ako ostatní, potrebuješ si vypiť viac alkoholu než oni (alebo si dať 1-2 poháre vopred)?**
1 Nie, nikdy 2 Občas áno 3 Skoro vždy
- a7. Keď si vypiješ začne Ťa to „vodit“, takže sa tackáš, potkýnaš alebo motáš?**
1 Nie 2 Občas 3 Často
- a8. Cítil/a si niekedy nezvyklé teplo, alebo sa horúčkovito spotil/a v dôsledku predošlého pitia?**
1 Nie 2 Jeden raz 3 Niekoľko ráz
- a9. Hneval/a si sa niekedy, že ľudia kritizujú za tvoje pitie?**
1 Nie 2 Áno
- a10. Mávaš strach z toho, že keď pocítiš potrebu vypiť si, nebude nič poruke?**
1 Nie 2 Áno
- a11. Zvykneš mať flašu pri posteli (alebo niekde na dosah v spálni)?**
1 Nie 2 Áno
- a12. Stáva sa, že piješ potajomky, alebo si ukrývaš flaše?**
1 Nie 2 Áno
- a13. Mával/a si „okienka“ (t.j. zabudol/a časť z toho, čo sa stalo alebo povedalo počas pitia)?**
1 Nie, nikdy
2 Občas
3 Často
4 Skoro pri každom pití
- a14. Nosíš so sebou flašu alebo si ju držíš niekde poruke?**
1 Nie 2 Niekedy sa stane 3 Väčšinou je to tak
- a15. Po určitom čase abstinencie (nepitia) si skončil/a tak, že si znova začal/a veľa piť?**
1 Nie 2 Niekoľko ráz 3 Skoro každý raz

- a16. Opil/a si sa niekedy „do nemoty“ (nevedel/a si čo robíš, hovoríš, si odpadol/odpadla si a pod.)?**
 1 Nie 2 Tak raz za rok 3 Dva razy za rok alebo viac
- a17. Vyskytli sa u Teba svalové záškľby alebo krče (prípadne záchvat) po období pitia?**
 1 Nie 2 Jeden raz 3 Niekoľko rás
- a18. Ak už piješ, tak v kuse celý deň („dopĺňaš hladinku“)?**
 1 Nie 2 Áno
- a19. Po riadnej pitke Ti to myslelo pomalšie, ťažkopádne alebo nejasno?**
 1 Nie
 2 Áno, na niekoľko hodín
 3 Áno, jeden alebo dva dni
 4 Áno, viacej dní
- a20. Cítil/a si niekedy, že sa Ti prudko rozbúšilo srdce v dôsledku predchádzajúceho pitia?**
 1 Nie 2 Jeden raz 3 Niekoľko rás
- a21. Myslíš takmer neustále na pitie a alkohol?**
 1 Nie 2 Áno
- a22. Mal/a si niekedy pocit viny alebo sa cítil/a zle a trápilo ťa svedomie pre tvoje pitie?**
 1 Nie 2 Áno
- a23. Zistil/a si, že účinok 1-2 pohárov alkoholu je slabší, ako bol predtým (alebo trvá kratšie)?**
 1 Účinok je rovnaký
 2 Účinok sa trochu znížil
 3 Účinok je značne (zreteľne) slabší
- a24. Mal/a si v dôsledku pitia úzkostné stavy a čudné sny či pocity, ktoré Ti nahnali strach?**
 1 Nie 2 Raz alebo dvakrát 3 Často
- a25. Už si si ráno musel/a vypiť na upokojenie nervov alebo prekonanie zlých pocitov po pití – ako sú potenie, tras rúk, či tzv. „kocovina“?**
 1 Nie 2 Áno
- a26. Vzhľadom na „okná“ (stratu pamäti následkom pitia):**
 1 Nikdy si nemal/a okno
 2 Mal/a si okná, čo trvali menej ako hodinu
 3 Mal/a si okná, čo trvali niekoľko hodín
 4 Mal/a si okná, čo trvali deň alebo viac
- a27. Skúsil/a si na dlhší čas (2-4 týždne a viac) „přibrzdiť“, t.j. piť menej alebo zriedkavejšie, ale bezúspešne?**
 1 Nie 2 Raz či dvakrát 3 Už viacej rás
- a28. Piješ zväčša prvé 1-2 poháre na dúšok („do dna“), alebo zvykneš piť rýchlym tempom?**
 1 Nie 2 Áno
- a29. Dokážeš vo väčšine prípadov prestať piť po jednom-dvoch pohároch?**
 1 Nie 2 Áno
- a30. Ak pocítiš, že dobrá nálada z pitia alkoholu sa stráca, dáš si ešte 1-2 poháre, aby sa ti vrátila?**
 1 Nie, nikdy 2 Občas áno 3 Skoro vždy

V poslednej časti dotazníka sú otázky o správaní počas minulého roka ktoré súvisia s agresívnym správaním resp. šikanovaním.

- S1. Počul si o tom, že na vašej škole niekoho šikanovali (ponižovali, napádali)?.....**Áno Nie
Ak áno, tak: a. Zriedka (1-2x ročne) b. Občas (1-2x mesačne) c. Často (1-2x týždenne) d. Každý deň
- S2. Bol si sám/a svedkom, ako niekoho šikanovali (slovne alebo fyzicky napádali)?.....** Áno Nie
Áno, slovne: a. Zriedka (1-2x ročne) b. Občas (1-2x mesačne) c. Často (1-2x týždenne) d. Každý deň
Áno, fyzicky: a. Zriedka (1-2x ročne) b. Občas (1-2x mesačne) c. Často (1-2x týždenne) d. Každý deň
- S3. Stalo sa, že teba niekto otravoval či ponižoval odkazmi cez mobil alebo internet?.....**Áno Nie
Áno, mobil: a. Zriedka (1-2x ročne) b. Občas (1-2x mesačne) c. Často (1-2x týždenne) d. Každý deň
Áno, internet: a. Zriedka (1-2x ročne) b. Občas (1-2x mesačne) c. Často (1-2x týždenne) d. Každý deň
- S4. Bol si v skupine, ktorá niekoho zbila (chlapca či dievča)?.....**Áno Nie
Ak áno, tak: a. Zriedka (1-2x ročne) b. Občas (1-2x mesačne) c. Často (1-2x týždenne) d. Každý deň
- S5. Bol si v skupine, ktorá sa z niekoho vysmievala (posmech, nadávky, prezývky)?.....**Áno Nie
Ak áno, tak: a. Zriedka (1-2x ročne) b. Občas (1-2x mesačne) c. Často (1-2x týždenne) d. Každý deň
- S6. Napadol/a si niektorého zo svojich učiteľov fyzicky (udrieť, šotiť a pod.)?.....**Áno Nie
Ak áno, tak: a. Zriedka (1-2x ročne) b. Občas (1-2x mesačne) c. Často (1-2x týždenne) d. Každý deň
- S7. Napadol/a si niektorého zo svojich učiteľov slovne (nadávky, vyhrážky a pod.)?.....**Áno Nie
Ak áno, tak: a. Zriedka (1-2x ročne) b. Občas (1-2x mesačne) c. Často (1-2x týždenne) d. Každý deň
- S8. Stalo sa, že teba samého niekto šikanoval (opakovane fyzicky alebo slovne napádal)?...**Áno Nie
Ak áno, tak: a. Zriedka (1-2x ročne) b. Občas (1-2x mesačne) c. Často (1-2x týždenne) d. Každý deň
- S9. Stalo sa, že ty sám/a si niekoho šikanoval (opakovane fyzicky alebo slovne napádal)?...**Áno Nie
Ak áno, tak: a. Zriedka (1-2x ročne) b. Občas (1-2x mesačne) c. Často (1-2x týždenne) d. Každý deň
- S10. Stalo sa, že teba samého/samu zbila nejaká skupina?.....**Áno Nie
Ak áno, tak: a. Zriedka (1-2x ročne) b. Občas (1-2x mesačne) c. Často (1-2x týždenne) d. Každý deň
- S11. Stalo sa, že z teba samého/samej si robila posmech nejaká skupina?.....**Áno Nie
Ak áno, tak: a. Zriedka (1-2x ročne) b. Občas (1-2x mesačne) c. Často (1-2x týždenne) d. Každý deň
- S12. Ak si bol/a minulých 12 MESIACOV obeťou kyberšikany, v akej podobe a koľkokrát to bolo?**

Označ jeden štvorček v každom riadku.

	Počet prípadov →	0	1-2	3-5	6 a viackrát
a) SMS,MMS, e – mail.....		☐	☐	☐	☐
b) negatívna správa pre mňa na blogu.....		☐	☐	☐	☐
c) nahrávka na video umiestnené na internete.....		☐	☐	☐	☐
d) zosmiešňujúca fotka.....		☐	☐	☐	☐
e) prostredníctvom Facebooku, na Pokeci.....		☐	☐	☐	☐
f) telefonicky.....		☐	☐	☐	☐
g) za účelom stretnutia.....		☐	☐	☐	☐
h) niečo iné.....		☐	☐	☐	☐
		1	2	3	4

* * * * *

Veríme, že Tvoje odpovede boli presné a úprimné. Teraz daj vyplnený dotazník do obálky, zalep ju, ale NENAPIŠ ani na ňu svoje meno, adresu alebo triedu, či školu. Až potom ju odovzdaj anketárovi.

EŠTE RAZ TI ĎAKUJEME ZA SPOLUPRÁCU !

XII. REALIZAČNÉ VÝSTUPY

Podklady pre medzinárodných a národných koordinátorov projektu

1. Medzinárodná časť databázy: Databáza v SPSS pre medzinárodné porovnanie ESPAD u kohorty s rokom narodenia 2003 (spolu 2 274; z toho 1 118 chlapcov, 1 156 dievčat)
2. Slovakia : Country report, plus Annexes 1,2 (Text dotazníka ESPAD v jazyku slovenskom aj maďarskom + spätný preklad nových položiek)
3. Kvalitatívne dáta: Súbor v SPSS zo záznamových hárkov z tried kohorty z roku 2003
4. Národná časť databázy: Databáza v SPSS pre národné porovnanie celého súboru ESPAD pre porovnania starších študentov so šiestimi predchádzajúcimi cyklami prieskumu v SR (spolu 9 338 respondentov; z toho 4 652 chlapcov, 4 686 dievčat).
5. Nociar, A.: Európsky školský prieskum o alkohole a iných drogách (ESPAD) v SR za rok 2019. Záverečná správa. Bratislava, VÚDPaP 2019, 86 s.

Publikácie a prednášky s použitím dát získaných v rámci projektu ESPAD (2015-2019)

Monografie a kapitoly v monografiách:

Kraus, L., Guttormsson, U., Leifman, H., Molinaro, S., Arpa, S., Monshouwer, K., Trapencieris, M., Vicente, J., André, N., Seitz N., Piontek, D., Björn Hibell, B., Arnarsson, Á., Balakireva, O., Bye, E., Chileva, A., Ciocanu, M., Clancy, L., Csémy, L., Djurisic, T., Elekes, Z., Feijão, F., Florescu, S., Franelić, I., Gaist, B., Kocsis, E., Kokkevi, A., Lambrecht, P., **Nociar, A.**, Oncheva, S., Raitasalo, K., Sieroslowski, J., Skriver, M., Spilka, S., Strizek, J., Sturua, L., Tamosiunas, T., Toçi, E., Lazar, T., Vorobjov, S., Weihe, P.: ESPAD Report 2015. Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016, 99 p. ISBN 978-92-9168-918-7.

Nociar, A.: Závislosti od tabaku, alkoholu a drog, s. 341 – 393. In: Heretik, A. sr., Heretik A., jr. a kol., Klinická psychológia, Psychoprof, Nové Zámky 2016. ISBN 978-80-89322-24-4.

Štúdie v zahraničných časopisoch:

Nociar, A., Sieroslowski, J., Csémy, L.: Substance Use among European Students: East – West Comparison between 1995 and 2011. Central European Journal of Public Health, 2016, 24 (4): s. 281 – 288.

Kraus, L., Seitz, N.N., Piontek, D., Molinaro, S., Siciliano, V., Guttormsson, U., Arpa, S., Monshouwer, K., Leifman, H., Vicente, J., Griffiths, P., Luke Clancy, L., Feijão, F., Florescu, S., Patrick Lambrecht, P., **Nociar, A.**, Raitasalo, K., Spilka, S., Vyshinskiy, K. & Hibell, B.: 'Are The Times A-Changin'? Trends in adolescent substance use in Europe. Addiction, 2018, 113, s. 1317-1332.

Molinaro, S., Benedetti, E., Scalese, M., Bastiani, L., Fortunato, L., Cerrai, S., Canale, N., Chomynova, P., Elekes, Z., Feijao, F., Fotiou, A., Kokkevi, A., Kraus, L., Rupsiene, L., Monshouwer, K., **Nociar, A.**, Strizek, J., Lazar, T.U.: Prevalence of youth gambling and potential influence of substance use and other risk factors throughout 33 European countries: first results from the 2015 ESPAD study. Addiction, 2018, 113, 1862-1873.

Štúdie v našich časopisoch:

Nociar, A.: Trendy v pití alkoholu u slovenskej mládeže. Sociálna prevencia, 2018 (2), 7-9.

Abstrakty a štúdie v zborníkoch:

Nociar, A., Hamade, J., Luha, J.: Drug use changes among college students in Slovakia. In: Konferencia s medzinárodnou účasťou SPAY – Social Pathology Among Youth. Abstract Book VŠZaSP sv. Alžbety, Bratislava 2015, s. 20 – 21.

Nociar, A.: Differences in perception of bullying between primary and secondary school pupils and their teachers. In: Konferencia s medzinárodnou účasťou SPAY – Social Pathology Among Youth. Abstract Book VŠZaSP sv. Alžbety, Bratislava 2015, s. 49 – 50.

Nociar, A., Hamade, J., Luha, J.: Complete and incomplete family in connection with asocial behaviour and aggression among secondary school students, pp. 33 – 39. In: Suvada J., Czarnecki P., Tomanek P. Updates in Social Pathology II, Warsaw Management University, Warsaw 2016, ISBN 978-83-7520-217-5.

Nociar, A.: Growth of dependence in alcoholics after 25 years and excessive drinking among secondary school students. In: Czarnecki P., Tomanek P., Suvada J., (Eds.) Abstract book, SPAY 2016, pp. 167 – 168. Warsaw Management University Publishing House, Warsaw 2016, ISBN 978-83-7520-209-0.

Nociar, A., Hamade, J., Luha, J.: Complete and incomplete family in connection with asocial behaviour and aggression among secondary school students. In: Czarnecki P., Tomanek P., Suvada J., (Eds.) Abstract book, SPAY 2016, pp. 70 – 71. Warsaw Management University Publishing House, Warsaw 2016, ISBN 978-83-7520-209-0.

Prednášky na konferenciách so zahraničnou účasťou:

Nociar, A.: Šikanovanie a násilie v škole – Výsledky prieskumov TAD 2014-2018. Konferencia s medzinárodnou účasťou SPAY 2019, Bratislava 27.9.2019

Nociar, A.: Účasť učiteľov na koordinovaní projektov prevencie v školách. Konferencia s medzinárodnou účasťou SPAY 2019, Bratislava 27.9.2019

Nociar, A.: Trendy užívania legálnych a nelegálnych drog u žiakov ZŠ a študentov SŠ na Slovensku od 1995 do 2019. Konferencia s medzinárodnou účasťou Dieťa v ohrození 2019, Bratislava 7.-9. 11. 2019

Nociar, A.: Ponuka alkoholu od dospelšej osoby a pitie s následkom podnapitosti a opitosti vo vzťahu k užívaniu marihuany Konferencia s medzinárodnou účasťou Dieťa v ohrození 2019, Bratislava 7.-9. 11. 2019

XIII. LITERATÚRA

1. Andersson, B., Hibell, B., Beck, F., Choquet, M., Kokkevi, A., Fotiou, A., Molinaro, S., Nociar, A., Sieroslawski, J., Trapencieris, M.: Alcohol and Drug Use Among European 17–18 Year Old Students. Stockholm, Modintryckoffset AB, 2007.
2. Gual, A., Anderson, P., Segura, L., Colom, J.: Alkohol a primárna zdravotná starostlivosť: Výcvikový program na identifikáciu a krátke intervencie. Bratislava, vydavateľstvo Asklepios 2007. Adaptácia a preklad: A. Nociar
3. Hibell, B. a kol.: The 2007 ESPAD Report. Substance Use Among Students in 35 European Countries. The Swedish Council for Information on Alcohol and Other Drugs, Stockholm, Modintryckoffset AB, 2009.
4. Hibell, B. a kol.: The 2011 ESPAD Report. Substance Use Among Students in 36 European Countries. The Swedish Council for Information on Alcohol and Other Drugs, Stockholm, Modintryckoffset AB, 2012.
5. Nociar, A.: Alkohol, drogy a osobnosť. Bratislava, Asklepios 2001.
6. Nociar, A.: Prieskumy o drogách, alkohole a tabaku u slovenskej mládeže. Bratislava, Veda 2004.
7. Nociar, A.: Age, gender and substance use in relation to violence at primary and secondary schools in Slovakia. 4th world conference: Violence in school and public policies. Lisbon, Book of abstracts, 2008, s. 100.
8. Nociar, A.: Závislosti od tabaku, alkoholu a drog, s. 341 – 393. In: Heretik, A. sr., Heretik A., jr. a kol., Klinická psychológia, Psychoprof, Nové Zámky 2016.
9. Nociar, A.: Záverečná správa z prieskumu TAD u žiakov ZŠ, študentov SŠ a ich učiteľov v roku 2018. Bratislava, VÚDPaP 2018, 87 s.
10. Nociar, A., Sieroslawski, J., Csémy, L.: Substance Use among European Students: East – West Comparison between 1995 and 2011. Central European Journal of Public Health, 2016, 24 (4): s. 281 – 288.
11. Nociar, A., Juráš, Ľ., Škultétyová, M.: Škála alkoholovej závislosti – ADS. Bratislava, Psychodiagnostické a didaktické testy, š.p., 1990.
12. Nociar, A., Šteliar, I.: Census and treatment demands in Bratislava (1994 data). In: M. Stauffacher, Synthesis Report: Census and treatment demands in various European cities. Trends 1992-1994. Council of Europe 1996.
13. Novotný, I., Nociar, A.: School without Alcohol, Tobacco and Drugs: Preventive Project and Target Population Survey in Slovakia. In: 38th and 21st International Institutes on the Prevention and Treatment of Alcoholism and Drug Dependence. Abstracts. Prague, June 5 – 10, 1994, s. 180.
14. Smart, R. G.: Is the post-war drinking binge ending? Cross-national trends in per capita alcohol consumption. Brit. J. Addict., 84, 1989, s. 743-748.